

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

Dumitru
MATCOVSCHI
VAD

LITERA

CHIȘINĂU 1998

CZU 859.0 (478.9)–1
M 46

Ediție de autor

Coperta: *Isai Cărmu*

ISBN 9975–74–152–5

© LITERA, 1998

TABEL CRONOLOGIC

- 1939 *20 octombrie* În comuna Vadu-Rașcov, județul Soroca, se naște Dumitru Matcovschi din părinții Leonte și Eudochia, plugari români.
- 1956-1961 Student la Institutul Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău, Facultatea de Istorie și Filologie. Volens-nolens, absolvște Universitatea; or, în 1960 Institutul Pedagogic fuzionează cu Universitatea.
- 1960 Student în anul cinci, este invitat în calitate de colaborator literar la cotidianul „Moldova Socialistă”, unde va rămâne și după absolvirea Universității.
- 1962 *21 octombrie* Se căsătorește cu Alexandrina (născută Șoldan), studentă în anul patru la Litere. Prezintă manuscrisul primului volum de versuri, care e discutat la Uniunea Scriitorilor și recomandat spre publicare.
- Devine membru al Uniunii Jurnaliștilor din U.R.S.S.
- 1 decembrie* Este „chemat” sub arme; trenul îl duce în orașul lui Kant (Königsberg, azi Kaliningrad).
- 1963 Apare prima plachetă de versuri, *Maci în rouă*, Editura Cartea moldovenească, Chișinău.
- 1964 *noiembrie* Este lăsat la vatră.
- 1965 Devine membru al Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S.
- 1966 Apare al doilea volum de versuri, *Univers intim*, Editura Cartea moldovenească, Chișinău.
- Octombrie 1966—noiembrie 1970* —redactor-șef adjunct la săptămânalul „Cultura”.
- 1968 Placheta *Casă părintească*, Editura Cartea moldovenească, Chișinău.
- 1969 Apare volumul *Descănțețe de alb și negru*, Editura Cartea moldovenească, Chișinău, care ulterior este topit. Cartea, în varianta ei inițială, nu a mai văzut lumina tiparului, deși unele poeme au fost incluse în alte volume.

- 1970 Este eliberat din post, trimis la „munca de creație“.
Se naște primul copil al familiei Matcovschi, Dumitrița.
- 1971 *Melodica*, Editura Cartea moldovenească, Chișinău.
La Editura Sovetski pisatel' din Moscova apare volumul *Melodica* în traducere rusă.
La Editura Cartea moldovenească apare romanul *Duda*.
- 1972 Premiera spectacolului *Președintele* la Teatrul Academic „Pușkin“.
Se naște Adriana, mezină.
- 1974 Premiera spectacolului *Cântec de leagăn pentru bunici* la Teatrul Academic „Pușkin“.
Volumul de versuri *Grâul*, Editura Cartea moldovenească, Chișinău.
Cartea pentru copii *Greierașul Puin*, Editura Lumina, Chișinău.
- 1975 Romanul *Bătuta*, Editura Lumina, Chișinău.
- 1976 Premiera spectacolului *Tata* la Teatrul Academic „A. Pușkin“. Ion Aldea-Teodorovici interpretează *Sărut, femeie, mâna ta*.
- 1977 Apare volumul de versuri *Axă*, Editura Literatura artistică, Chișinău.
- 1979 Romanul *Toamna porumbeilor albi*, Editura Literatura artistică, Chișinău.
- 1980 *Toamna porumbeilor albi* apare la Moscova, la Editura Sovetski pisatel', în traducere rusă.
- 1981 Volumul de versuri *Patria, Poetul și Balada*, Editura Literatura artistică, Chișinău.
- 1982 Premiera spectacolului *Pomul vieții* la Teatrul Academic „A. Pușkin“.
Piesa *Pomul vieții* este montată la Tambov.
Apare romanul *Focul din vatră*, Editura Literatura artistică, Chișinău.
- 1983 Apare, în limba rusă, culegerea de versuri *Gosudarstvo cereșen*, Editura Literatura artistică, Chișinău.
- 1984 Apare, în limba rusă, *Rodnoi oceag*, Editura Sovetski pisatel', Moscova.
- 1985 Volumul de versuri *Armonii*, Editura Literatura artistică, Chișinău.
Premiera spectacolului *Troița* la Teatrul „Luceafărul“ din Chișinău.
- 1986 Premiera spectacolului *Abecedarul* la Teatrul Academic „A. Pușkin“.
- 1987 Volumul de versuri *Tu, dragostea mea*, Editura Literatura artistică, Chișinău.
Apare o nouă ediție a romanului *Oseni belâh golubei*, Editura Soviet-ski pisatel', Moscova.
Apare la Vilnius, în limba lituaniană, romanul *Toamna porumbeilor albi*; e unul din foarte puținele romane „moldovenești“ traduse în

țările baltice.

Scrie poezia *Basarabia*. Mihai Dolgan, compozitorul, o cântă. Cerberii sunt cu ochii în patru. Cântecul are priză la „tot poporul”; interpretat pe stadionul republican, cu ocazia unei sărbători a tinerețului studios, pune în gardă puterea: tinerii prezenți coboară din tribune pe gazon și îngenunchează. Cântecul este interzis. Și totuși, basarabenii începuseră a se trezi din „somnul cel de moarte”: oriunde concertează ansamblul lui Mihai Dolgan, spectatorul insistă: *Basarabia!*

- 1988 Apare romanul *Piesă pentru un teatru provincial*, Editura Literatura artistică, Chișinău.

Piesă pentru un teatru provincial apare la Editura Sovietski pisatel' din Moscova.

Apare în „Literatura și arta” articolul *Povara istoriei*, care „a trezit” interesul nomenclaturii de partid; autorul și redactorul-șef al „L. A.”, poetul Nicolae Dabija, sunt persecutați cu aceleași metode bolșevice: muștrări, scrisori din partea „cititorilor”, „luări de atitudine”.

- 1989 17 *mai* Scriitorul e strivit de un autobuz. S-a întâmplat pe șoseaua de lângă blocul în care locuiește... Era a treia zi după alegerile în fostul Soviet Suprem al U.R.S.S., la care candidase și Dumitru Matcovschi, avându-i concurenți pe fostul președinte al KGB-ului chișinăuian și pe unul din liderii de mai târziu ai separatismului *moldobanesc*. D. Matcovschi câștigase alegerile...

Urmează o lungă perioadă de recuperare fizică și morală; la Chișinău, Moscova, București, scriitorul va suporta peste douăzeci de intervenții chirurgicale... În scurtele pauze dintre operații va scrie. Viața, de când e viață, nu stă pe loc!

Numărul din *mai* al revistei „Nistru” (condusă de Dumitru Matcovschi) inserează articolul lui Valentin Mândăcanu *Veșmântul ființei noastre*, care a declanșat lupta românilor basarabeni pentru limba română și grafia latină. Pentru apariția acestui articol redactorul revistei își asumase toată răspunderea.

În capitala R. S. S. Moldovenești ia naștere Frontul Popular. Nici o legătură, poate, între articolul lui V. Mândăcanu și Front; oricum, însă, românii basarabeni începeau să se trezească. Dumitru Matcovschi și

- Valentin Mândăcanu și-au făcut datoria de români...
În aceeași lună *mai* urma să aibă loc premiera spectacolului *Sperietoarea* (după piesa lui Dumitru Matcovschi) la Teatrul „Vasile Alecsandri” din Bălți...
- 1989 Apare volumul de versuri *Soarele cel Mare*, Editura Literatura artistică, Chișinău, distins cu Premiul de Stat.
I se conferă titlul de „Scriitor al poporului”.
- 1990 *Septembrie* Apare primul număr al revistei „Basarabia”.
- 1991 *Imne și blesteme*, Editura Hiperyon, Chișinău.
- 1992 Volumul de versuri *Floare-Basarabie*, Editura Aveona, București.
Volumul de versuri *Măria sa Poetul*, Editura Universul, Chișinău.
Volumul de versuri *Năzdrăvanul Creangă*, „moșul”, Editura Universul, Chișinău.
Volumul de versuri *Părinte al limbii noastre*, Editura Universul, Chișinău.
- 1993 Apare volumul de versuri *Al țării fin*, Editura Universul, Chișinău.
Volumul de versuri *Capul și sabia*, Editura Fundației Culturile Române, București.
Premiera filmului televizat de lung metraj *Troița*.
Premiera spectacolului *Destinul* după piesa *Ioan Vodă cel Viteaz* la Teatrul Național „Mihai Eminescu”.
- 1995 Este onorat cu cea mai înaltă distincție — „Ordinul Republicii”.
Este ales membru titular (academician) al Academiei de Științe a Moldovei.
- 1997 Apare în revista „Basarabia” o nouă variantă a piesei *Alexandru Lăpușneanu*, intitulată *Bastarzii*.
31 august Își anunță demisia de la revista „Basarabia”.
Apare volumul *Aici departe*, Concernul Presa, Chișinău.
Este laureat al festivalului internațional de poezie „Nichita Stănescu”, al mai multor publicații.

VAD

Alb și negru

Cântec-descântec...
De alb să mă vindec,
de negru să mă vindec...

Albă mi-i noaptea
ce pleacă și vine,
albă-i femeia
de lângă mine;
albu-i văzduhul
pe care-l respir,
albă-i hârtia pe care înșir
albe cuvinte – mărgele pe salbă;
cerneala mi-i albă
și vorba mi-i albă.

Sprijinu-mi fruntea în palmă și tac:
masa, de lemn, se preface-n copac.
Lăstare copacul a dat ca-n pădure.
Și-aud în pădure zvon de secure.
Și-aud în pădure glas de izvoare.
Și cântec de pasăre.
Și văz cum răsare
firul de iarbă plătând din pământ...
Unde sânt?

Ziua de-odată se-ntunecă greu
și cade ca piatra peste creștetul meu:
femeia din pat are-obraz de tăciune,
sărut de minciune, oftat de minciune...

Negru-i văzduhul pe care-l respir,
neagră-i hârtia pe care înșir
versuri mai negre ca negrul de corb...
Poate sunt orb și nu știu că sunt orb?

Cântec-descântec...
De alb să mă vindec,
de negru să mă vindec...

Pomul materiei

Cea mai frumoasă poveste,
cel mai înalt jurământ
Pomul Materiei este
acum și oricând.

Soarele firea-ncălzește,
scapără-fulgeră stea...
Pomul Materiei crește
din inima mea.

Clatină, blând îl clatină
boare-suflare de vânt...
Nu știu: e Pom, e Datină,
e Astăzi, e Când?

Luptă, o veșnică luptă,
luptă cu haosul e.
Și Moartea din el se înfruptă,
pramatie!

Și Moartea...
Dar noaptea nu biruie:
cocoșii vestesc Dimineața.
Și Domnul cu mir ne miruie.
Biruie Viața!

Greu

“Eu nu cred nici în Iehova ...“

M. Eminescu

Greu să ai un nume,
să-l aduni, să-l porți.

Ca
neviața viața,
tragere la sorti.

Greu să ai prieteni.
Și mai greu – fărtați.

Ca
negreața viața,
oamenii – damnați.

Greu să ai tovarăși,
netovarăși – nu.

Pre-
cupeață viața,
mușterii – eu, tu.

Greu să lupți cu proștii
și să nu fii prost.

For-
tăreață viața.
Alta când a fost?

Greu
să crezi în îngeri
și să fii poet.
Nu
cred în icoană,
tot în viață cred!

Cântec bătrânesc

Și-am crescut un biet stejar
lângă-o apă de hotar,
și-am trecut din mâini în mâini
de-am slujit pe mulți stăpâni.

Am slujit stăpân bogat –
mi-a fost slujba chin curat.
Am slujit stăpân străin –
și slujba mi-a fost pelin.

Cel bogat că e bogat
ramurile mi-a tăiat,
mi le-a rupt, mi le-a ciuntit,
vergi din ele-a pregătit.

Cel străin, că e străin,
m-a săpat la rădăcini...
Și cum m-a săpat, mi-a spus
că n-o să mai cresc în sus.

Noroc că mă știu stejar
și-am crescut din mine iar:
alte rădăcini am prins,
ramuri dese am întins...

Destin

Cine-a vrut să-mpartă-n două
stropul de rouă?

Cine-a vrut să taie-n două
stropul de rouă?

Stropul de rouă s-a risipit.
Poate cuțitul n-a fost ascuțit.
Sau poate că cel ce tăia avea
mână grea.

Stropul de rouă s-a-mprăștiat.
Stropul de rouă-n pământ a intrat.
Și-a rămas firul de iarbă, mic.
Și n-a mai rămas nimic.

Terra incognita

Este un loc. Mai este. Cel mai sfânt.
Un singur loc din toate câte sânt.
Un locușor la margine de dor.
La margine de zbor un cuibușor.

Este un loc. Mai este. Ca un dar.
Icoană. O icoană în altar.
Respiri. Respir. Un trandafir. Un nuc.
Berzele vin. Cocorii nu se duc.

Este un loc. Mai este. Chiar vândut.
Un loc prin foc și sabie trecut.
Un vad fără de vad. Un vad uitat.
În vad, lunatici, îngerii se scald.

Este un loc. Mai este. Pătimit.
Părinții din părinți l-au moștenit.
Aici. Pe mal de Nistru și de Prut.
Aici și Bunul Dumnezeu s-a fost născut.

Un loc. O axă.
A pă-mân-tu-lui.
Întotdeauna este, chiar de nu-il!

Cruce putrezită

Am crezut neabătut
în om cinstit.
Am trăit, năpăstuit,
sărac-lipit.

Am crezut neabătut
în om milos.
Am trăit, sărac-lipit,
cu capu-n jos.

Am crezut neabătut
în om deștept.
Am trăit, nenorocit,
cu capu-n piept.

Am crezut neabătut
în om curat.
Am trăit și nebăut,
și nemâncat.

Am crezut neabătut
în om știut.
Am trăit și nemâncat,
și nebăut.

Am crezut neabătut
în soră, frate.
Am trăit, un surdomut,
cu nu se poate.

Am crezut neabătut
în zi de azi.
Am trăit, nepriceput,
Într-un necaz.

Am crezut neabătut
în zi de mâine.
Am trăit, cu împrumut,
un veac de câine.

Am crezut neabătut
în zi de-apoi.
Am trăit mai mult cu Of
decât cu Oi.

Am crezut neabătut
și în idee.
Am trăit, m-am complăcut,
și în bordeie.

Am crezut! De ce-am crezut!
Potopul vine...
și nici alter ego
nu-i cu mine...

Duc-mă-duc, ci nu la plug!
Ah, nu m-aș duce!

Dar și umbra mea
de mine fuge...

Fug și eu. De lume fug:
afurisită
astă lume –
o nelume ca și cum...
Și Eminescu azi –
o cruce putrezită
rămasă la răspântie de
drum...

Pe de-a-ndoaselea

Pe de-a-ndoaselea trăim,
pe de-a-ndoaselea.
Pe de-a-ndoaselea pierim,
pe de-a-ndoaselea.

Seamăn grâu, culeg pelin,
pe de-a-ndoaselea.
Floare spinul, crinul spin,
pe de-a-ndoaselea.

Ninge ploaie, plouă nea,
pe de-a-ndoaselea.
Muierește el, nu ea,
pe de-a-ndoaselea.

Imne scrii, blesteme scriu,
pe de-a-ndoaselea.
Pleci devreme, vin târziu,
pe de-a-ndoaselea.

Înger negru, demon blond,
pe de-a-ndoaselea.
Spânul hâtru, Harap tont,
pe de-a-ndoaselea.

Taci și faci. Nu tac, nu fac,
pe de-a-ndoaselea.
Magul cioclu, ciocul mag,
pe de-a-ndoaselea.

Râde țața, pruncii mor,
pe de-a-ndoaselea.
Pizmă viața, moartea dor,
pe de-a-ndoaselea.

Blând

“Nimic nu vrea să fie
altfel decât este“

Lucian Blaga

Blând se luminează.
Firea se-nfioară.
Pe oglinda apei
lebăda coboară.

Luna se topește.
De argint cercelul.
Blând, moldovenește,
cântă turturelul.

Rourată floarea.
Iarba rourată.
Au trecut prin iarbă
un băiat și-o fată.

Au trecut de mână,
au urcat în barcă...
Blândă gelozie
parcă mă încearcă.

Soare Împărate,
Doamne-Dumnezeie,
raza ta de aur
când o să scânteie?

Bate din aripă
clipă minunată...
Și încep să cânte
îngerii de-odată...

Basarabia

Muzica – *Mihai Dolgan*
Interpreți – *Lidia Botezatu,*
Radu Dolgan, Mihai Dolgan

La margine de lume,
venit din vremi bătrâne,
un plai cu dulce nume
înălțător rămâne.
Aici o vatră sfântă
la sânul ei ne strânge
și doina când se cântă
o lume toată plânge.

Ne încălzește lutul,
ne-alină două ape,
pătimitor, trecutul
într-un oftat încape;
o iarbă-nrourată
ascunde veche rană,
ni-i soarta zbuciumată,
oricând basarabeană.

Avem un nuc și-i verde,
și-n pragul casei crește,
cu nucul nu ne pierdem,
de moarte ne păzește;
la prunci suntem cu gândul

și nu dorim războaie,
noi semănăm pământul
și așteptăm o ploaie.

Basarabia, Basarabia...
Frate și soră, mamă și tată...
Basarabia, Basarabia...
Scumpă icoană, în inimi purtată...

Trecută prin foc și prin sabie,
furată, trădată mereu,
ești floare de dor, Basarabie,
ești lacrima neamului meu.

Crescut în suflet

Crescut în suflet un pământ.
Cel mai frumos pământ din lume.
Cu veșnic dor, cu dulce nume,
ca un luceafăr luminând.
Crescut în suflet un pământ.

În el strămoșii odihnesc,
din bătlîi întorși la vatră:
cu sabie în mîna dreaptă
și ochi de vulture ceresc.
În el strămoșii odihnesc.

În el se-aruncă bob mășcat.
Și bobu-i roșu, și-ncolțește.
Și-un neam întreg din bob trăiește,
tot muncitor, și tot bărbat.
În el se-aruncă bob mășcat.

În el coboară rădăcini
de pom cu roadă și de vie,
și de Ion, și de Marie
la casa lor nicicînd străini.
În el coboară rădăcini.

Pământ al Țării și al meu,
baladă veche, pururi nouă,
răsfrântă-n picușor de rouă
și-ncinsă-n brâu de curcubeu.
Pământ al Țării și al meu.

* * *

Mă-mbată iară floarea liliecilor.
În Basarabia oricând e luna mai.
Să tot trăiești
acum și-n vecii vecilor
 pe-acest pământ
 coborător din rai!

Aici

Aici sunt toate pentru noi
și toate vin din veșnicie.
Din veșnicie plouă ploi,
izvoare murmură-n zăvoi –
aici sunt toate pentru noi.

Aici e Soarele străbun
un măr domnesc întotdeauna,
aici copiilor cei buni
bunicile povești le spun—
aici e Soarele străbun.

E nukul de la poartă blând
și adumbrește fruntea mamei;
se-așterne frunza la pământ,
o poartă către iarnă vânt –
e nukul de la poartă blând.

E blândă casa cu pridvor
în care cântă o vioară;
cu ea mă știu nemuritor,
cu ea mi-e neamul dor din dor –
e blândă casa cu pridvor.

Neagră furtună

Ah, bântuie

și bântuie,

și bântuie...

Neagră furtună bântuie, bezmetică.
Mântuitorule, îndură-te, ne mântuie;
neom, răgace omul, zdreanță, petică.

Nu poartă nume, nu mai poartă nume
Și nu mai are nici un Dumnezeu,
Și Soarele nu mai răsare, ci apune,
Și întunericul ca Piatra Morii e de greu.

Ca Piatra Morii! Negre pajuri zboară —
pe-aici, pe-aproape, chiar în preajma mea.
Și latră câinii a pustiu la mărgioară,
și plânge sânge Basarabia...

Eu sânt, mai sânt, dar parcă nu mai sânt.
Aș vrea să cânt, dar nu mai pot să cânt!

Și intră greu sicriile-n pământ,
până la praznic, până la comând,
până la altă piatră de mormânt...

Acest pământ! Acest preasfânt pământ!
Și noi, și voi, niște moroi, niște păcate!

Și Buga, clopotul cel mare, nu mai bate,
și bântuie, și bântuie, și bântuie,
neagră furtună bântuie, bezmetică...
Mântuitorule, îndură-te, ne mântuie:
neom, șopârlă omul, cârpă, petică!

Apa Nistrului

Apa Nistrului cea mare,
apa Nistrului.
Curge tulbure la vale,
apa Nistrului.

Tulbure și zbuciumată,
apa Nistrului.
Zbuciumată, pelinată,
apa Nistrului.

Era limpede ca roua,
apa Nistrului.
Bea din ea toată Moldova,
apa Nistrului.

Pasărea oprea din zboru,
apa Nistrului.
Se scălda în ea odoru,
apa Nistrului.

Curge tulbure și-n valuri,
apa Nistrului.
Printre cele două maluri,
apa Nistrului.

Și mai curge printre stele,
apa Nistrului.
Tot cu lacrimile mele,
apa Nistrului.

Nistrule, pe malul tău
iarbă crește și dudău.
Nistrule, tu nu mai ești
râul casei părintești.

Dor

Apă mare ne desparte.
Nu știu pasăre să fiu.
Știu că-n mine crește lutul.
Și că lutul doare știu.

Apă mare și adâncă
izvorând din stânci adânci.
Eu de-o parte plâng cu jele,
tu de altă parte plângi.

Cine-aude, cine vede?
Ne topim nădăjduind.
Întinzi mâna către mine,
către tine mâna-ntind...

Și pe maluri depărtate
ne prefacem deodată
într-o salcie uscată
și-ntr-un pui de plop uscat.

* * *

Apele râului, domoale,
curgeau la vale

ca mierea, dulce și greu.
Soarele pe umărul meu
 ardea,
umărul mă durea.
Am intrat în râu până la brâu,
 până mai sus de brâu.
Nevăzut, apele-au descrescut.
Am intrat în râu până la piept,
 până mai sus de piept.
Nevăzut, apele-au descrescut.
Ca niște săbii strălucitoare
peștii mi se zbăteau la picioare.
 Se zbăteau că mureau,
iar dacă mureau tot se zbăteau.
 Erau pești sau nu erau?

Mă vedeam că dezgolesc
 cimitirul strămoșesc:
os de tâmplă, os de frunte...
Și-am făcut din oase punte!
Când am început să plâng,
s-a-ntors râul din adânc:
 herghelie grea de valuri
 între cele două maluri...
Și-ntre valuri numai eu,
și-ntre maluri numai eu...

Doina

Când i-a fost mai bine,
când i-a fost mai rău,
moldoveanul doina
și-a cântat mereu.

La un colț de masă,
lângă omul drag,
lângă pomul care
înflorește-n prag.

Ca o doină doina,
ca un jurământ,
ca o rugăciune
pentru-acest pământ,
ca o înviere,
ca un imn în hram,
ca un dor de Țară,
ca un dor de Neam.

Doină tu, doiniță,
dacă nu erai,
hăuleau străinii
pe-un picior de plai.

Le-ai ieșit în cale,
la hotar – colea,
n-au putut să treacă
de durerea ta.

Doină, tu, doiniță,
fii un jurământ,
fii o rugăciune
pentru-acest pământ;
fii o înviere,
fii un imn în hram,
fii un dor de Țară,
fii un dor de Neam.

* * *

Această pasăre ce bate la fereastră
cu-aripe ei de noapte și de dor
înveșnicește, sfântă, clipa noastră,
spre dănuirea Basarabilor.

Această pasăre stăpână peste toate
cu glas de maică scumpă și de prunc
e o chemare-a stelelor prea poate
și-a lumilor ce nu ne mai ajung.

Această pasăre ce zboară peste moarte
și are suflet de pământ și grai
copiilor din pâine le împarte,
bunelor le face loc în rai.

Această pasăre durerea ce ne știe,
la un soroc de bătlăie grea
pe cei căzuți în luptă îi învie
și îi învață nume a purta.

* * *

Plâng în mine și-n țărâne
(precum plânge toamna-n noapte)
toate doinele bătrâne
picurate-n strop de șoapte.

Plâng și-n frunzele ce zboară
cătze noi, spre-a ne aprinde:
roșii picături de ceară,
stele roșii, rățăcinde...

Năpădit de doruri grele,
mă știu trist ca o baladă
și-mi las fruntea peste ele,
piatră de granit să cadă;

și de jale mult prea mare
pentru baci și pentru turmă,
răvnind sfântă răzbunare
plâng și eu până la urmă...

Chemarea zeilor

Doina rugăciune este, sfântă.
Rugăciune sfântă, ea se cântă:
se șoptește îngerește și se tace
ca o pace, ca o pace, ca o pace.

Doina toată firea este, firea:
veșnicia toată, nemurirea,
învierea este, învierea,
adierea cea mai blândă, adierea.

Doina e Duminica cea Mare,
e chemarea zeilor, chemarea.
Inimă de soră și de frate,
lăcrimă târzie și oftat e.

Doina, pururi tânără lumină,
rana cea din piept ea ne alină.
Doina, frunză totdeauna verde,
ea din lume ne adună, ea ne pierde.

Ea păcatele ne iartă, toate, toate:
vinovate și nevinovate.
Cerul dacă tună, dacă scapără,
ca pe niște puișori ne apără.

Doina pe cei slabi îi ocrotește:
mamă bună, lângă piept îi încălzește.
La răscruce, la răspântie de soarte,
ea din viață crește, nu din moarte.

Doina, cartea noastră de citire,
candelă ce tremură subțire,
dor, un mare dor, dor de acasă;
piatră de mormânt, ea ne apasă.

Se vor trece toate, se vor spulbera!
Va rămâne doina! Dar și noi cu ea!

Va rămâne Nistru, râul cea sfânt,
care tot mai crește, tânăr, din pământ.

Ziditorul

În clipa unei vieți de-a pururi sfinte,
în clipa unui veac de-a pururi sfânt,
el și-a turnat oftatul în cuvinte,
el și-a zidit credința în cuvânt.

Și tot în clipa unei vieți, bătute
de crâncenă urgie, nemilos,
păgâne-spâne inimi pe-ntrecute
în piept cuțitul i-au înfipt până la os.

Și tot în clipa unei vieți amare,
în clipa deznădejdiei în sfârșit,
stoluri de negre păsări răpitoare
cu negrul cel mai negru i-au cobit.

Și tot în clipa unei vieți, murite
încet-încet-încet-încetișor,
el și-a trăit destinul, pasămite,
setos de cântec și bolnav de dor.

Străbună clipa dorului, străbună!
Suntem, dacă suntem, numai cu ea.
Poetul, Eminescu, să ne spună
ce Patrie avea Măria sa!

Ci dacă astăzi, dacă România
nu este una cu-al meu plai basarabean,
să-l întrebăm: el cine vrea să fie,
rege român sau președinte moldovean?

El, cel care scria eminescește
cu patimile lui neomenești,
el, cel care plângea moldovnește,
el, fondatorul limbii românești!

Alba-Iulia

Nu iluzie deșartă.
Post de veghe, avanpost.
Și desprindere de soartă.
Și întoarcere la rost.

Clipa dorului. Osândă.
Sfântă. Ca Duminica.
Îngerii în clipă cântă:
Alba-Iulia!

Clipa dorului. O vamă.
O plătim și o trăim.
Lor de ea le este teamă.
Noi cu vama nemurim.

Clipa Dorului. O vrere.
Vrerea mea și vrerea ta.
Vrerea e de înviere:
Alba-Iulia!

De la Nistru pân-la Tisa,
de la Tisa – în Carpați,
din Carpați – până la mare:
frați, întotdeauna frați!

Nici o graniță prin inimi:
suverană inima.
Fără Țară suntem nimeni:
Alba-Iulia!

Și România

Și iară neguri neguresc la Mărgioară,
și iară pajuri hultănesc peste moșie,
și iară trage Basarabia să moară,
și România nu mai este Românie...

Și nulitatea iară vrea să poarte nume,
și anonimul anonime iară scrie,
și astă lume iară nu e lume,
și România nu mai este Românie...

Și iară hoții, patrioții se răsfăță,
și sărăntocii iară plâng în agonie,
și astă viață iară nu e viață,
și România nu mai este Românie...

Și anii trec, și ne petrec, și cruci bătrâne
pădure cresc și putrezesc înfipite-n glie,
și iară astă pâine nu e pâine,
și România nu mai este Românie...

Pe malul Nistrului – război, dezmăț cu stârvuri,
nebună pacoste și neagră blasfemie:
cioroi sătui-fudui bulihăresc în cârduri...
Și România nu mai este Românie!

Pe malul Prutului – pavilion în bernă,
cu două vămi și cu o singură frăție:
sunt vămuit în limba mea maternă.
Și România nu mai este Românie!

Și latră câinii, turbii latră iară,
și întunericul tot nu se mai subție,
și „țărișoara“ nu mai este Țară,
și România nu mai este Românie!

Bună dimineața, Moarte

Eu tresar, eu mai tresar:
bate oră, bate clipă...
Un Luceafăr solitar
și un huhurez ce țipă...
Eu tresar, eu mai tresar.

Eu respir, eu mai respir:
vorbele îngân, greoaie...
Omenirea – cimitir.
Latră-n ploaie o potaie.
Eu respir, eu mai respir.

Eu mai sunt, eu încă sunt.
Singur în singurătate,
de păcate mă ascund
și mă năruî în păcate.
Eu mai sunt, eu încă sunt.

Eu te strig (auzi?) te strig.
Generos, Bătrânul Marte
plouă stele: pic-pic-pic,
pluă-n pagină de carte...
Eu te strig (auzi?) te strig.

Eu trăiesc, eu mai trăiesc,
sunt aici și sunt departe,
cresc din viață și descresc:
bună dimineata, Moarte!
Eu trăiesc, eu mai trăiesc!

„Și mucoasa lumânare
sfârșind seul și-l arde...”

Murea pe scenă cineva

Murea pe scenă cineva:
un foarte bun actor murea...
Și-un spectator aplauda!
Iar altul lacrima-și ștergea...

Cel spectator ce-aplauda
actor și el a fost cândva,
iar cel ce lacrima-și ștergea
un muritor de rând era,

sau poate invers, dar acum
nu mai importă ce și cum.
Eu doar atât am vrut să spun:

„Un foarte bun actor murea
și-un spectator aplauda,
iar altul lacrima-și ștergea!“

Dorule, să nu-mi mai spui

Muzica – *Dumitru Gheorghică*

Interpret – *Ion Bas*

Dorule, să nu-mi mai spui
că-s copilul nimănui.
Nu-s copilul nimănui,
ci sunt al pământului!

Nu am mamă, nu am tată...
Mama-i în pământ săpată,
ci săpată-i nu știu unde:
când o strig, ea nu-mi răspunde.

Tata iară e-n pământu...
Dar nu anii mi l-au frântu,
ci mi l-a trimisu-n moarte
dușman venit de departe.

Dorule, să nu-mi mai spui
că-s copilul nimănui.
Nu-s copilul nimănui,
ci sunt al pământului.

Mi-i pământul dulce mamă
și mă strigă, și mă cheamă;
mi-i pământul tată sfântu
și mi-i inimă pământu!

Monstru

Eu nu pot înțelege:
au ce s-a întâmplat
în fața unui monstru
că am îngenuncheat?

A spus un nu știu cine.
Și tu ai spus, și eu...
A spus un nu știu cine
că monstru-i Dumnezeu...
Un ochi avea. În frunte.
Un singur ochi avea.
Și ciclopea. Sălbatic
ciclopul ciclopea.
Vorbea cu gura strâmbă
și noi vorbeam la fel.
Vedeam mai sus de toate
un țel, un mare țel.
Dușmani în jurul nostru,
amici puțini de tot.
Munceam. Robeam. Ca robii.
Până cădeam în bot.

Eu nu pot înțelege:
au ce s-a întâmplat
în fața unui monstru

că am îngenuncheat?
Ce forță-n el nebună,
că ne-a înnebunit?
Am slugărit, zăbavnici.
De ce am slugărit?

El se temea de sine.
Noi ne temem de noi.
Lăsam, de piatră, capul
pe trunchi. Flămânzi și goi,
nici nu plângeam, securea
să cază așteptam...
Din capete tăiate
cetate, turn făceam.

Eu nu pot înțelege:
au ce s-a întâmplat
în fața unui monstru
că am îngenuncheat?
Pândează pe frate frate,
pândează pe tată fiu...
Mă înspăimânt și astăzi,
poemul când îmi scriu.

Avem sau n-avem Țară?
Avem sau n-avem dor?
Avem ca toată lumea
Trecut și Viitor?

Ușor să fii o umbră.
Ușor să fii un pai.
Ușor să fii bărbatul

cel care nu erai...
Mai greu să crești o stană
de piatră-n fața lui,
să-i spui că e un monstru,
să nu te temi, să-i spui.

Bărbați au fost. Cu nume
și fără nume, mii.
Sortiți erau să piară
prin cele pușcării:
de foame și de sete,
asfixiați,amnați.
Îi sfășiau dulăii
și lupii, nemâncați...
...Aprindem rug în vatră
aici și-acum, plângând.
Istoria ce este?
Poparele ce sânt?

Și viața... Astă viață,
acest nebun complot?
Ci dacă nu-i cu omul,
cu cine-i Vedetot?

Și iară, chiar aseară
copila m-a-ntrebat:
„în fața unui monstru
de ce-ați îngenuncheat?”
Am strâns-o lângă taină
și taina m-a durut:
— Să nu dea Domnul, tatii,
să treci prin ce-am trecut!

Datorie

Sunt plaiuri mai frumoase ca orișice poveste.

Dar ce am eu cu ele?

Străine toate-mi sunt.

Al meu e cel de-acasă,
mi-e scump așa cum este.

Pe slavă și pe aur cum aş putea să-l vând?

Sunt graiuri cunoscute în orice colț de lume.

Dar graiul meu e altul:
abia de-un neam vorbit.

Nu-l dau nici pe-o coroană!

Nu-l schimb nici pe un nume!

Săraci mi-au fost străbunii, atât am moștenit.

Trăind această viață, avem o datorie:

să ținem foc în vatră prin secolii ce vin

și umăr lângă umăr

să creștem pomi din glie,

cu sfintele izvoare

ca să ne înfrățim.

O carte fetei mele îi voi lăsa ca mâine.

Cuvintele din carte vor fi muiate-n dor.

Ci dacă nu va știe

copila să le-ngâne,

au n-ar fi mult mai bine

de pe acum să mor?

Moștenitorii

Aici, acasă, la hotar
de țară veche și de odă,
cunoaște fiecă stejar
cărările lui Ștefan Vodă.

Erau cărările de dor,
erau cărările de soarte,
de mănăstire, de izvor,
de înviere, de nemoarte.

Treceau prin codru neumblat
și oblojeau ca pe o rană
duiosul suflet de bărbat
și de femeie moldoveană.

O iarbă verde-a-ngălbenit
și la hotar, și la cetate:
noi libertate am râvnit,
dar n-am știut ce-i libertatea!

Un nour negru a plouat
istoria cu necinstire:
noi fericire am visat,
dar n-am știut ce-i fericirea!

În albe secole de dor,
în negre secole de vamă,
am plâns destul, ca un popor
fără de Patrie, de Mamă.

Ieșea Bătrânul domn din hram
cu Sfânta Cruce ridicată
și ne ruga să fim un neam,
să nu ne vindem niciodată...

Icoana lui ne-mbărbăta:
ne luam de mâini, cum cere hora,
și-un nimeni dacă ne vindea,
era dușmanul tuturor!

Străinii care au venit
din cele patru părți de lume
lăcașele ne-au pângărit,
dar n-au putut să ne sugrume.

Năpasta dacă ne călca
și ne seca de tot puterea,
Bătrânul Voievod venea
și împărțea cu noi durerea.

Am fost un neam. Un neam vom fi
cât vom mai ști a crește pâine,
o limbă cât vom mai vorbi,
o doină cât ne va rămâne!

Prin anii ce vor fremăta
ca o pădure-ndepărtată

un cap de zimbru va purta
o lună-n coarne, sfârtecată.

Și într-o zi, la un soroc,
înfîpt adânc în miezul gliei,
va slobozi lăstari de foc
toiagul vechi al păstoriei.

Părinți și fii, în jurul lui
duminicile ne vom strânge
și-aflați în paza Domnului,
frumos, ca niște sfinți vom plânge.

Vom săruta acest pământ
crescut în os, în grai, în patimi,
sfânt să ne fie orișicând
cu-n rug în vatră și cu datini;

cu o mioară și-un păstor,
cu meșter bun ce hram ridică,
cu un poet, al tuturor,
de la opincă la vlădică...

Moștenitor suntem. Trăim –
o pace dreaptă să cunoaștem.
Alte pămânituri nu râvnim,
aici murim, aici ne naștem,
aici ne naștem și murim!

Semănători

Vin sărbători cu bravi semănători,
vin bravi semănători cu sărbători:
pe drum de țară spulberat folcloric,
din datină devreme călători.

Ca brazii de la munte luminând,
pe umeri păsări tinere purtând,
ei vin, bărbați, să binecuvânteze
povara grea a bunului pământ.

Și crește grâul pe picior de plai –
vrabie-n spic și trestie în pai:
din moși-strămoși și încă mai destoinic
din sufletele noastre și din grai.

Grâu de râvnit belșug și mai ales
de dor topit în dor și-n înțeles.
Și grâu suntem, și grâu ne sunt copiii,
și rătăcim în grâu ca-n codru des:
 subpământean și poate nesfârșit
 sau poate adormit într-un sfârșit,
 cum rătăcește stropul greu de ploaie
 în jos, spre rădăcini călătorit.

Trăiască grâul roșu roditor
în lună de gerar și de cuptor!
Și mai trăiască, pururea trăiască
semănătorii în nemoartea lor!

Vin sărbători cu bravi colindători,
vin bravi colindători cu sărbători,
pe drum de țară spulberat folcloric,
din datină devreme călători...

Rădăcini (1)

(Istorie retrospectivă)

Pe lângă fiece domn al Moldovei
era și câte un Ieremie:
vânzător de mamă,
vânzător de frate,
vânzător de moșie.

Pe lângă fiece domn al Moldovei
era și o curte de venetici:
veneticii ne mâncau mălaiul,
ne strâmbau graiul,
fârnâți și peltici.

Pe lângă fiece domn al Moldovei
mai era și o armată de înăimiți:
înăimiții ne ruinau satele,
ne furau păcatele
și ne lăsau pământului lipiți...

Iar dacă nu era nimeni,
cum rareori se întâmpla,
el, domnul Moldovei, era Ieremie,
el, domnul Moldovei, Moțoc era,
era veneticul-imbecilizatul,
era mercenarul-avarul-lupan;

și numai țăranul, numai țăranul,
numai țăranul era moldovean.
Pâine creștea țăranul,
feciori și fecioare:
fecioarele – pentru haremuri,
feciorii – pentru înstrăinare.

Și treceau anii cu miile,
Și îndura Moldova toate urgiile,
Și se rânduiau domnitorii ca anotimpurile.
Păgâne erau obiceiurile,
dușmane erau timpurile...

* * *

Mă întorc iară în vreme devreme:
măicuța noastră, Moldova, geme.
Hăulesc ienicerii prin miez de istorie
contradictorie.

Mi-e fig,
mi-e teamă.
Mamă, mamă, mamă!

Mă întreb cine sunt și de unde vin.
Mi-e inima de pelin,
mi-e sufletul de cucută.
Aud o alăută cântând
și un glas de cioban îngânând:
“Pe-un picior de plai,
pe-o gură de rai,

iată, vin în cale,
se cobor la vale
trei turme de miei
cu trei ciobănei...”

Murmur cuvintele în urma lui,
în urma ciobanului
și, murmurându-le,
mă prefac deodată
într-un stejar
secular
la hotar
de Țară și de baladă.

Cresc adânc rădăcinile în pământ,
cresc, bărbate, ramurile în vânt;
vântul bate nestăvilit,
glas de bucium răsună departe...

Și iară mă bucur că n-am murit
și cu nemoarte iară calc peste moarte.

Rădăcini (2)

A căzut din nuc o nucă
și-a crescut un nuc din lut:
pelerin cu dor de ducă,
într-o noapte a crescut.

Gospodarul și nevasta
(oameni credincioși, miloși)
au văzut minunea asta
și-au îngenuncheat, frumoși,
și au plâns, și din genunchi
 (cât au plâns și s-au rugat)
 rădăcini de nuc, mănunchi,
 le-au crescut
 și i-au legat,
i-au înveșnicit cu dor
de casă, necălător.

Cerul tău, Moldova

(fragment)

Cerul tău, Moldova, e de-albastru,
e de verde frunza ta oricând.
Un pământ mai scump pe lume nu e,
nici mai dulce nu e un pământ.

Casa mea la margine de Țară
crește fir de busuioc în prag.
Nu e nicăieri un plai mai tânăr,
nu e nicăieri un plai mai drag.

Arde-n soare roua dimineții
ca o ploaie grea de măgărint...
La Moldova orice primăvară
e de rândunică și argint.

Se împlină spicul ca voinicul:
de lumină blândă șoapta lui.
Nu-i o altă glie mai frumoasă,
altă glie mai aleasă nu-i.

Tu ești partea noastră de iubire,
tu ești dorul nostru cel mai dor;
pleacă cineva de lângă tine,
niciodată nu ți-a fost fecior!

Doina ta, Moldova, e de leagăn,
hora ta de codru e, de grui.
Nu-i pe lume alt meleag mai pașnic,
alt meleag mai sfânt pe lume nu-i!

Christos a înviat

Mi-e dor, mi-e tare dor de-o primăvară...
O salcie, o gură de cișmea,
un ied și o iediță, și o seară
cu blond luceafăr și cu pui de stea.

De peste ani, din toamnă brumărie,
aș reveni, cocor întârziat,
în sat, acasă, în copilărie,
de unde altădată am plecat.

Ah, verdele de iarbă, că mă doare!
Și murmură cișmeaua argintiu,
și muguri de cornițe iedul are,
și nu e nici devreme, nici târziu...

Floriile-au trecut. Adie-a paște.
Înălțătoare clopotele bat.
Și, tânără, eternitatea naște
cu denii, cu Christos a înviat.

Rămâne... Mai rămâne sărbătoare
copilăria – insulă-n ocean...
Și valuri, valuri, valuri călătoare
lovesc în ea, în insulă, dușman.

Mi-e dor. Dar nu (o, nu) de-o floarea-albastră
care demult-demult s-a scuturat.
Mi-e dor, mi-e tare dor de casa noastră,
cea de pe mal de Nistru, de la Vad.

Întreabă-mă

Întreabă-mă de ce nu vin
dar plec mereu.
Întreabă-mă de ce suspin,
de ce mi-e greu.

Întreabă-mă de ce-am uitat
deștept să fiu.
Întreabă-mă de ce mă zbat,
de ce mai scriu.

Întreabă-mă mai are rost
să plâng, să cânt.
Întreabă-mă de ce am fost
și nu mai sânt.

Întreabă-mă de ce mă tem
când nu mă tem.
Întreabă-mă de ce te chem
și te blestem.

Întreabă-mă de ce nu cred
în tot ce-mi spui.

Întreabă-mă au viața ce-i
când viața nu-i.

Întreabă-mă regret cândva
sau nu regret.
Întreabă-mă unde-am ajuns
grăbind încet.

Viceversa

Plec și nu plec, tot nu plec.
 Codobelc, pe cărare trec,
 pe aceeași cărare care
 nu înainte, la plăcinte, duce,
 dar înapoi, la război
 (cu alter ego, nu cu voi),
 la răspântie de soarte:

v
 i
 m o a r t e
 ț
 a

Candela arde până în zori.
 Și cântă harpe pentru un șarpe
 cu pușori.
 Plec...

Dar nu știu unde plec.
 Eu pe mine mă petrec,
 frăție cu mine leg,
 fug de mine, un străin,
 plec și vin, și mă închin
 mie până la pământ.

Parcă sunt,
dar nu mai sunt,
sunt abia un fir de gând
un cuvânt în plus, cel șters
și din limbă, și din vers.
Invers mersul meu, invers.

Inima

Doare crâncen, doare mult,
doare bulgărul de lut:
nu ştiu cine, nu ştiu cum
inima mi-o strânge-n pumn.

Stau pe margine de hău:
ziua rău şi noaptea rău,
număr toamne, număr ani.
N-am prieteni. Am duşmani.

Galben ram, acelaşi ram
bate (legănat) în geam.
...Şi pe-acelaşi ram, de tei,
se iubesc doi porumbei...

Mă apropii, cătinel.
Gânguresc. Şi ea, şi el.
Le şoptesc, îi chem, îi strig.
Nu le pasă de nimic!

Spasm

Plouă năprasnic, obtuz, intrus.
Cu dracu-n praznic, de jos în sus.

Plouă spasmodic, halucinant,
barbar, despotic, agonisant.

Plouă socratic, idealist.
Cu nu se poate și nu exist.

Sardanapalic plouă, cruciș,
cu paranoia și cu hașiș.

Plouă cu vino, eu te aștept.
Ploaia îmi bate cuie în piept.

Plouă cu du-te, eu nu mă duc.
Un cuc, în ploaie, cântă un cuc.

Plouă retoric, torențial,
în ordin doric, robust, venal.
 Ca plumbii stropii, alice grei.
 Omori ciclopii cu ei, de vrei.
Omori ciclopii și nu-i omori.
Ca stropii stropii, ușori-ușori.

Plouă ploaie rococo.
Dincotro? Și încotro?
Negre vânturi vântuiesc.
Negre gânduri neguresc.

Plouă sumbru, agasant.
Plouă abracadabrant.
Pe devreme, pe târziu.
Știu că plouă și nu știu.

Ciocoiește plouă, surd.
Cu banal și cu absurd.
Cu cioroi mumificați.
Și cu îngeri cocoșați.

Plouă rece și miop.
Chiorâș plouă, mizantrop.
Plouă raționalist.
Ca într-un tablou cubist.

Absurditate? Dezmăț? Blestem?
Eu n-am păcate și nu mă tem!

Îngerii roșii

Doare-mă-doare, Măicuță Istorie,
miezul de noapte prin care trecum:
îngerii roșii se smulg din memorie
și îngeresc prin aici și acum...

Roșii, aripile bat ca aripile.
Arde și Soarele roșu, torid.
Sângereă orele, sângereă clipele.
Cade Luceafărul, roșu, în vid.

Grele au fost, ale noastre, păcatele.
Câte morminte în piatră-am scăpat?
...Îngerii roșii împurpură satele,
spurcă-ne-spurcă și apa din vad...

Roșii, se scutură frunzele ramului.
Latră potăile, roșii, la sfinți.
Ah, dorul! O fi o virtute a neamului
pe care o moștenim din părinți.

Zeule, tu, peste toate mai marele,
zeu rămâneai de te-ai fi îndurat!
Cine-i nebunul ce blestemă Soarele?
Soarele nu poate fi blestemat!

De undeva (auziți?) de pe mǎgura
cea care urcǎ aproape de cer,
iarǎ și iarǎ, cȃnd noaptea-i ca pǎcura,
 îngerii roșii credința ne cer.

Sǎ coborâm măcar astăzi din glorie
și omenește, ca la un privechi,
sǎ o rugăm pe Măicuța Istorie
ca sǎ ne ierte păcatele vechi...

1988

Țara dorului

În Țara Dorului —
un râu de dor:
o apă limpede,
ca de izvor;

se joacă peștele
din capul lui:
de două secole
păscarul nu-i;

E clipa veșnică:
pe cine-aștept?
Mlădie salcie
pe malul drept;

Un cer de platină,
adânc-adânc.
Un plop se clatină
pe malul stâng.

Ușoară lebăda,
un fulg de nea.
În ochiul lebedei
răsare stea.

Răsare, scapără
ușor-ușor.
În urma lebedei
un puișor...

De la Putna mai încoace

Undeva, la miez de soartă,
răscolind eternitate,
În amurgul cel de taină
clopot negru negru bate.

Și din vreme peste vreme,
mai pe-aici, mai pe oriunde,
în amurgul cel de veghe
clopot roșu îi răspunde.

De la Iași prin luncă verde,
prin câmpie, peste dealuri,
drum tăiat de roți se pierde,
străjuit de două maluri.

Este drumul ce sosește
de departe, de la Poartă,
și-ntr-un neam ne înfrățește,
ne unește într-o soartă.

Este drumul cel pe care
l-au trecut, voinici, bunei,
ca să-ajungă la hotare
și să lupte precum leii.

Ci venea, puhoi, puhoiul
străinimii peste țară
și dezlănțuia războiul
la Nistru, la mărgioară.

De la Putna mai încoace,
prin baladă și prin odă
își conduce-o luptă dacii
preamăritul Ștefan Vodă.

Își conduce-n luptă dacii
prin Soroca și Tighina,
și-nfloresc în cale macii,
dureros rănind lumina.

Din Suceava către mare,
din Lăpușna la Hotinu
dorurile cele grele
au înrourat pelinul.

Din Carpați la Chișla-nouă
Din Orhei la Slobozia
lacrimile cele grele
au pietrificat moșia.

„Tristă-i Mănăstirea Putna.
Porțile deschise-așteaptă
strălucit convoi ce vine
și spre ea încet se-ndreaptă.

Ca un dangăt plin de jale
mii de clopote dau veste:
Ștefan Vodă al Moldovei,
Ștefan Vodă nu mai este!

Să-arătăm prin lupta noastră
tuturor neconținut,
că prin neamul său în lume
Ștefan Vodă n-a murit!“*

* Cântecul (din vremi demult apuse vine) se cântă și astăzi în Basarabia.
E un străvechi imn închinat voievodului nostru drag.

Dăruiește, Doamne Sfinte

Dăruiește, Doamne Sfinte,
strop de dor Moldovei noastre,
drum de secolî înainte,
cer înalt și zări albastre.

Fă să aibă bună parte
de pînică și de sare,
și de viață cu nemoarte
dar... ca viața trecătoare.

Apără cum știi mai bine
de străinul care-l pierde
graiul ei, din moși ce vine –
piatră rară, frunză verde.

Leagănului unde pruncii
gângură cuvântul „mamă“
fă-i un loc în iarba luncii
sau în codru de aramă.

Coltelui primăvărat
dă-i tărie și răbdare,
să răsără, singuratic,
de sub piatra mult ce-l doare.

Înfrățește om și ciută,
grier, fluture, furnică:
la nevoie te ajută
cu-o povață, cât de mică.

Dă-ne, Doamne, ai de unde,
clipa e de înviere,
dă-ne-o mare și un munte,
și mai mult nimic nu cerem...

AXA

Om

Sunt, eu sunt o frunză verde.
Sunt, eu sunt un spic de grâu.
Sunt, eu sunt un strop de apă.
Într-o mare. Într-un râu.

Ce-i o frunză verde-n codru!
Ce-i un spic de grâu în lan!
Ce-i un strop de apă-n mare...
Și în râu, și în ocean!

Frunza-i frunză lângă frunză.
Lângă spic e spicul spic.
Dar și stropul, ah, și stropul
fără mare e nimic.

Sunt o frunză, sunt un codru.
Sunt un spic și sunt un lan.
Sunt un strop și sunt o mare,
sunt un râu, un ocean.

Bluf

Un pic de bunătate, oameni buni,
un picușor ușor-ușor de bunătate.
E bunătatea
a
x
a
astei lumi
coborâtoare din imensitate.

Nenorocim, trăim și nu trăim.
Pe muche de cuțit pășim, pe lamă.
Prăpastia ne-ademenește, dănuim.
Deșteptul râde, prostul ne aclamă.
Nenorocim, trăim și nu trăim.

Pitici, furnici și măscărici, noi toți.
Și noaptea vine: rășinoasă noaptea vine
cu vamă și cu teamă, și cu hoți,
și cu ruine, Doamne Sfinte, cu ruine.
Pitici, furnici și măscărici, noi toți.

O lacrimă, amară, pe obraz.
Pietrificată — mărgelușă sângerie.
Un pas, un singur pas ne-a mai rămas

și ne înghite neagra veșnicie.
O lacrimă, amară, pe obraz.

Tu crezi? Mai crezi? În basne? În minuni?
Eu nu mai cred. Cărunt, adus de spate,
povara-mi duc de luni și până luni,
sarcina grea de ani și de păcate.
Tu crezi, mai crezi? În basne, în minciuni?
Totu-i un bluf! Înșelăciune, lașitate...
Un pic de bunătate, oameni buni,
un picușor ușor-ușor de bunătate!

Omule, de ce-ai tăcut?

Omule, de ce-ai tăcut
când pe suflet ți-au călcat,
când ți-au spus să fii un altul
și nu cel adevărat.

Omule, de ce-ai răbdat
și ți-ai zăvorât în piept
inima, când ai aflat
că ești pe de-a-ntregul drept?

Omule, de ce ai strâns
mâna care te-a lovit
și ți-ai aplecat obrazul
și de ea l-ai alipit?

Omule, de ce ți-ai pus
numele sub legea grea
și-ai trimis la moarte omul
care vină nu purta?

Microcosm

Am întâlnit un om bătut de soarte,
de nenoroc bătut, un cerșetor:
„Și nici în vatră focul nu mai arde,
și am copii, și flămânzesc, și mor.“

Am întâlnit un om bătut de gânduri,
om între oameni omul, lut din lut,
frumos, mărinimos și-atât de singur,
și-atât de plâns, și-atât de abătut.

Am întâlnit un om de nepriință,
o secătură, un netrebnic, un lălâu.
M-am întristat, ci nu venea din chibzuință:
purta lălâul și satâr la brâu.

Am întâlnit un om de neputință,
o cață-precupeață, un scâlâmb.
M-am întristat, ci nu venea din suferință:
purta scâlâmbul vârf de coastă în carâmb.

Am întâlnit un om de rea credință,
o corcitură deocheată, un urât.
M-am întristat, ci nu venea din pocăință:
un antihrist cu lăntișor la gât.

Și-am întâlnit un om dintr-o bucată,
un verde brad, un neîngenuncheat!
M-am bucurat: această lume toată
a veșnicit cu verdele de brad!

Și-am întâlnit un om de omenie,
un om frumos cu sufletul de toamnă...
Am lăcrămat: în astă vitregie
un om de omenie mult înseamnă!

Stante

Omul cel viteaz rostește
al tău nume, scumpă țară,

vitejește
și trăiește
întru slava ta primară.

Omul cel cu frica-n oase
al tău nume va să-l strige,
întru slava lui fricoasă,
ca și cum de el s-ar frige.

* * *

Nu-i primăvara primăvară când
nu crește fir de iarbă din pământ.
Și codrul Codru nu-i, dar nu-i defel,
când pasărea nu-și face cuib în el.

Nici omul om de omenie nu-i
când ocolit e de semenul lui.
Cu ușa zăvorâtă zi de zi
casa casă niciodată nu va fi.

* * *

Cine te-a învățat, omule,
să învingi și să mori
între păsări călătoare
și între flori?

* * *

De când lumea și pământul,
de când omul pe pământ
tot Adam rămâne sfântul
cel mai mare, cel mai sfânt.
Și din toate, dintre toate
câte sunt femeile,
una e fără păcate —
Eva și nu zeile.

Carte nouă de citire
viață, tânără mereu.
Nu există fericire
dincolo de Tu și Eu.

Clipă de eternitate
e această clipă, nu?
Nu există libertate
dincolo de Eu și Tu.

* * *

Să-ngenunchezi?
În fața cui?

Dar e frumos a-ngenunchea?
În fața negrei forțe – nu!
În fața spiritului – da!

* * *

Pomul care nu rodește
umbră e abia-abia.
Omul care nu iubește
nu e nici chiar umbra sa.

* * *

Nu-mi mai face bine, frate:
binele, prea mult, mă doare.
Cain, în genunchi și-n coaste,
nu tot Cain este oare?

* * *

Cade și Stejarul uneori, tăiat.
Dar cu el odată și tufarii cad:
zdrobitor stejarul, autoritar,
chiar și dacă moare, moare tot stejar.

* * *

Nu-nțeleg, Părinte Sfinte,
luminează-mă: de ce
omul mai întâi te vinde,
iar pe urmă roagă-se?

* * *

Rău păgănul, că-i păgân!
Dar mai rău creștinul care
umblă, sfânt, cu crucea-n sân
și cu dracu de-a spinare.

* * *

Dracul alb și dracul negru...
Eu mă-ntreb la bătrânețe:
„totuși, care-i mai integru?
Care-i mai cu multe fețe?”

* * *

Piticul, cocoțat în vârful de scară,
are, se pare, minte analistă:
„În lume – tună, — nici un șef de țară
fără pizmași, fără vrăjmași azi
nu există.

* * *

Casap era. Avea măcelărie.
Om venerat de om, omnipotent.
Și într-o zi a dispărut din căsăpie.
Și a ajuns casap în parlament!

* * *

Corbul, cât este de corb,
dar și el are un morb:
se tot ține după hoit.
Ci se ține, nu că-i orb.
Se ține pentru că-i corb!

Omul negru

Omul negru ce făcea,
noaptea neagră când venea
și-anonimul ochi de stea
prin fereastră-l urmărea?
Omul negru ce făcea?
Se lupta cu umbra sa
sau cu-un șarpe se-nfrăța,
Dumnezeu că nu știa?

Omul negru ce gândea?
Negru gândul lui negrea...

Omul negru ce trăia?
Fierea tot îi otrăvea
sângele și inima...

Omul negru ce știa?
Crivățul și arșița?
Seceta și foametea?

Omul negru om era?

Chiar pasărea

Obida vine ca să treacă.
De ce fugi, omule, de tine?
Au nimeni nu-i să te-nțeleagă,
să te asculte, să te-aline?

Sărată-i lacrima, ca marea,
și mult amară, ca pelinul;
de ce o-mpaci cu răzbunarea?
de ce o tulburi greu cu vinul?

De lume mare fie-ți dorul,
de frate și de codru verde;
chiar pasărea ce știe zborul
de una singură se pierde!

Rătăciți

Ne-am rătăcit în pâclă și nu ne mai găsim.
Unde sunteți, voi, oameni? Strigați-vă pe nume!
Acum sau niciodată se cere-un dor să fim:
să revenim acasă, ci nu-i târziu, din lume.

Prin pâclă, știu prea bine, e crâncen orice pas.
Hai să aprindem ruguri pe dealuri și să batem
în clopotul cel mare al Dorului, rămas
în inimile noastre de soră și de frate!

Destul să ne mai temem de umbre și de hoți!
Sunt ale noastre toate: și umbrele, și hoții!
Coboară car la vale și scârțâie din roți,
tăiat rămâne lutul adânc în urma roții.

În ceruri arde Soare, în ceruri pâclă nu-i.
Să așteptăm preasfânta și preacinstita rază,
lipindu-ne cu soarta de soarta plaiului,
spre-a rămânea prin secolii cu conștiința trează!

Axa

Un pic de bunătate, oameni buni!
Un picușor-ușor-ușor de bunătate:

e Bunătatea

a
x
a

astei lumi
coborâtoare din imensitate.
Un pic de bunătate, oameni buni!

FRUMOȘI
CA SFINȚII

Părinții

“Sunt mai bătrân decât tine, mamă”

(L. Blaga)

1

De ce nu știm să ne iubim părinții?
De ce nu știm copii cuminți să fim?
Părinții noștri luminoși ca sfinții,
coborători din dor și suferințe...
De ce nu știm, copii, să-i prețuim?

Ei seamănă cu pomii din câmpie
ce cresc în timp neobosit și demn,
să adumbrească pui de ciocârlie
și gură de izvor cu apă vie
la rădăcina unei cruci de lemn.

...Și astăzi mama vine ca o mamă
la fiul ei cel mult risipitor
și îi aduce strugure de poamă,
pâine și nuci legată în năframă
din sărbătoarea grea a anilor.

..Și astăzi tata vine ca un tată
din câmp, de la cosit, de la arat,
copila cea plecată să și-o vadă...
Și o găsește iar înlăcrimată,
nebun îndrăgostită de-un soldat...

Bătrână toamnă, iarnă mai bătrână,
cu pulber, cu pădure în frământ...
Și intră-ncet părinții în țărână,
până la brâu și mai departe până
la suflet, la oftat și la cuvânt.

„Dea Domnul pace și dea Domnul ploaie,
auru-n spic să fie cu noroc
și ramul, doldora de rod, să se îndoaie,
și niciodată să trăiți războaie
cu toată lumea asta la un loc!

Dea Domnul casa să vă fie casă,
nicicând străină, tânără în veac:
cu frate așezat în cap de masă,
cu prunc lângă povestea cea frumoasă
despre-un cioban în tundră, cu toiag.

Dea Domnul să-aveți parte de-o iubire
mereu senină cum e lacrima,
spre rătăcire și spre regăsire
în vorbă nerostită, în privire,
în fir de iarbă și în fir de stea.

Întoarcere din lut în soartă nu e!
Am fost copii, dar n-am rămas copii...
Și ei, părinții, către ceruri suie,
și cerurile porțile-și deschide,
și clopotele bat din veșnicii...

O iarbă verde și o coasă nouă,
un strop de apă și un nesfârșit...
La miez de noapte luna pietre plouă...
Cad picături de sânge, nu de rouă...
Și răsăritul curge-n asfințit...

De ce nu știm să ne iubim părinții?
De ce nu știm copii cuminți să fim?
Părinții noștri luminoși ca sfinții,
coborători din dor și suferințe...
De ce nu știm cinsti să-i prețuim?

2

Bătrâni părinții, pătimiți, împovărați
de ani; și de copii demult uitați.
Bătrâni părinții... Și coboară în pământ,
și parcă-au fost cândva, și nu mai sânt...

Bătrâni părinți. Ca doi moși, ca doi strămoși.
Frumoși ca sfinții și ca sfinții inimoși.
Bătrâni părinții. Ca părinții, ca ai mei.
Și-atât de singuri, și atât de puține!

Bătrâni părinții. Și ca fulgii de ușori.
Și fulgii cad încet-încet, luminători:
din ceruri cad, din nesfârșire, din nămiezi...
Și eu rămân, și eu aștept alte zăpezi.

Se duc părinții, duc-se-duc... Nu la arat.
Nu la cosit. Și nu la treierat!

Încet se duc, bătrâni se duc de lângă noi:
se duc de tot, se duc la ultimul război.

Dincolo de este, dincolo de-a fost
cântă cucuvaiul răgușit, anost.
Dincolo de cântec și de paradis
îngerul meu doarme cu un ochi deschis.
Dincolo de toate grijile lumești
nu mai spune nimeni pruncilor povești.

Copilărie

Compozitor și interpret — *Mihai Toderășcu*

S-a rătăcit în vreme,
s-a preschimbat în stea,
sărmană și icoană
copilăria mea;
ca pomul din câmpie
bătut de vânt pustiu,
s-a scuturat de floare,
durută să mi-o știu.

Un clas.. Și astăzi plânge
cu murmur de izvor...
E glasul tău, măicuță,
e-o lacrimă de dor.

Un glas.. Și azi mă cheamă
cu murmur de cișmea...
E glasul tău, măicuță,
e, dulce, șoapta ta.

Mi-e sete de un cântec,
mi-e sete de-un alin...
Cu zorii plec de-acasă
și cu amurgul vin...

Coboară-n toamnă anii,
se adună-n lung șirag..
Și nimeni, nimeni, nimeni
nu mă așteaptă-n prag.

Cad frunze de aramă,
se-aștern în drumul meu...
Aș vrea, ca altădată,
să fiu copil mereu...

Bănuții de ninsoare
ca mâine vor cădea...
Încărunțește, doare
copilăria mea...

Mama

Compozitor și interpret — *Tudor Gheorghe*

Palma ta ne-a mângâiat,
vorba ta ne-a legănat,
am crescut cu alți copii de-o seamă.
Lângă pomul cel rotat,
lângă spicul cel bogat,
lângă pragul casei noastre, mamă.

Am fost buni și răi am fost.
Tu ne-ai căutat un rost,
cu povețe plânse în năframă.
Tu ne-ai învățat un grai,
tu ne-ai dăruit un plai
și-am plecat cu el în lume, mamă.

Patru zări am colindat:
le-am trecut în lung și-n lat;
drumurile și acum ne cheamă.
Tu ne-ai așteptat mereu,
am venit când ne-a fost greu,
te-am găsit încărunțită, mamă.

Ploile sunt azi de dor,
arșițele de ogor,
noptile sunt clopote de-aramă.
Toamnele te-au veștezit,
iernile te-au cărunțit,
ca pe-o floare din grădină, mamă.

Două toamne

Muzica — *Ion Enache*

Interpret — *Ion Suruceanu*

Un bătrân și o bătrână
trec pe-alee cătinel.
Ea cu-n trandafir în mână,
cu o crizantemă el.

Parcă vin dintr-o baladă,
parcă vin dintr-un colind.
Ea cu părul de zăpadă,
el cu părul de argint.

Cad încet, ca niște gânduri,
coapte, frunzele de tei,
cum cădeau și-n alte rânduri,
când ei nu erau bunei.

Uite banca lor cea veche,
care-i știe fericiți,
iar pe bancă — o pereche
tânără de-ndrăgostiti.

Ochii fetei – de scânteie
și-ai băiatului – la fel;

și trec iară pe alee
o bunică și-un bunel...

Două toamne, iată-le,
într-un dor legatele:
două sfinte lebede
pe o apă repede...

Om-pom

S-a uscat un pom.
S-a trecut un om.

Era pomul nuc.
Era omul prunc.
Era pomul corn.
Era pomul domn.
Era pomul brad.
Era omul Vlad.

Și mai mult nimic.
Și eu iară zic:

Era pomul stejărel,
Era omul voinicel.
Era pomul pom rotat.
Era omul om bărbat.
Era pomul tot în floare.
Era omul rupt din soare.
Avea pomul puișori.
Avea omul pruncușori.

Și mai mult nimic.
Și eu iară zic:

S-a uscat un pom,
s-a trecut un om...

Inimă de mamă

Muzica — *Ion Aldea-Teodorovici*

Interpretă — *Sofia Rotaru*

Inimă de mamă, inimă de tată,
cade stea din ceruri roșu fulgerată.
Inimă de tată, inimă de mamă,
cade iară frunza codrului de-aramă.

Toamnă obosită, toamnă zbuciumată,
inimă de mamă, inimă de tată.
Iarnă-nzepezită, cruntă ca o vamă,
inimă de tată, inimă de mamă.

Grea, tot grea, de piatră
noaptea peste vatră;
câinele pândește
luna și o latră.

Grea, tot grea, de hume
noaptea peste lume;
glonte pândește
inima anume.

Inimă de mamă, inimă de tată...
A trecut o viață ca o clipă, iată...
Inimă de tată, inimă de mamă...
Două doruri strânse nod într-o năframă.

Dincolo de noapte,
dincolo de vânt...
clopote albastre
se aud bătând.
Dincolo de ploaie,
dincolo de dor...
se întorc copiii
la părinții lor.

Mamă, iartă-mă

Nu cred în îngeri,
nu cred în zei.
Mamă, iartă-mă.
Ei fug de mine.
Eu fug de ei.
Mamă, iartă-mă.

Frumoasă-i viața.
O plâng și-o cânt.
Mamă, iartă-mă.
Am fost, de viață,
am fost înfrânt.
Mamă, iartă-mă.

Ca lumea lume.
Și eu ca ea.
Mamă, iartă-mă.
De lume dorul,
de undeva.
Mamă, iartă-mă.

Să vin odată
în sat la noi.
Mamă, iartă-mă.

Târziu, ca tata
de la război.
Mamă, iartă-mă.

Să-mi cânte greierii
vagabonzi...
Mamă, iartă-mă.
Și să mă plouă
luceferi blonzi...
Mamă, iartă-mă.

Rugăciune

Primăvară-vară, vară-primăvară,
plânge o femeie, cântă o vioară...
Roșu tot amurgul, parcă-ar fi de sânge.
Și vioara cântă, și femeia plânge...

Rug de taină arde, arde și nu arde.
Călătoare umbre se întorc din soarte.
Noaptea ca o vamă, din țărâne crește.
Ca un ochi de buhă luna gălbenește.

Bântuie departe, bântuie furtună:
scapără și tună, scapără și tună...
Și nici vânt adie, și nici stea nu cade.
Și femeia plânge una pentru toate.

Cine e femeia? Și de unde vine?
O cunoaște cine? O-nțelege cine?
Și de ce nu plânge toată Mărgioara?
Și de ce nu-și frânge strunele Vioara?

Vântură, mărite Soare, negurile, norii,
să nu-și plângă nici o mamă pruncușorii!

Pasăre din cer, coboară pe o rămurea
și învață puișorii a cânta!

Va fi ca mâine

Muzica — *Ion Enache* (spectacolul *Sperietoarea*)

Interpretă — *Anastasia Lazariuc*

Va fi cândva, va fi odată,
neapărat va fi ca mâine:
vom apărea la judecata
mult pătimitelor țărâne.

În haine noi, dar nu de gală,
cu păru-abia cărunț la tâmplă,
învinși de nu știu care boală,
precum adeseori se-ntâmplă.

Vom apărea la judecata
cea care nu încalcă lege
și, mici, vom aștepta răsplata,
pentru păcate, se-nțelege.

Judecători vor fi străbunii
ce-au stat de veghe la hotare
pe timpurile Semilunei,
pe vremea hoardelor barbare;
străbunii, poate și părinții,
bătrâni de tot, pășind agale,
puțini la trup, uscați ca sfinții
ce luminează catedrale.

Va fi cândva, va fi oriunde,
neapărat va fi, de aceea
hai să vedem: ce vom răspunde,
noi am trădat sau nu ideea?
noi am furat sau nu poporul?
Noi ne-am vândut sau nu credința?
Noi am știut ce-nseamnă dorul?
Ce rost mai are pocăința?
Ce rost mai are ngenuncherea
în fața sfintelor altare,
când nu ne-a încercat durerea
cu lacrimile ei amare?
Ce rost mai are rugăciunea
de dimineață și de seară,
când altădată-am râs de lumea
cea simplă, cea rudimentară?!

Din ale noastre mari păcate
vom face-o sarcină pe care
prin secole vom duce-o-n spate,
cerșind un pic de îndurare...

Și dacă zeii, buni cu toții,
ne vor ierta, cum iartă zeii,
n-au să ne ierte strănepoții,
învingătorii și plebeii.

Va fi cândva, va fi ca mâine!

Eu am cântat

Eu am cântat, eu cânt și-o să mai cânt,
la margine de lume și de Țară,
încet-încet, cu limpezit cuvânt,
străbun pământ și nouă primăvară.

Sub cer albastru înflorește pom,
sub pom răsare fir de iarbă verde.
Și omul, lângă om, se știe Om
și crede-n Om, și-n veșnicie crede.

Stăpân acasă și stăpân la fel
în câmp arat și semănat cu pâine,
omul își poartă grijile fidel
spre totdeauna sfântă zi de mâine.

Eu am cântat, eu cânt și-o să mai cânt
în dulce grai ca fagurul de miere
statornicit în vreme legământ
dintre frumoasă moarte și-nviere.

Iară atunci când nu voi mai putea
să-mi plec, fierbinte, fruntea peste foaie,

voi încerca, tot la Moldova mea,
să fiu un simplu-aducător de ploaie.

Ci el, pământul care ne-a crescut
și care azi ne crește, sfânt, copiii,
prin an dușman de secetă-a trecut
și pururi însetat de-atunci se știe.

Eu nu sunt pasăre

Eu nu sunt pasăre, să știi!
Și nu-mi schimb locul, când se lasă
peste pământ și peste casă
brumele toamnei, argintii.

Aici mi-e casa. Și-i aleasă.
Și dragă-mi-i. Și scumpă-mi-i.
Nu că-i bogată și frumoasă,
dar că-i aproape inimii.

Fie îngheț, fie furtună,
nu mi-e nici frig, nu mi-e nici teamă
cu frate, soră împreună,
alături de tată, mamă:
suntem un crez, suntem o soartă!
Și crește nuc bătrân în poartă...

Pâinea noastră cea de toate zilele

(Fragmente)

1

Când omul n-are pâine el n-are nici destin,
el trece ca o umbră prin vreme și prin viață,
el bea pelin cu apă, se culcă pe pelin
și cu pelin se spală în zori de zi pe față.

Când omul n-are pâine el nu are nici dor,
nu are sărbătoare și nu știe să cânte,
și seamănă, sărmanul, cu pasărea de zbor
ce se avântă-n glorii cu aripile frânte.

Când omul n-are pâine el nu are nimic,
să aibă munți de aur și mări de pietre rare!
Nădejdea noastră, sfântă, încape într-un spic
ce crește din țărâne spre timpurii viitoare.

Noi pentru spicu-acesta muncim din zori în zori:
îl vrem întotdeauna copiilor pe masă —
să ardă-n strop de rouă cu-o mie de culori,
să ne aducă pace și liniște în casă.

2

Pe Ilie Leahu l-au bătut țaranii:
a furat o pâine de la Duca Anei.

L-a văzut copilul și-a chemat vecinii,
și l-au prins cu pâinea unde-s măcăcinii.

L-au bătut cu parul, l-au udat cu apă
și-au venit acasă:
— Las'că nu mai crapă!

A umblat Ilie nășădit o vreme...
„Să mai fure pâine, dacă nu se teme!“

Se temea. Dar pâinea, Doamne, tare-i pâine!
L-au bătut cu parul iară, ca pe-un câine...

3

Pâine de la iepure, cine n-a mâncat!
Se-ntorcea bunelul de la târg în sat
și din coș de lozie grijuliu scotea
un călcâi de pâine și ne împărțea.

Pâinea de la iepure avea gustul ei:
mirosea a mintă și a flori de tei;
era caldă încă, rumenită-n foc,
mirosea a mintă și a busuioc...

Pâine de la iepure, nu te pot uita!
Și zâmbea bunelul,
și încărunțea...

S-au topit în negură anii mei zglobii...
Au rămas, preasfinte, cele bucurii...

Pâine de la iepure, unde ești acum?

Unde ești, bunelule?

Vii pe care drum?

Coșul tău de lozie

e și azi întreg!

Ale mele, fetele, nu mă înțeleg...

4

Bolnav și slab bunelul,

în patruzeci și șapte

pețea pe o mătușă

sărmană din „mahală“:

avea mătușa vacă,

și numai vaca dacă

ar fi putut să-l scape

de foame și de boală...

Nu l-a scăpat nici vaca,

nici pâinea de seară

pe care-a dat hectarul

cel bun de la fântână:

s-a stins cu pâinea-n mână

într-un amurg de vară

și nouă pâinea ceea

ne-a fost pe-o săptămână...

5

O masă-n prag de casă cu pâine și cu sare.
Se-așează-ntâi bărbatul, întors de la ogoare.
El are palme grele și pe genunchi le pune:
— E sâmbătă, femeie, sau Miercure sau Luni e?

Îi toarnă vin femeia și-i spune poftă bună.
Cana-i de lut: lovită de altă cană sună...
Ca un balsam e vinul și blând te înfioară...
— E încă primăvară, femeie, sau e vară?

De-asupra casei luna ca ieri ca totdeauna:
o seceră de aur de-asupăra casei luna.
Și nukul crește-n poartă cu frunza lui cea deasă...
— Se duc băieții noștri, femeie, și ne lasă!

Mai toarnă vin femeia, deșteaptă și cuminte,
din pâine rupe pâine și pâine îi întinde...
Rămâne cana plină, cu vin pelin rămâne...
„Să ne culcăm, femeie, nu-i sărbătoare mâine!“

CUVÂNTUL
SUFLET

Pomul sfânt

În memoria pictorului Aurel David,
autorul nemuritorului portret-arbore „Mihai Eminescu“

Când toamna, strămoșește, desfrunzește
livezile, cu tabiet, încet,
iară și iară Pomul Sfânt mă ațintește
cu ochii Lui, cu ochii Marelui Poet.

Crescut pe mal abrupt de mare,
zbucnit-răzbit prin stâncă de granit,
acesta-i arborele nemuririi care
l-a-nveșnicit pe Aurel David.

A fost o fulgerare, o scânteie,
a fost un miez de noapte violet...
O clipă unică a fost. Și o idee.
Dar a mai fost și-un arbore concret!

Ardea, se zbuciuma ca o făclie.
Se mistuia. Și n-avu pictorul decât,
durut, să-i treacă umbra pe hârtie,
să o sărute omenește și atât.

Ah, chipul lui de înălțare
către luceferii din cer...
mă însenină, mă cutremură,
mă doare,
ca o icoană în privaz,
ca un mister!

Limba maternă

Limba maternă ca floarea eternă
de busuioc și de dor.
Dor de țărâne, de doine bătrâne,
de freamătul codrilor.

Ea ne adună cu soare și lună,
cu viitor și trecut:
frunză de laur bătută în aur
de-un meșter necunoscut.

Vine din vreme și urcă-n poeme
lângă baladă și rost.
În mit, în țară paște-o mioară...
Frate ciobanul mi-a fost.

Vine din soarte pășind peste moarte
cu bucurii și dureri.
În cer, departe, Luceafărul arde,
astăzi mai tânăr ca ieri.

Limbă de pâine, de neam ce rămâne,
casă cu masă în prag.

Cântă și plânge când roua o frânge
ramura verde de fag.

Limbă de pace, de suflet ce tace
neînfricat și imens...

Crește Pământul și umple cuvântul
cu adevăr și cu sens.

Sfânt, cuvântul

Cuvântul este... suflet este, dacă este!
Un univers intim, sublim oval.
E munte muntele cu-nzăpezite creste
și nu e munte fiecare deal.

Să taci, să tănuiești cuvântul nu se poate.
Toate au fost cuvânt la început.
Inima inimă rămâne cât mai bate.
Când nu mai bate, e un boț de lut.

Tăcut și netăcut, cuvântul se răzbună.
Neiertător cuvântul e în veci.
Cu negru tunet, cel mai negru, te detună,
nici chiar cu pruncul tău să te-nțelegi.

E sfânt cuvântul adevărul când încape
neânjumătățit, neprefăcut;
e sfânt-preasfânt ca picătura cea de ape,
eternitatea care-a încăput.

Cuvântul iarăși! Am mințit de-ajuns Olimpul.
Dar și Olimpul ne-a mințit de-ajuns...
Să ne întorcem la cuvânt, demult e timpul!
De ce în necuvânt, Moldovă, te-ai ascuns?

Înger de pază

„Tu ești el“
(M. Eminescu)

Încerc, ușurel, cu icul,
cuvântul încerc să-l despic.
Peltic, se căznește piticul.
Și eu mă căznesc, nepeltic.

Așijderea numai nimicul.
nimicnicește nimic.

O stea. Steaua mea.
Va cădea. Și mi-e frică:
Și ea mucenică,
și eu mucenic.
Din tot și din toate
mă țipă, mă strigă
nimicul cel mare,
nimicul cel mic.

Ridic, maiul ridic. Și-l cobor.
Ușor, prea ușor.
Scârbos, rânzos, necuviincios
viermele cuvântului.
Părinte Sfinte, sunt păcătos,
de ce nu mă mântui?

Arunc, obosit-necăjit
maiul și pana...
Și iară îmi bate în geam travestit
îngerul meu de pază, satana.

Apel

Vorbele sunt sfinte. Să le spunem sfânt.
Cântecul cu minte nu mai este cânt.
Sufletul cel mare e mereu deschis
nu către minciună — către Paradis.

Cine-și vinde mama este un mișel:
o să-și vândă Țara mai pe urmă el.
Cine plânge lacrimi neândurerat
va să fie iuda care a trădat.

Luptătorul luptă totdeauna drept.
Ticălosul țiță și se bate-n piept.
Luptătorul moare spre a birui.
Ticălosul plânge, onorat spre-a fi.

Vorbele sunt sfinte. Să le spunem sfânt!
Cântecul ce minte nu mai este cânt:
pângărește pâine, pângărește hram,
pângărește vatră, grai matern și neam.

Și eu zic: trăiască harul mai întâi!
Care nu se vinde, care soartă îi,
care nu râvnește slavă și onor,
care nu trădează patimă și dor!

Cu limba noastră

Este a noastră limba noastră
 și noi suntem cu ea popor,
 cum stelele
 din cer
 sunt stele
 cu veșnica lumină-a lor.

Este a noastră limba noastră
 și noi suntem cu ea pământ,
 cum marea mare
 este mare
 cu ape veșnic vâlrând.

Este a noastră limba noastră
 și soartă noi suntem cu ea,
 cum este codru verde soartă
 cu ciuta și cu pasărea.

Din străbunei cu limba noastră
 noi am crescut și creștem, demn,
 cum crește pomul din țărâna
 suită-n frunză și în lemn.
 Ci noi cu ea, cu
 limba noastră,
 nemuritori vom fi oricând,
 nemuritor cum e Pământul
 cu Soarele mereu arzând.

Clipă veșnică

Dor vocalele în slovă,
dor silabele în vers,
dor cuvintele-n poezie,
unul scris iar altul șters.

Dor imaginile simple,
dor metaforele mici,
dor dactilii, dor trocheii
 ba acolo, ba aici.

Și-apoi gândurile toate
când se-adună la un loc,
doare virgula și punctul
picurat din vârful de toc.

A fost lună, lună nu e,
au fost stele, stele nu-s...
„e ușor a scrie versuri
când nimic nu ai de spus“!

Masa tăcerii

La masa tăcerii divine,
în fața cuvântului drept,
se luptă poetul cu sine,
un mare nebun înțelept.

O luptă cinstită, bărbată,
de tânăr soldat și de zeu,
de fiu, de copil și de tată
deprins să muncească mereu.

Sălbatic clopote sună,
învie stihie rebel,
să-nvingă nebună minciună
și lacrimă stearpă la fel.

Totală și grea dăruire,
cu trup și cu suflet superb,
în numele-a tot ce-i iubire
de frate, de țară, de verb.

Adevăruri simple

Adevărurile simple
curajosul ce le strigă
au fost spuse nu o dată
de furnic și de furnică.

Dar furnica și furnicul,
care nu mai au hodină,
nu le-au spus cu frunză verde,
ci le-au spus cu rădăcină.

Rădăcina crește-n hume,
rădăcina crește-n stâncă,
rădăcina crește-n suflet
și-n cuvânt mai crește încă.

Și frumoasele-adevăruri
au trecut astfel prin vreme
către viață anonimă,
către veșnice poeme...

Impostorii

Se-nvârte roata vremii încet ca roata morii...
 Și ce-au vrut de la tine, poete, impostorii?
 Au patimile tale nu sunt de scumpă țară?
 Nu au poeții voie să plângă și să moară?
 Au harul sfânt, au darul e scos din slujba gliei?
 Au nu mai crede omul în taina poeziei?
 Au adevărul este un altul nu știi care
 și nu acel pe care îl știe fiecare?

Sunt paznici impostorii – o nouă ciocoime.
 Se înțeleg prin gesturi, prin icnete ca mimii.
 Ei luptă-luptă-luptă... eroic! Ei transpiră.
 Ei obosesc. Respiră din greu, însă respiră.
 Ei mușcă din hârtie cu dinții ca din pâine.
 Ei tremură cu gândul la ziua cea de mâine.
 Ei văd în față umbre ce li se par bizare.
 Ei pun în dreptul nostru tot semne de-ntrebare.
 Ca un călău e unul, iar altul ca un gâde.
 Și gâdele, de plânge, călăul strașnic râde.

Tu, numai tu, poete, ești vinovat de toate.
 Ești vinovat că spicul nu dă înalte roade,
 ești vinovat că mărul e viermenos și cade,
 ești vinovat că porcul nu se îngrașă, scade,

ești vinovat că plouă cu ploaie dușmănoasă,
ești vinovat minciuna că stă în cap de masă.

Ești vinovat, poete! Fii bun și recunoaște!
De nu vei recunoaște primejdia te paște.
Fiindcă impostorii au pumnul greu ca maiul.
Lovesc de sus și-ți pierd pe totdeauna graiul.
Ei știu să fie crânceni. Ei nu au ce alege.
Eu sunt întotdeauna apărători de lege.
„Da, da, așa-i, de lege! — un glas din ceruri tună.
...Iar legea noastră este prea bună, mult prea bună.

O, tempora! O, mores! Dar inima e una
și bate-bate-bate, și bate ca nebuna,
Și vrei-nu-vrei te duce în altă parte gândul:
trec anii, viața trece, ca mâine-ți vine rândul...

Aveai un crez odată, îl ai și-acum? De unde!
O teamă ca o vază începe-a te pătrunde...
Și te întrebi ca omul: au n-ar fi mai la cale
și mai cu chibzuință s-o lași ceva mai moale?

Se schimbă impostorii: devin amici, te-aplaud,
te laud pe-ntrecute, în cor sonor te laud,
îți fac un loc la masa prezidiului, mare,
te mai înaintează la premiul cutare...
Ajungi astfel și membru la vreo academie!
Din când în când, firește, îți vine a mai scrie
și stai închis în casă cu-n clit de foi pe masă.
Ce gânduri te frământă? Ce pacoste te-apasă?

Poete, ce-i cu tine? Pe cine vinzi? Și oare
nu crezi că vei răspunde cândva pentru trădare?
Sunt toate trecătoare în astă lume, unul
cuvântul este veșnic, să tragi în el cu tunul!
Întoarce-te, Poete, la neam și la durere,
la graiul tău cel dulce ca fagurul de miere,
fii Sanho, Don Quijote, fii Veșnic luptătorul!
Cine își vinde graiul își vinde și poporul!

În hău de cabinete (nimicnicia vieții!)
mai stau, ah, din păcate și azi analfabeții...
Tu nu-i lua în seamă, tu spune adevărul,
cu versuri plângi, cum plânge
cu mere coapte mărul,
tu fii mereu ostașul ce are moartea-n față,
învață de la dânsul, murind, ce-nseamnă viață!
Și nu uita, că noaptea, oricât ar sta la pândă,
tot Soarele cel Mare răsare cu izbândă...

august, 1987

Aici departe

Aici departe, dumnezeiește
crescut din moarte

ne-
ri- mu-
tor

luceafăr tânăr
luceferește
se dăruiește

ve-
ci-
ilor.

Lumină sfântă, lumină blândă.
Și îngeri cântă, și pajuri zbor,
și neagră pândă
cuțit împlântă.

Zeus cuvântă
mân-
tu-
itor.

Aceeași teamă: portret în ramă.

Un om de seamă?

Un om de ghips?

Măicuță-mamă,
strigă-mă-cheamă
ultima vamă:

apo-
ca-
lips.

Luceafărul

Dacă nu-l vedea Poetul,
de sub nori când răsărea,
stea ca multe alte stele
și Luceafărul era.

Dar Poetul într-o seară
l-a văzut și dinadins
cu-a lui pană solitară
l-a ajuns și l-a atins.

Dacă nu-l vedea Poetul...
Dar eu știu: Măria sa
a venit pe-această lume
așteptat de-această stea.

Steaua arde, arde, arde
peste secol și destin:
șoaptă de eternitate,
floare-amară de pelin.

Unde ești, bade Mihai

Unde ești, bade Mihai?
Trece altă primăvară...
Peste gura cea de rai
flori de tei se scutur iară...
Unde ești, bade Mihai?

Că te-au dus departe anii!
Iar acum, la noi acasă,
beau drumeții ca mocanii
la hangița cea frumoasă...

Descrescută sub țărâne,
casa noastră părintească
nu știu cât va mai rămâne
fruntea să ne-adăpostească...

Poate-un veac, sau poate două...
Dar eu cred că-ar fi mai bine
să ne facem casă nouă
cu-o odaie pentru tine.

Ai avea putere-aleasă
și ți-ar fi cuvântul lege,
și pe cei de-ar sta la masă
lângă tine i-ai alege!

Unde ești, bade Mihai?

Postum, soarele

Altul e vadul.
 Altul e satul.
 Pământul e altul.
 Cuvântul e altul.

Și casa noastră cea bătrână
 stă într-o rână, se prăvale.

(Cântă, poete, madrigale!)

Nu mai cunosc, nu știu pe nime.
 Și nici pe mine nime nu mă știe.
 Și deznădejdea iară mă sfâșie.
 Și nu mi-e bine, tare nu mi-e bine.
 Și grele mi-s mahnirile.
 Și-mi depăn amintirile...

Tulbure, Nistru curge-agale.
 Curge la deal ci nu la vale.
 Nu mai e «râul cela sfânt».
 Nu crește, nu mai crește
 din pământ.

Copilărie, unde ești?
A fost odată ca-n povești.
Dar nu mai este cum era!
Era în Basarabia,
era la vad,
la noi în sat.

(Blestem ne-apasă, blăstămat.)

Altul e vadul.
Altul e satul.
Pământul e altul.
Cuvântul e altul.
Și mi-i greu.
Sunt un străin în satul meu.
Un venetic sunt, un drumeț
un singuratic, un răzleț.

Și curge Nistru, curge-ncet,
curge prin inimă, prin piept.

Pârău mălit Dunărea mea.
Sărmana Basarabia!
Postum răsare soarele de-acum.
Și scapătă, și asfințește tot postum.

Acolo

Acolo. Dar unde? Acolo.
 În ploaie. În vânt. În stihie.
 În freamăt. În larmăt. În geamăt.
 În grea veșnicie.

Acolo. Dar unde? Acolo.
 În crivăț. În noapte adâncă.
 În patimă crucială.
 În vârf de stâncă.

Acolo. Dar unde? Acolo?
 În parte, în carte, în soarte.
 În vălmășeală morală.
 Aproape-departe.

Acolo. Dar unde? Acolo.
 În zodie. În juruință.
 Să ardem. În flăcări. Să ardem!
 Spre biruință.

Acolo. Dar unde? Acolo.

Stejarul

Frânt de vânt
nici un stejar nu cade:
Sfânt, neînfrânt
stejarul orișicând.
Cresc rădăcinile-n pământ
 îngemănate
 și crește
 viață nouă din pământ.

Iluzie

Iluzie cu Mărgioară,
iluzie cu grai matern
și cu Luceafărul de seară
atât de blând și de etern;

Iluzie cu vermea trece
și slabi cad neapărat,
și cu norocul vă petrece,
iar eu nu voi sicriu bogat;

Iluzie cu Marea Neagră
și cu un lac, ai ielelor,
pe care nuferi îi încarcă
și freamătul vântrelelor;

Iluzie cu lună plină
regina nopților de mai
și cu o Lină-cătălină
tot în grădină, tot în rai;

Iluzie cu un mi-e teamă
și cu un înger păzitor,
și cu un codru de aramă,
și cu mai am un singur dor;

Iluzie cu nu mă doare,
cu-Adam și Eva-n Paradis,
cu zeul dacilor cel mare,
și cu sărmanul Dionis;

Iluzie cu bucium sună
pe deal, în fapt de seară și
Bătrânul Voievod ne-adună,
să ne învețe a muri;

Iluzie în metru antic,
fără dactile, iambi, trohei,
și eu rămân și azi romantic,
în ciuda criticilor mei...

Glosă în metru Eminescian

Zi de azi și zi de mâine.
 O credință și o soartă.
 Cresc țărâne din țărâne.
 Cade stea din ceruri, moartă.
 Dor cu dor se împereche
 într-un picure de rouă.
 Niciodată lumea-i veche,
 niciodată lumea-i nouă.

Omul vine precum pomul
 să-nflorească, să rodească.
 Lângă om trăiește-și omul
 viața sa cea pământească.
 Cere sufletul credință
 și pe urmă cere pâine.
 Nu se trec în pocăință
 zi de azi și zi de mâine.

Fără margini universul.
 Ca un fir de mac pământul.
 Și se luptă prea mult versul
 cu cuvântul și cu gândul.
 Este-o forță ca o torță
 ce ne poartă către-o poartă.
 Peste toate este-o forță,
 o credință și o soartă.

Solitar hotar de creste
ne adună împreună.
Ce-i poveste nu-i poveste.
E istorie comună.
Revărsat din zodii astru
ideal superb rămâne.
Crește-albastru din albastru.
Cresc țărâne din țărâne.

Drumul nu-i ușor, se-ntâmplă.
Dar a fost ușor vreodată?
Doare frunte, doare tâmplă,
doare inimă bărbată.
Prefăcută-n neagră zgură,
mai pustie, mai deșartă,
uneori cu-nvățătură
cade stea din ceruri, moartă.

Viața-i viață și în viață
are dreptul fieștecare
la o Mare Dimineată,
la un mic apus de soare.
Cu iubire ce-ncolțește
lângă patimă străveche,
dor cu dor se întâlnește,
dor cu dor se împereche.

Cine știe, dacă știe,
ce înseamnă fericire?
Fericirea-i veșnicie?
Fericirea-i nemurire?
Nour tună cu furtună,

cu furtună nour plouă...
Ea încape totdeauna
într-un picure de rouă.

Râde unul ca nici unul,
plânge altul ca nici altul.
Cineva, trăgând cu tunul,
face pulbere înaltul.
Se-nfiripă tânăr cântec
și te gădilă-n ureche.
Coborâtă din descântec,
niciodată lumea-i veche.

Curge vreme cu poeme –
râu de munte peste punte.
Infinită curge vreme
și în vreme se ascunde.
Ce-am fost noi? Tăcere gravă?
Secol desfăcut în două?
Cu trecutul ei de slavă,
niciodată lumea-i nouă.

Niciodată lumea-i nouă,
niciodată lumea-i veche.
Într-un picure de rouă
dor cu dor se împereche.
Cade stea din ceruri, moartă,
Cresc țărâne din țărâne.
O credință și o soartă:
zi de azi și zi de mâine.

Dragostea poetului

Muzica — *Daria Radu*

Interpretă — *Anastasia Lazariuc*

Poetul a iubit și-a pătimit.
Ca un copil poetul a iubit.
Femeie preafrumoasă a iubit.
Și-a pătimit, și-n patimi a trăit,
dar patimile nu l-au biruit
de-aceea că poetul a iubit:
ca un poet, ca cel mai demn poet,
cu-o inimă ce nu-ncăpea în piept,
cu dor mistuitor, coborâtor
din spații amețite greu de zbor,
din lumi ce nu există pe pământ.
Poetul a iubit și a fost sfânt.

Dar ea, iubita, oare l-a iubit?
Dar ea, iubita, oare-a pătimit?
Dar ea, iubita, nu l-a înșelat,
nu l-a mințit, femeie, cu-n oftat?
Ci ea, iubita, n-a fost umbra lui,
a Marelui, a Zburătorului:
ea n-a venit din haos, dar din rost,
ea nu a fost mai mult decât a fost,
ea a râvnit o casă și un pat
și-n casa ceea, tânăr, un bărbat

și nu un zeu, și nu un Demiurg,
bărbat cu brațe grele de amurg.

Poetul a iubit. Iubirea lui
a fost iubirea verde-a codrului,
a fost iubirea plaiului matern,
iubirea unui geniu etern
al graiului, ce sfânt e pentru toți:
părinți, copii, nepoți și strănepoți;
a fost iubirea neamului întreg,
pe care astăzi voi s-o înțeleg
și-o înțeleg, și nu-nțeleg nimic:
până la ea nu știu să mă ridic,
ci ea rămâne totuși un mister,
să ardă cu Luceafărul din cer.

Tu, Veronică, nu mai plânge, nu,
că nu ești vinovată numai tu.
Și poate nu e nimeni vinovat:
Poetul a iubit cum i-a fost dat:
ca un poet Poetul a iubit
femeia ce din mit a răsărit.
Stai lângă el, icoană scumpă fii,
cu dorul tău de casă și copii,
și nu te stinge, nu te ofili:
chiar dacă vrei, tu nu mai poți muri,
pentru că el, Poetul, te-a iubit.
El tot ce a iubit a-nveșnicit!

Epigoni

Tu iartă-i, Poete, pe toți epigonii
barbar ce râdeau pe furișe de tine,
când Marele Haos venea cu demonii
și sufletul tău se topea în ruine.

Cuvintele lor aruncate-ntr-o doară
au fost de invidie, nu de poeme;
și-alese erau îndelung, să te doară,
muiate-n otravă ca niște blesteme.

Ai fost. Ai căzut. Dar cu fruntea pe vatră,
cum cade o frunză din pom, la izvoare.
Ci inima omului nu e de piatră:
e numai de dor și e numai de floare!

Acum, peste ani, coborâți în uitare,
răsar epigonii din cele cuvinte
și roagă-te-roagă un pic de-ndurare,
să poată dormi liniștiți în morminte.

Nu-ți fie nici milă de ei și nici jale!
O haită sălbatică, una turbată...
Lătrau, se-aruncau la poemele tale...
Și boala ți-o zavistuiiau, blăstămată...

Au fost păcătoși și-au trăit cu păcatul!
 Au fost impostori năvăliți cu puterea!
 Au fost rămători și-au umblat cu râmătu!
 Și azi rămătorii ne rămă durerea...
 Și azi, ca și ieri, la Paris beizedeaua
 se duce și-aduce cravată la modă,
 și azi, ca și ieri, huzurește licheaua
 și doarme în tron, avorton, Gușă vodă...
 Și azi, ca și ieri, un rotund, un egumen
 cu foalele-ncinse și slinul pe foale
 ne spune că viața-i o patimă, rumen,
 ne-nvață să credem în tidvele goale...
 Și azi, ca și ieri, niște răi te-or întrece:
 Atlași, ei mai duc, ei țin globul în spate...
 Nimic, de când lumea, nimic nu se trece:
 sunt toate prea vechi și prea nouă sunt toate...

Aniversare

M o t t o: „Moldovean – persoană care face parte din populația de bază a Moldovei sau este originară de acolo; moldav.“

(*„Dicționarul explicativ al limbii române“, București, 1996*)

Avem de toate: pâine și la pâine,
doine mai vechi și doine mai bătrâne,
păduri adânci prin care umblă cerbii
și pasc în voie firul dulce-al ierbii,
izvoare ce răzbat din miez de hume,
să ne potoale setea grea anume,
măiestre păsări ce cobor din timpuri
fără aceste patru anotimpuri.

Avem de toate: strop de cer albastru,
de rouă strop și strop cinstit de astru,
vinuri alese, cele mai alese,
puse pe mese la împăărătese;
mere domnești ușor, ce pleacă ramul,
când fata mea, în zori, deschide geamul;
și cărți de poezie scrise bine,
cu sufletul și vremea care vine.

Avem de toate! Dar cu-aceste toate
săraci de-a pururi lumea ne-ar socoate,
de n-ar fi-al nostru marele, Poetul,
care și-a scris cu-n colț de stea caietul
și care, ca un moldovean, firește,
dacă a plâns, a plâns moldovenește,

și tot așa s-a bucurat, și iară
moldovenește doru-a fost să-l doară.

Poetul e al nostru pân-la sânge!
Ah, versul lui, cum știe a ne strânge
în prag de casă, neamul tot, cel care
o vatră are și-o nădejde are.
O, versul lui cum știe a ne face
graiul de pâine, sufletul de pace;
și-a ne-ntâlni cum știe într-o soarte
și dincoace, și dincolo de moarte.

Mărinimos, frumos Poetul suie
de la pământ la ceruri și descuie
înalte porți pentru un nu știu cine,
pentru-un aed din urmă care vine...
El ne alege, el ne înțelege,
el este rege, vorba lui e lege,
el ne citește fiecare carte
și spini ne-mparte, lauri ne împarte.

Al nostru e Poetul azi și mâine,
precum al nostru aerul rămâne,
cel totdeauna-nmiresmat și încă
bradul semeț ce cerște-n vârf de stâncă;
El e mândria noastră, omenia
străbunului pământ, destoinicia
plugarului culegător de stele.
El este Zeul rugăciunii mele.

Dușmanii lui au fost dușmani de țară:
l-au murdărit cu vorba de ocară,
l-au arătat cu degetul în stradă,
desculț când alergat-a prin zăpadă...
Ca niște câini de răi erau dușmanii:
nu i-au furat doar slava, ci și banii!
Și, grav bolnav, Poetul s-a ales cu
un simplu nume-n piatră — Eminescu.

Opt litere, atât. Ca opt semințe
sub zăpadă de pământ, ca opt sentințe,
sau poate ca opt raze de lumină
ce trec prin vreme și o însenină.
Opt litere. Și toate împreună
o carte, una singură adună,
o carte, cea mai bună, cea mai carte,
o viață mare, cea mai mare, fără moarte.
Și scrisă-i cartea nicidecum cu pana,
pentru Ion e scrisă și Ioana!

La ziua lui de naștere eu ies cu
pieptul deschis: „Trăiască Eminescu!”
Afară-i iarnă, ninge, se topește.
Răzbate glas din ceruri: „El trăiește!”

Încerc să număr anii. Care-i rostul?
Poetu-i foarte tânăr. Și-i al nostru!
Și iar mă-ntorc la cartea lui frumoasă:
cine eram de n-o aveam în casă?!

Lucruri stranii

Se-ntâmplă lucruri stranii, aici, la noi acasă.
 Și dacă se întâmplă, se-ntâmplă și atât!
 Minciuna și-adevărul stau la aceeași masă,
 beau din aceeași cupă și nimănui nu-i pasă,
 păcatul poartă cruce cu lăntșor la gât.

Se-ntâmplă lucruri stranii în fiecare clipă.
 Nici timp nu ai de ele, de lucruri, să te miri.
 În preajmă zboară îngeri cu-o singură aripă.
 În codru, în poiană, privighetoarea țipă.
 Lacheul, cutra, hoțul pretind a fi martiri.

Se-ntâmplă lucruri stranii cu toată stirpea noastră.
 Ci nu de ieri se-ntâmplă și nu de-alaltăieri.
 Un corb... Și corbul trece drept pasăre măiastră...
 Un orb... Și orbul vede lumina prin fereastră.
 Rodește cancer toamna grădina cea de meri...

Se-ntâmplă lucruri stranii cu noi, cu fiecare.
 Și-ai vrea să fugi de ele, dar n-ai unde să fugi.
 Ferice de nebunul ce crede spinul floare:
 din spinci cunună-și face și mare e, și tare...
 Iar eu și tu rămânem o viață-ntreagă slugi.

Acceași lume parcă, dar lumea deodată
se face că-i străină: nici noapte și nici zi,
nici frate și nici soră, nici mamă și nici tată...
Adulmecă pe-aproape o haită-nfometată...
Ce ne așteaptă mâine? Vom fi sau nu vom fi?

Un nu știu cine râde, un nu știu cine plânge,
un nu știu cine zvârle cu pietre în străbuni.
Și funia se strânge, încet la par se strânge,
și stropul cel de ploaie e ca un strop de sânge...
Au nu-i apocalipsul acesta, oameni buni?

Mi-e teamă de-un cutremur cu haos și ruine,
mi-e teamă de prieteni, mi-e teamă de dușmani,
mi-e teamă de cuvântul pe care-l port cu mine;
din care limbă este, din care secol vine?
Mi-e dor de Eminescu la douăzeci de ani...

Ce-ar zice azi poetul de-ar fi ca să coboare
de la Hotin la vale pe vechile poteci?
Ar blestema dușmanul de altădată care,
precum lăcusta vine și roade frunză, floare?
Pe noi, urmașii Romei, ne-ar blestema în veci!

Noi am uitat că țara se apără cu pieptul,
noi am cântat de-a valma și topăit în drum,
am lăudat debilul, am insultat deșteptul...
Să fim stăpâni de țară noi nici nu avem dreptul,
noi merităm destinul ce îl trăim acum!

Deci, lucrurile stranii nu sunt atât de stranii.
Și nici întâmplătoare nu sunt precum le crezi.

Și pântecul ne crapă, și-n pungă sună banii...
 Iar dacă sună banii, ca zilele trec anii...
 De sus, din ceruri, Doamne, ne vezi sau nu ne vezi?

Și iar mă-ntreb în șoaptă: dar mâine ce ne-așteaptă?
 Vom fi? Și care cântec sunt azi dator să-l cânt?
 Un gând mă însenină, un clopot mă deșteaptă:
 „Sfărmați orânduiala cea crudă și nedreaptă!”
 Mi-e dor de Eminescu cel mare și cel sfânt.

Eterna carte

Cuvintele vin de departe, din moși-strămoși.

Sărut această carte cu oameni frumoși.

Cuvintele vin de departe, din nepăcat.

Sărut această carte în-ge-nu-ncheat.

Cuvintele vin să ne doară. Și să ne bucure.

Sărut această țară de pâine și strugure.

Cuvintele vin să ne poarte prin secolii de dor.

Sărut această țară pă-ti-mi-tor.

E verde și-acum împăratul cel foarte bătrân.

Doar spânul-roșcatul e altul: mai rău și mai spân.

Prin ploaie, prin vânt, prin zăpadă,

prin ani fără număr

umblă Ivan pe stradă

cu turbinca pe umăr.

Cine a spus că mort e?

Să nu îndrăzniți!

— Pașol na turbinca, certi,

pașol na turbinca, certil!

Îl auziți?

Vreamea o fi bătrână, basmul o fi în toi.

Ivan, cu o cârjă-n mână,

seamănă cu-n poet de la noi...

Avem o singură copilărie
 și-i dulce poznatica!
 Și Trăsnea nici azi nu știe,
 ah, Trăsnea nici azi nu știe
 ce este gramatica!

Și-apoi Smărănduța ceea
 cu ochi ca tăciunele...
 Ah, cum te vrăjește femeia,
 ah, cum te îmbată femeia
 cu toate minciunile!

Ni-i limba de-a pururi sfântă
 ci e a plaiului...
 Moldovenește pasărea cântă,
 moldovenește îngerii cântă
 în poarta raiului.

Baladă cu Petru Zadnîpru

El era copil, poetul,
și, copil, schimba la piață
cartea cea de poezie
pe o mână de verdeață;
el scotea din sân caietul
și cu glas de mere coapte
ne citea atât de molcom
rugăciunea lui de noapte.

Semăna la chip cu bradul
(verde bradu-ntotdeauna);
ajungea cu mâna steaua
și luceafărul, și luna...
Surâdea atât de tânăr
și atât de omenescu:
înverzea pădurea iarna
ca-ntr-un basm de Eminescu...

Tot plugar era poetul!
Și-i sta bine-ntotdeauna
lângă cei de la țărâne,
lângă vorba lor, străbuna;
bucuria sfântă-a vieții
o-mpărțea cu ei deplină;

și cânta Moldova toată
„Struguraș de pe colină“...

Cum știa bădița Petru
să-și iubească, sfânt, pământul!
Cum știa să încâlzească
lângă patimă cuvântul!
Cum știa să-și crească dorul
ca pe-un pom ce dă în floare:
lângă drum și lângă poartă,
lângă prag de casă mare...

A căzut la datorie
într-o toamnă cu de toate:
„Măi băieți, opriți planeta,
eu vă las cu sănătate,
am o inimă nebună,
parcă nu-i a mea și gata,
mormântați-mă la Sauca,
lângă mama, lângă tata!“

Era bun ca pâinea caldă,
moldovean cu stea în frunte,
om făcut dintr-o bucată,
răsturna cu pumnul munte;
suflet tandru de lumină,
el oricând schimba la piață
cartea cea de poezie
pe o mână de verdeață.

Prea puțini și prea devreme
număratu-i-s-au anii.

A avut dușmani, ca omul,
răi și crânceni ca dușmanii,
dar eu scriu aceste rânduri
și din nou mă fură plânsul:
a avut și mulți prieteni
care-au vrut a fi ca dânsul.

Baladă cu Grue

De Grue pădurarul
baladă voi să spui.
O dată-n vară Grue
lăsa pădurea lui:
venea din deal în vale
prin vii și prin livezi,
urmat întotdeauna
de-o capră cu trei iezi.
Venea în sat, ca omul,
venea și nu venea:
la Nistru, pe cărare,
la Stânca se ducea;
și negru ca o umbră
de demon, de tăun,
se arunca în ape
și înota nebun...

Curgea agale râul,
din străbunei curgea;
și-n vremea cea de vreme
el, Grue, se-ntorcea...
Dar când ieșea din vreme,
din noapte și din val,
nici capra și nici iezi
nu mai erau pe mal.

Suia atunci pe stâncă
și răgușea strigând;
în piatră cu piciorul
bătea, și în pământ;
își aprindea țigara
(avea tutun, amnar)
și se-ntorcea-n pădure
să fie pădurar...

În zi de sărbătoare
(să vezi și să nu crezi)
vindea Nichifor Duda
o capră cu trei iezi...
Și cel cu punga-n mână,
cel care-o cumpăra,
tot Grue pădurarul
de la cordon era...

În patruzeci și unu
(cu alți flăcăi din sat)
și Grue pădurarul
a fost mobilizat.
Era o zi de vară
cu soarele-n nămiezi,
și-l petrecea pe Grue
o capră cu trei iezi.

Din marea bătlie,
din Marele Război
s-au reântors la vatră
o mână de eroi.

Iar alta mână (Doamne, de ce nu i-ai păzit?)
pământ străin și rece
cu sânge au sfințit.

S-a stins în luptă Grue
și astfel s-a distins.
Cu el Nichifor Duda
așijderea s-a stins.
A curs potop de apă
de-atunci, de la război...
Dar satu-i pomenește
de bine pe-amândoi.
Cu zi de sărbătoare
(să vezi și să nu crezi!),
Nichifor tot mai vede
o capră cu trei iezi;
Și Grue scoate banul
și-l dă din buzunar;
și Grue tot rămâne
la Duda pădurar...

Părinte al limbii noastre

Cântă și astăzi Poetul
și cântecul lui înfioară;
și frunza, în codru, doinește
și murmură glas de cișmea;
ca și cum o pasăre
bolnavă de primăvară
viața cea fără de moarte
ar cânta.

E cântecul graiului nostru
crescut luminos din vocale,
e cântecul neamului nostru
crescut din cumplite dureri;
ca și cum o apă
ar curge, imensă, la vale
printre două maluri de piatră
împădurite de palmieri.

O mamă își leagă pruncul...
Un taică își ară ogorul...
Poetul șoptește cuvântul
moldovenește și blând...
Ca și cum vrăjitorul
își suflă cu aur dorul

și dorul, străbun, se preface
în bulgăre de pământ.

Și dacă avem o Țară,
și dacă avem o Casă,
și dacă avem Prieteni
și-i întâlnim în prag,
poetul Alexei Mateevici
se-așează cu noi la masă:
părinte al limbii noastre
și geniu-acestui meleag.

Am fi sărăntoci fără dânsul,
chiar dacă-am avea de toate,
chiar dacă s-ar rupe masa
de vinuri și de belșug.
Poetul e cinstea noastră
și partea de eternitate
pe care ne-a hărăzit-o
Marele Demiurg.

Cântă și astăzi Poetul
și cântecul lui înfioară;
și frunza, în codru, doinește,
și murmură glas de cișmea;
ca și cum o pasăre
bolnavă de primăvară
viața cea fără de moarte
ar cânta.

Buda adormit

Rezemat în cot, pe-o rână
tolănește Buda-n templu:
cap de aur, trup de aur...
Artă moartă, te contemplu!

Aoleu, mă doare văzul:
un furnic, de nu știu când,
scormonește-n ochiul Budei...
Buda doarme lăcrămând!

Of, mi-e milă! Of, mi-e jale!
Aș sufla furnicul, dar
ochiul Budei mă țintește
printre lacrimi, avatar.

Pribeag, Neculce

„Să fugă de el însuși
nici un pribeag nu poate.“
(P. C e r -

Aflat în pribegie, el^{nu} putea să scrie.
Îl sfâșia aleanul aflat în pribegie.
Plângea cu dor de țară în fiecare seară.
Și toată noaptea iară plângea cu dor de țară.

El nu putea să scrie. El nu putea să poarte
povara-nstrăinării în spate ca pe-o soarte.
El nu era ca vodă, el nu-și pierduse tronul,
el nu vroia să fie cum e cameleonul.

— Voi, Dumitrașco vodă, să mă întorc. Mă lasă!
— Dar te așteaptă țeapa, boierule, acasă.
— Știu, Doamne, dar mai bine
să mori cu moarte dreaptă
decât să nu știi astăzi
și mâine ce te-așteaptă...

Și s-a întors Neculce la sfânta, la Moldova.
A sărutat văzduhul cu inima și slova.
Și-a pogorât în vreme, luminător să ardă,
de țară și de soartă să nu se mai despartă.

Citesc și recitesc „O samă de cuvinte“,
din viață cronicară culeg învățăminte
și mă gândesc la vodă, la fruntea lui stelară:
să fi venit acasă, să fi murit în țară!

Bătrânul tei

Din veac trecut, din strămoșești țărâne,
din zbor fulgerător de meteor
spre zi de astăzi și spre zi de mâine
răzbate glas adânc răscolitor:
la oră de Luceafăr, smuls din soarte,
om între oameni, tânăr ca un zeu,
poetul cântă viață fără moarte
în graiul meu, pentru poporul meu.

Cu stea poetul cântă și cu lună,
cu dor poetul cântă și cu foc,
nedreptățit, ca toți poeții împreună,
sărac, bolnav ca toți bolnavii la un loc.

Poetul cântă. Omenește. Ne descântă.
Cu firea cântă, cu toți codrii seculari.
Calomniat, batjocorit poetul cântă
și ne-nțeles ca toți poeții mari.

Poetu-nveșnicește Mărgioara:
basarabeană este Doina lui,
basarabeană patima, stelara,
basarabeană jalea cucului.

S-au risipit regate și palate...
Încoronate frunți au descrescut
și au rămas să putrezească toate
în greu anonimat, de început...

O lege, dintre toate cea mai lege,
o sfântă lege adevărul e:
cu vremea care vine, care trece
ne trecem toți, rămâne Patrie.

Poetul cântă Patria, firește:
cuvântul de când lumea e cuvânt
numai atunci când Patria cinstește
cu jurământ, cu pururi legământ!

Dar ce înseamnă Patrie în vreme?
Dar ce înseamnă vreme-n univers?
Dar ce înseamnă univers, demonic
turnat într-un oftat sau într-un vers?

Se caută cu râvnă strop de aur,
se arde greu în subterană grea,
se luptă-n miez de noapte ca balaur,
se-nvață a muri și-a învia.

...În iureș blând, frumos ca o ninsoare,
peste ce-a fost și este, și va fi
Bătrânul Tei se scutură de floare
în fiecare revărsat de zi...

Să-ngenunchem sub ram plecat ușure
lângă odihna domnului poet,

departe de pădure cu secure,
pe-ngălbenită filă de caiet;

să ascultăm cântarea lui bărbată,
să-i înțelegem sensul și să știm
a fi nemuritori ca niciodată,
când scriem, când iubim, când nu iubim!

CHEIA SOL

Sărut, femeie, mâna ta

Compozitor și interpret — *Ion Aldea-Teodorovici*
(spectacolul *Tata*)

Sărut, femeie, mâna ta
întotdeauna muncitoare,
atât de mică și de floare...
Sărut, femeie, mâna ta.

Ca o aripă ce-a zburat
și-a obosit neobosită,
să odihnească liniștită,
ca o aripă ce-a zburat.

Copiii dorm în ciubul lor,
nevinovat li-i somnul, mamă;
tot fără griji și fără teamă,
copiii dorm în cuiul lor.

Și-alături mâna ta, aici,
la căpătâi, ca o lumină;
alinătoare și blajină,
alături mâna ta, aici.

Pământu-n ea a încăput,
cu măr domnesc și lună nouă,
cu strugur copt scaldat în rouă,
pământu-n ea a încăput.

Cuminte ramură de dor,
când miezul nopții ora bate,
se-adună din eternitate,
cuminte ramură de dor.

Și plouă stele fulgerat
în casa noastră și-n cuvinte.
Cuvintele sunt toate sfinte!
Și plouă stele fulgerat...

Și cântă dincolo de geam
bătrânul greier la vioară...
Din taină greierul coboară
și cântă dincolo de geam.

Sărut, femeie, ochii tăi
de lacrimă și de scânteie,
de împărată și de zeie,
sărut, femeie, ochii tăi.

Sărut, cuminte, vorba ta
cu limpezime de izvoare,
cu vraja Soarelui-răsare,
sărut, cuminte, vorba ta.

Sărut și părul tău frumos,
îmbătător ca o secară
când o-nfioară vânt de seară,
sărut și părul tău frumos.

Și cad, iubito, în genunchi
și îți sărut piciorul care

de rădăcină e și doare,
și cad, iubito, în genunchi...

Sfântă mi-i casa cu pragul ei tare de piatră,
sfântă mi-i casa cu focul ei veșnic din vatră,
sfântă mi-i casa din leagăn de dor ce coboară,
sfântă mi-i casa ce crește fecior și fecioară.

Duminica verde

Muzica — *Daria Radu*

Interpretă — *Maria Bieșu*

Moldova, republica mea
de la margine de Țară,
de zei și de zodie
înveșnicită cu dor,
cunună de glorie poartă
prin ani, cronicară —
solară — stelară,
ca pasărea tânără-n zbor.

Istorie-a neamului,
plai ca un rai
dăruit cu nemoarte,
piatră de cremene
blând ce erupe scânteii,
lumină divină
turnată în pagini de carte,
nădejdea-mândria-tăria
feciorilor ei.

Adie-a vecie de frunză de vie,
de măr și de lună,
vioara și naiul
purifică grai strămoșesc;
și clopote-albastre)

durut de albastru,
tot aerul sună...
Și frații, Duminică Verde,
ca frații trăiesc.

Din talpă aici
mi-au crescut rădăcini seculare,
 în piatră, în vatră,
în lutul mormântului sfânt...
De nuc rădăcinile
și de stejar secular la hotare,
pe care încearcă de-l smulge
fără-a strămute bătrânul pământ!

Chişinăul meu cel mic

Muzica — *Mihai Dolgan*

Interprete — *surorile Ciorici*

În oraş, la Chişinău,
are-şi omul dorul său
şi când pleacă undeva
doru-i arde inima.

O fi dorul ram de tei,
o fi stol de porumbei,
o fi plop vegheat de-o stea,
colo, la Botanica.

Cu platani la Buiucani,
cu izvoare la Râşcani,
fără larmă de tramvai,
Chişinău-i colţ de rai.

Vara-n freamăt străzile
şi de-argint amiezile,
iarna alb nămetele
şi brunete fetele.

Am trecut pământu-n lung,
ca la Chişinău să-ajung.
Şi-am trecut pământu-n lat,
ca la uşa ta să bat.

Știu că sunt orașe mari,
unii le visează chiar.
Dar eu nu dau pe nimic
Chișinăul meu cel mic!

Aici mi-i casa cea din povești
cu trei mușcate la trei ferești,
aici o frunză, un fulg de nea
mă înfioară cu șoapta ta...

Puii mamei pui

Muzica — *Eugen Doga*
(spectacolul *Președintele*)

Tace, tace, tace sufletul departe...
În mereu nescrisă pagină de carte...
Tace, tace, tace sufletul aproape...
Între două pururi călătoare ape...

Tace, tace, tace sufletul, cuminte,
în căzută frunză peste vechi morminte...
Și mai tace, tace sufletul de rouă...
într-un fir de iarbă și de viață nouă...
Și mai tace, tace sufletul de pâine...
în amurg de astăzi, în amurg de mâine.

* * *

Puii mamei pui, ce să vă mai spui?
Eu mă văd de-acum la capăt de drum,
dar vă știu aci, lângă mine, și
parcă-ntineresc, parcă înfloresc.

Puii mamei pui, ce să vă mai spui?
Spune-v-aș cuvânt despre-acest pământ:
să vă fie sfânt, să nu-l pângăriți
și să nu-l slușiți,
să-l feriți de chin

și de om străin,
precum l-au ferit
cei care-au murit
prea frumoasă moarte
și-au rămas departe...
Puii mamei pui, ce să vă mai spui?
Sănătate lungă,
să ne tot ajungă,
să ne fie casa tânără
și masa
totdeauna plină,
scăldată-n lumină;
numai vorbe bune
lumea să ne-adune
și să ne cinstească,
și să ne iubească...
Puii mamei pui, ce să vă mai spui?

Viața

Muzica — *Daria Radu*

Interpretă — *Margareta Ivănuș*

Viața e una întotdeauna
și-i ca lumina a tuturor.

Numai de viață, numai de viață,
numai de viață îmi este dor.

Lumea-i o mare fără hotare,
eu trec prin lume, pasăre-n zbor.
Numai de-o pace, numai de-o pace,
numai de-o pace îmi este dor.

Dragu-mi-i omul, dragu-mi-i pomul
cel din câmpie, cel roditor.
Numai de-un cântec, numai de-un cântec,
numai de-un cântec îmi este dor.

Sfântă rămâne ziua de mâine,
pâinea pe masa copiilor.
Numai de tine, numai de tine,
numai de tine îmi este dor.

Abecedarul

Compozitor și interpret — *Mircea Oțel*

Carte de dor, de fior și izvor călător
dăruită cu viață fără de moarte.
Inima bunului învățător
precum Soarele tuturor se împarte.

Carte de plai prea cinstit ca un plai, ca un rai.
Fruntea pruncului blând peste ea se înclină.
Și un grai ca un fagure dulce de mai
din nou ne alină cu strop de lumină.

Toamnele trec, vin încete zăpezi cu nămiezi.
Aplecat peste carte copilul tresare.
Anii lui cu nădejde tu îi veghezi,
să nu rățăcească în lumea cea mare.

Crește un om ca un pom, roditor, uimitor:
are sufletul de materne țărâne.
Dragostea bunului învățător
oricând de credință a fost și de pâine.

Septembrie — șoaptă de doină-doiniță,
septembrie – strugure de chihlimbar,
septembrie – floare de dumitriță,
surâs de copil și povață de abecedar.

Apără-mă, frunză de tei

Muzica — *Anatol Chiriac*

Interpret — *Mihai Volontir*

Apără-mă, frunză de tei,
te rog, mă apără:
sălbatic dușmanii mei
tună și scapără.

Păzește-mă, frunză de dud,
te rog, mă păzește:
prietenii m-au vândut
mol-do-ve-neș-te.

Lovește-mă, frunză de măr
cu neândurare:
am căutat adevăr
în trădare.

Ascunde-mă, frunză de soc,
te rog, mă ascunde:
invidia-i cu noroc
aici și oriunde.

Alină-mă, frunză de nuc,
te rog, mă alină:
speranțele-au ars ca pe rug,
ah, fără lumină...

Bucurați-vă

Compozitor și interpret — *Ion Aldea-Teodorovici*
(spectacolul *Abecedarul*)

Eu mă grăbesc, tu te grăbești, el se grăbește.
Îmbătrânesc, îmbătrânești, îmbătrânește.
Ce am iubit? Ce n-am iubit? Ca în poveste
simplă de tot,
scurtă de tot
viața ne este.

Uite-o din nou trece pe drum fata zglobie.
Uite-un băiat floare și-a pus la pălărie.
Uite un prunc, râde în prag, ai, năzdrăvanul!
Uite-un moșneag, tace-n toiag, alb ca troianul.

Muntele ieri ne-ademenea, astăzi ne doare.
S-a împlinit, nu s-a-implinit visul cel mare?
Cine sunt eu, cine ești tu, cine e dânsul?
Noi am știut zborul înalt, dorul și plânsul...

Zilele trec, zilele vin... Ce va rămâne?
Suflet de lut, necunoscut, suflet de pâine?
Toamnele cresc, grijile cresc, viața descrește.
Eu mă grăbesc,
tu te grăbești,
el se grăbește.

Bucurați-vă, prieteni, de perieteni și de frați,
Bucurați-vă de-un nume ce vi-i dat ca să-l purtați.
 Bucurați-vă de-un cântec,
 de-un amurg cu flori de tei,
 bucurați-vă o viață
 de lumina dragostei...

Doar femeia

Compozitor și interpret — *Daria Radu*

Mai regină decât floarea
doar femeia poate fi.
Mai adâncă decât marea
doar femeia poate fi.

Mai înaltă ca destinul
doar femeia poate fi.
Mai amară ca pelinul
doar femeia poate fi.

Mai frumoasă decât viața
doar femeia poate fi.
Mai deșteaptă ca povața
doar femeia poate fi.

Mai cuminte ca poemul
doar femeia poate fi.
Mai cumplită ca blestemul
doar femeia poate fi.

Mai aproape decât dorul
doar femeia poate fi.
Mai de șoptă ca izvorul
doar femeia poate fi.

Mai de-april ca primăvara
doar femeia poate fi.
Și mai dulce ca vioara
doar femeia poate fi.

Iubește-mă, bărbate și mă înveșnicește,
dar chipul niciodată nu mi-l tăia în piatră.
Decât o veșnicie, mai bine dăruiește-mi
căldura cea de taină a focului din vatră.

Tangoul bunelor speranțe

Muzica — *Ion Enache*

Interpret — *Ion Suruceanu*

Se scutur frunzele ca-n vechile romanțe
și cad zăpezile ca niște amintiri.
Hai să dansăm tangoul bunelor speranțe,
hai să dansăm tangoul primelor iubiri.

Se-aprind luminile încete
și ard ca ochii unei fete
când fata se îndrăgostește de un băiat.
Se-aude-o muzică bătrână
și tu mă iai ușor de mână
și-o lume toată ne privește, neapărat.

Mă-mbată vorbele ce mi le-ai spus odată,
mă dor cuvintele ce nu mi le-ai șoptit.
Hai să oprim această clipă minunată,
hai să dansăm tangoul toamnei de argint.

Se-aprind luminile încete
și ard ca ochii unei fete
când fata se îndrăgostește de un băiat.
Se-aude-o muzică bătrână
și tu mă iai ușor de mână
și-o lume toată ne privește, neapărat.

Pomul vieții

Compozitor și interpret — *Ion Aldea-Teodorovici*
(spectacolul *Pomul vieții*)

Din strop adânc de ape,
din veșnic strop de hume
destoinic Pomul Vieții
s-a înălțat anume.

Cu fructe dulci pe ramuri,
mereu în jos crescute:
copilul să le-ajungă
și blând să te sărute.

La oră de tămaie,
de-albină și de flutur,
din Pom răsare Soare
și flori din Pom se scutur.

Bătrână, casa noastră
rămâne mai departe,
ca să înfrunte vreme,
să nu cunoască moarte;
și noi, copii, rămânem
în pragul ei de piatră,
să ne iubim strămoșii,
să ținem rug în vatră...

Pomul Vieții, Pomul Vieții,
pomul sfânt al tinereții,
pomul verde-al biruinței,
al iubirii și-al credinței.

Revenire

Muzica — *Mircea Oțel*

Interpretă — *Olga Ciolacu*

Eu mă întorc la casa noastră din povești,
căldura ei, lumina ei să-mi dăruiești...
S-au scuturat din pomul vieții ani destui.
Sunt anii mei și-ai tăi, și-ai dorului...

Aș vrea să urc la cuibul vechi de rândunea:
un pui golaș să-și facă loc în palma mea
și eu la sân, cu vorbă blândă să-l alin,
să-l încălzesc,
să-i povestesc
de unde vin...

Din Calea robilor mai cade-o stea,
iubirea mea, durerea mea;
ca de pe ram o frunză, cea mai grea,
durerea mea, iubirea mea.

Eu mă întorc la casa noastră cu povești,
dar tu nu ești: tu ai plecat și nu mai ești;
la ușă bat înstrăinată și ascult...
Nici glasul tău, nici pașii nu se-aud...

Din patru zări te strig șoptit: „Îndură-te”.
Adie vânt, copil plătând, și noapte e...
Căările de altădată sunt pustii...
Tu nu mai vii, tu nu-mi răspunzi, tu nu mă știi...

Înveșnicește-mă

Muzica — *Mihai Dolgan*

Interpret — *George Topa*

Ah, noaptea cea de vară nu are-asemănare...
Luceafărul îmi pare semn de întrebare...
Adoarme rândunelul lângă rândunică...
Și cineva pe nume undeva mă strigă.

Încet și pe furișe mă grăbesc afară.
La margine de lume cântă o vioară.
Și plopul singuratic stelele veghează.
Frumoase, trei copile pentru zei dansează.

Înveșnicește-mă, clipă, te rog.
Eternă patimă, fii cu noroc.
Călăuzește-mă, dorule-dor,
învață-mă să iubesc și să mor.

Copilele dansează, lebede pe ape.
Eu parcă le-aș cunoaște,
le admir de-aproape.
Surăde cea mai mică, cea mai trestioară.
Începe să mă plouă pulbere stelară...

Mă-ntorc în zori de ziuă, roua când se lasă.
Aștept măritul Soare, aștept în prag de casă.

Răsună clopoțelul: „Ce mai faci, bădiță ?“
Și tu cobori cărarea la portiță...

Înveșnicește-mă, clipă, te rog.
Eternă patimă, fii cu noroc.
Călăuzește-mă, dorule-dor,
învață-mă să iubesc și să mor.

Astă vară la Soroca

Muzica — *Petru Teodorovici*

Interpretă — *Angela Ciumac*

Astă vară la Soroca,
unde cântecul te-mbată,
o copilă cu ghiocul
m-a vrăjit, ah, prima dată.
Și-am aflat atunci o veste,
una nemaipomenită:
Făt-Frumos cel din poveste
în poveste mă invită.

Astă vară la Soroca,
unde nici un tren nu vine,
un băiat cu ochi ca focul
s-a îndrăgostit de mine.
M-a purtat pe străzi de mână
ca un bade cumsecade,
mi-a cântat o săptămână,
aoleu, ce serenade.

Astă vară la Soroca,
unde plouă stele albe,
eu mi-am încercat norocul
și-am făcut din ele salbe.
Cu mărgele-mpodobită
și cu dor la inimioară,
am fost cea mai fericită
la Soroca astă vară...

Lacrimă amară

Muzica — *Mihai Dolgan*

Interpret — *Gheorghe Topa*

Ai plecat într-o seară de vară:
te-a furat, te-a strigat un băiat.
Și mi-i dorul nebună vioară,
și mi-i sufletul neîmpăcat.

Ești departe-departede departe,
frunza-i coaptă și tremură greu.
Calea Robilor veșnică arde:
o fi calea destinului meu...

Nu știu: vina a cui va rămâne?
Poate-a mea, poate-a ta, poate-a lui...
Ce mi-i soarele zilei de mâine,
dacă-a fost o iubire și nu-i!

Lacrimă amară, lacrimă amară
mă încearcă iară ca un vechi refren.
Amintiri și clipe reâncep să doară,
ora e târzie, e pustiu în gară...
Și nu mai vine nici un tren!

Vâzdoaga

Muzica — *Mihai Dolgan*

Interpretă — *Lidia Botezatu*

Nu mi-i dor de-o floare rară
care crește-n altă țară,
dor-mi-e dor de-o floare-aleasă
care crește-n prag, acasă.

Între flori nevinovate,
adumbrită e de toate;
o culege cine știe
s-o poarte la pălărie.

Seamănă cu țărâncuța
care-și dă copilul huța;
cade roua dimineața,
ea cu rouă-și spală fața;
arde soarele ca focul,
ea nîcicînd nu-și schimbă locul.
Bate vîntul cu furtună,
ea așteaptă vreme bună.

Cu-amiros de pâine coaptă,
floarea crește dintr-o șoaptă.
Și-apoi șoapta că-i de fragă,
ea se cheamă tot vîzdoagă.

Cântecul moldovenesc

Muzica populară

Interpretă – *Valentina Cojocaru*

Eu trăiesc pe-acest pământ
să fiu mamă și să cânt,
pentru puiul meu cel sfânt
să fiu mamă și să cânt,
și cântând să-mbătrânesc,
și iubind să-ntineresc.

Cântecul moldovenesc
din părinți îl moștenesc.

Am un dor și nu-i ușor,
dar îl port ca pe un dor,
că-i al meu și că mi-i dat
să mi-l știu neîmpăcat,
și mă bucur că-i așa,
chiar de-mi arde inima.

Cântecul moldovenesc
din părinți îl moștenesc.

Omul cel fără de dor,
ca pomul neroditor
trece-și viața, singurel,

trăind numai pentru el...
Și nu-i pasă nimănui
dacă este, dacă nu-i.

Cântecul moldovenesc
din părinți îl moștenesc.

Chipul tău

Compozitor și interpret — *Mihai Toderășcu*

Am iubit sau n-am iubit vreodată?
Iată-mă copil în fața ta,
luminoasă și frumoasă fată,
tânăra mereu ca ramura.

Cred în dor și cred în stea polară,
cred în șoapta frunzelor de nuc...
Muntele ascunde piatră rară,
muntele răstorn și ți-o aduc.

Vorba ce-o rostești înfiorată
mă îmbată dulce și amar,
vinul cu pelinul cum te-mbată,
lacrimă când scapără-n pahar.

Cred în cer albastru și în soare,
cred în viață, cred în viitor,
spune-mi să cobor la fund de mare,
eu la fund de mare-o să cobor.

Primăvara crește iarbă verde,
ochii tăi de iarbă verde sânt:

cine-i crede neștiut să pierde
ca un strop de ploaie în pământ.

Am o soartă eu și am un nume,
mă voi pierde, n-o să-mi pară rău.
Iartă-mi anii cei bătuți de brume,
fie pururi tânăr chipul tău!

Maria

Muzica — *Ion Enache*

Interpret — *Ion Suruceanu*

Gura ta de fragă este, de castană ochii tăi.
Ca o trestie mlădie te mlădii, Marie hăi.
Înflorită crește floarea unde tu piciorul pui.
Dragă mie-ntotdeauna, mai ești dragă nu știu cui.

Muncitoare ca furnica, împăratul Soare te
poartă prin câmpii de mână tot șoptindu-ți nu știu ce.
Și tu râzi cu glas de ape, râzi cu zvon de zurgălăi.
Crește spicul, să ajungă boiul tău și sânii tăi.

Pe un umăr porți Luceafăr, pe un altul Lună porți.
Pentru tine toată noaptea stele ard ca niște torți.
Le veghează... cine oare?... să nu lunece în hău.
Cine-i îngerul de pază de la căpătâiul tău?

Țărâncuță pururi sfântă de la creștet la călcâi,
dorul tău de lume nu e, dorul tău de casă îi;
și de mamă, și de tată, și de prunc ce crește-va
înțelept bunelul cum e și frumos ca maică-sa.

Zic poeții ca poeții că ești zână din povești.
Nu ești zână, ești Marie: fata plaiurilor ești,
cea mai mândră dintre toate, cea cum alta-n lume nu-i.
Înflorită crește floarea unde tu piciorul pui.

Nunta de argint

Muzica — *Constantin Rusnac*

Interpreți — *Anastasia Lazariuc, Alexandru Lozanciuc*

Au trecut sărbătorile tinere
într-o Miercure, într-o Vinere;
s-a născut sufletețel ca un mugure,
 să ne bucure, să ne bucure.
Eu l-am adunat în brață,
strop de om și strop de viață;
 și l-am legănat cuminte,
înapoi și înainte.

Să crești mare-mare-mare,
 puișorul nostru drag,
să-nflorești cum înflorește
 zărzărelul cel din prag;
să ai parte de iubire,
să ai parte de noroc,
să trăiești un veac de pace
 cu părinții la un loc.

Au trecut sărăbătorile tinere
într-o Miercure, într-o Vinere;
am ajuns în amiezile dorului
 călătorului, călătorului.

Fă-te-aproape de oglindă,
brațul tău să mă cuprindă,

spune-mi două vorbe bune,
dacă știi a le mai spune;
Uite vara, trece vara...
Vine toamna cătinel...
Vor îngălbeni durute
frunzele de zărzărel...

Tare ești frumoasă viață,
dar ești scurtă nu știu cum!
Legănam mai ieri băiatul,
legăn nepoțel de-acum...

Cu numele tău

Muzica — *Ion Aldea-Teodorovici* (spectacolul *Tata*)
Interpretă — *Nina Crulicovski*

Am numit cu nume drag
stea din cer strălucitoare.
Steaua mea a fulgerat
și s-a prăbușit în mare.
Eu te caut, eu te strig,
eu te-adun din veșnicie:
unde ești, de ce nu ești,
tu, iubirea mea târzie?

Am numit cu nume sfânt
spic de grâu ce se împlină.
Spicul meu s-a scuturat
de belșug și de lumină.
Trece noapte, trece zi,
doru-i piatră grea și-apasă.
Unde ești, de ce nu ești,
tu, iubirea mea frumoasă?

Am numit cu nume scump
pasăre din codru verde.
Pasărea s-a rătăcit
și-acum prin străini se pierde.
Brume cad, mai grele cad,
dorul e un rug și doare:

unde ești, de ce nu ești,
tu, iubirea mea cea mare?

Să te plâng, iubire? E-nzadar!
Ai, pelinul... floare de amar.
Să te-alung din suflet? E târziu!
Ai, pelinul... Floare de pustiu.
Să te calc în tină? E păcat!
Ai, pelinul... Floare de bărbat.
Să te-ngrop în taină? E durut!
Ai, pelinul... Floare de băut!

Cântec de leagăn

Muzica — *C. Baranovschi*

Un băiat avea măicuța când avea.
Luna nouă de pe cer o ajungea.
Ca un brad băiatul mamei, ca un brad.
Și era atât de tânăr cel băiat!

Voinicel cu păr de aur dăurit,
cu o fată din vecini l-am logodit.
Dar norocul cu nemilă m-a bătut:
într-o noapte moartea fiul mi-a cerut.

Nani-nani, puiul mamei, pușor!
Te adună măicuțița lângă dor...
și la piept te încălzește tot așa:
nani-nani, nani-nani, nani-na...

Poate-oi fi eu vinovată, poat-oi fi...
Tu-ai știut, vreodată, moarte, a iubi?
Tu-ai știut a naște prunc și ca pe-un pui
ai știut a-l adormi-n pătucul lui?

Dă-mi băiatul, dă-mi-l, moarte, înapoi:
cade frunza, plouă toamna grele ploi...

Ca și frunza, ca și ploaia anii mei...
Ia-mă-n locul lui pe mine, dacă vrei!

Nani-nani, puiul mamei, puișor.
Dorul, mamei, tare-i dor și nu-i ușor.
Dorul, mamei, doru-mi rupe inima.
Nani-nani, nani-nani, nani-na...

Baladă cu Fimca Lăutarul

Barbu Lăutarul care-a fost odată
a cântat cu scripca doină și baladă.
Fimca Lăutarul cel de la Rezina
cântă nu cu scripca, dar cu mandolina.

Aoleu, că-i dulce mandolina ceea:
poate ca și vinul, poate ca femeia.
Cum o strânge Fimca lângă piept cuminte
și cum îi ciupește strunele fierbinte!

„Omule, — îi spune omului nevasta, —
ai puțină grijă și de casa asta.
Buruianu-n vie crește ca hlujanul.
Lasă mandolina, taie buruianul!

Fimca intră-n vie,
uite-l cum prășește!
Dar cu-n ochi nevasta
tot și-o urmărește.
Și când ea pe-o clipă
singurel mi-l lasă,
fură mandolina
și-a fugit de-acasă...

Satu-i mare-mare și-i cu drum departe,
ba aici e Fimca, ba în altă parte:
strânge pe la case cântece de viață
și mai mult le plânge decât le învață.

Trece-o săptămână-două și apare,
dar nevasta pune ușilor zăvoare.
— Du-te la nănașu, să te vază-oleacă!
Și se duce Fimca... Ce are să facă...

„Finule, — nănașul tot nănaș rămâne, —
te-ai făcut ușernic, aveam eu un câine!“
„Nu-i așa, nănașu. Dar nici altfel nu e.
Numai mandolina ar putea să-ți spuie!“

Aoleu, că-i dulce mandolina ceea:
poate ca și vinul, poate ca femeia.
Cum o strânge Fimca lângă piept cuminte
și cum îi ciupește strunele fierbinte!

„Bine, măi băiete, dar te râde-o lume!“
„Să mă rădă, nașu! Știu eu lumea cum e!“
„Lumea e ca lumea, are ochi și gură!“
„Cântecul și dorul nu-s de bătătură!“

Înțelept nănașul.
Pâine caldă finul.
În ulcior, pe masă,
aburește vinul.

„Norocel, măi Fimca!“
„Să trăim și basta!“

„Ai cânta cu scripca,
nu cu drâmba asta!“.

Barbu Lăutarul care-a fost odată
a cântat cu scripca doină și baladă.
Fimca Lăutarul cel de la Rezina
cântă nu cu scripca, dar cu mandolina.

Pădure verde, pădure deasă

Pădure verde, pădure deasă,
cea mai adâncă, cea mai frumoasă...
Și trece-o vară cu dor pribeag...
Și nu mai vine cine mi-e drag!

Pe o cărare demult uitată
se plimbă luna însingurată...
Adoarme puiul pe ram de fag...
Și nu mai vine cine mi-e drag!

O frunză verde îngălbenește,
Vântul o smulge, o prăpădește...
Se-așterne bruma pe mal de lac...
Și nu mai vine cine mi-e drag!

Pădure mamă, pădure soră...
Doru-i de-o viață ci nu de-o oră...
Iar viața trece, troiene cad...
Și nu mai vine cine mi-e drag!

Cheia sol

Pleci și plec.
Rămâne vid.
Și rămâne
pui rănit:
a căzut
din cuibușor,
mugur-mugurel
de dor.

A căzut, golaș, în drum.
Miaună cotoi de-acum.
Și cioroiul în zăvoi
cârâie, ca un cioroi...

Moarte, reci, duse de vânt,
frunzele
frunzele nu sânt.
File sunt, îngălbenite.
Zile sunt, călătorite.

Plec și pleci.
Rămâne gol.
Și o cheie –

cheia sol:
nu descuie, nu încuie
nici un lacăt, cheie nu e.

De-ar fi cheie... Dacă-ar fi,
 am pleca și am veni!
Dar... Așa ne este dat:
 am venit
 și
 am plecat...

Of

Eram tânără odată
și nu mai sânt.
Ca o floare, ca o mladă
eu nu mai sânt.

Erai brădișor, bădiță,
și nu mai ești.
Brădișor din poieniță
tu nu mai ești.

Am cântat cu lumea toată
și am horit.
De vioară am fost beată
și-am cărunțit.

Și mă uit acum la mine
și mă-nfior,
și de mine mi-e rușine,
că-ncep să mor.

am cântat o viață-ntreagă
cu i-ni-ma.
Și-am rămas o sărăntoacă,
o ni-me-neă.

Am rămas cu iarna-n plete,
cu cea mai grea.
Fetele, de-ar fi deștepte,
n-ar mai cânta.

Eram tânără odată...
Dar când eram!
Am rămas de toți uitată
și de haram.

Mă pândește nenorocul,
proclet, viclean.
În vatră nu mai arde focul
și n-am un ban.

Anii trec, frunze pe vânt,
of, of, măi omule...
Și eu intru în pământ,
of, of, măi omule.

Am intrat până la glas,
of, of, măi omule...
Dar de cântec nu mă las,
of, of, măi omule!

HORA MARE

Are tata două fete

Are tata două fete,
are tata două zgâtii.
Una face numai șotii,
alta face și năzbâtii.

Ah, fetele mele, copilele mele!
Sunt două, ah, două, sunt două zorele.

Ah, fetele mele, Ilenele mele!
Sunt două, ah, două lumânărele...

Ah, fetele mele, miresele mele!
Sunt două, ah, două, sunt două bezele...

Ah, fetele mele, fecioarele mele!
Sunt două crăițe cu drăgănele...

Și una mi-i dragă,
și alta mi-i dragă!
Ci numai cu ele
mi-e viața întreagă...

Cu ochii ca focul,
cu părul ca inul...

Ci numai cu ele
întreg mi-e destinul...

Râd cu ele, plâng cu ele,
spun brașoave, spun povești;
au inele, au cercele,
au și taine femeiești...

Două iele mititele
are tata, mărgelușe.
Sunt atât de jucărele,
sunt atât de jucăușe...

Busuioc

Tata prinde sus, la grindă,
 firicel de busuioc.
Sora prinde la oglindă
 firicel de busuioc.

Mama prinde la covoare
 firicel de busuioc.
Iar eu prind la cheotoare
 firicel de busuioc.

Pădurarul

Pădurarul, vai, trăiește
în pădure singurel.
Prin pădure umblă lupii.
dar și ei se tem de el.

Brav stăpân peste pădure,
cum îl știe lumea toată,
pădurarul poartă armă
totdeauna încărcată.

Of, dar lupilor li-i teamă
nu de armă și secure,
teamăli-i să nu-i alunge
pădurarul din pădure.

Melcii

Seara, la apus de soare,
umblă melcii pe cărare,
cu căsuțele-n spinare
umblă melcii pe cărare.

Țop-țop-țop încetișor,
melcii sar într-un picior,
mai aproape de izvor
melcii sar într-un picior.

Apa-i caldă, tare-i caldă,
melcii beau, melcii se scaldă,
în uluc de lemn se scaldă,
ai, ce dulce se mai scaldă!

Luna nouă când răsare,
melcii ies din scăldătoare,
cu căsuțele-n spinare
melcii ies din scăldătoare.

Și se duc, se duc, se duc,
la pătucul lor se duc,
sub tulpina unui nuc
la pătucul lor se duc.

Și-n pătuc se alungesc,
și cu cerul se-nvelesc...

Frunzele

Câte una, câte două
gălbenesc a toamnă nouă
frunzele.

Gălbenesc a toamnă nouă
și peste țărâne plouă
frunzele.

Și când plouă, se închină
pomului la rădăcină
frunzele.

Se închină pomului,
pomului și omului
frunzele.

Se închină cerului
cerului și soarelui
frunzele.

Câte una, câte două
gălbenesc a toamnă nouă
frunzele...

Hai la flori

Hai la flori, la mărțișori
și la revărsat de zori!
Hai la miei cu clopoței
și la iede cu cercei!

Hai la murmur de izvor
și la fulger tunător!
Hai la fluturi și furnici,
oameni mari și oameni mici!

Hai la brazdă de pământ,
hai acum și orișicând!

Greierașul Puiu

Greierașul nu mai cântă,
greierașul mamei, Puiu.
Și-a găsit vioara frântă
greierașul mamei, Puiu.

Frântă greu și aruncată,
greierașul mamei, Puiu.
Și-acum plânge noaptea toată,
greierașul mamei, Puiu.

Plânge jalnic și suspină,
greierașul mamei, Puiu.
Pe cărare, în grădină,
greierașul mamei, Puiu.
Sub un fir de iarbă veșted,
greierașul mamei, Puiu.
Plânge de se prăpădește,
greierașul mamei, Puiu.
Și nimeni nu-l liniștește,
greierașul mamei, Puiu.
Și el plânge omeneste,
greierașul mamei, Puiu.

Hora mare

Unuele-duduele,
joacă hora iepurele.
Cu-o furnică și-o pisică,
și cu ursul Martinică,
sub o tufă de urzică.
Și urzica îi urzică,
dar ei nu simt că-i urzică:
joacă hora și-i furnică
vioara lui Puiu, mică
Și vioara că-i furnică,
ei fac hora mărunțică
și din gură-amarnic strigă:
— Hop și-așa, hop și-așa!

Unuele-duduele,
vin în stoluri păsărele:
pițigoi și rândunele,
cintezoi și turturele...
Și se-aprind în joc și ele —
încălțate frumușele,
la ureche cu cercele
se aprind în joc și ele:
— Hop și-așa, hop și-așa!

Unuele-duduele,
cerul scapără din stele,
mai pe-aici și mai pe-aproape
cerul cade peste pleoape,
cu potop încins de ape
cerul cade peste pleoape.
Aolică, aoleu,
se face pământul greu,
și cu cât mai greu se face,
locu-n patru se desface:
— Hop și-așa, hop și-așa!

Unuele-duduele,
nu mai poate iepurele...

Toamna la bunelul

Eu îi spun măicuței
seara pe șoptite:
— Mustul, la bunelul,
cred că-i pe sfârșite...

Eu îi spun măicuței
dimineața iară:
— Toamna, la bunelul,
plouă nuci pe-afară...

Eu îi spun măicuței
când se face noapte:
— Toamna la bunelul,
sunt gutuie coapte...

Eu îi spun măicuței,
iară ea zâmbește:
— Toamna, la bunelul,
plouă ciobănește...

O furnică mititică

O furnică mititică
bob de grâu în pom ridică.

Unde-l duce? Unde-l cară?
Pomu-i drept și frunza-i rară...

— Stai, furnică! — mama zice, —
nu-i căsuța ta aice...

Dar furnica, mititica,
nu-nțelege, ca furnica.

Suie bobul mai departe:
tot încet și tot pe-o parte...

Urători

Vine-vine-vine-vine,
vine Anul Nou, copii:
cu zăpadă în ogradă
și cu multe bucurii...

Joacă-joacă-joacă-joacă,
joacă Moș Martin în prag.
Și bunelul-i dă masline,
ciocolată și colac...

Sare-sare-sare-sare,
sare Capra mărunțel,
iar în jurul Caprei sare
un iedut — un băiețel.
Ura-ura-ura-ura,
și-nc-o dată, tot așa!
Că-au ajuns și urătorii
la fereastra mea și-a ta...

Cumpăr, cine vinde?

Cumpăr, cine vinde
cal de călărie?
Să-l hrănesc din palmă
și din pălărie!

Dar să fie calul
bidiviu de rasă.
Și țintat în frunte
cu o stea frumoasă!

Și să aibă calul
coamă împletită,
și să știe-a bate
dulce din copită.

Și la fel să știe
a mă scoate-n lume
repede ca gândul
și dansând anume.

Și la fel să știe
a-și iubi stăpânul,

ca-n povestea ceea
cu Harap și spânul.

Cumpăr, cine vinde
cal de călărie?
Să-l hrănesc din palmă
și din pălărie!

Clopoțel

Bate vântul, spicul sună:
clopoțel, clopoțel.
Spicul sună și răsună:
clopoțel, clopoțel.

Se trezește Sfântul Soare:
clopoțel, clopoțel.
Se trezesc adânci izvoare:
clopoțel, clopoțel.

Se trezește Puiu, iată:
clopoțel, clopoțel.
Se trezește lumea toată:
clopoțel, clopoțel...

Noi, băieții

Mama zice: „măi băieți,
tare, tare buni sunteți!“
Și când tata zice-așa,
mama râde: „Ha-ha-ha!“

Orație

Copila mea frumoasă,
tu, partea mea de soare,
ci iată vine timpul
să pleci în lumea mare...
Așa-i făcută viața:
cu ziuă și cu noapte,
cu-amurg și dimineată.

Eu voi să-ți spun o vorbă
culeasă nu din carte,
ci smulsă din povață
sau poate din nemoarte.

Să fii întotdeauna
ca lacrima curată
și casa părintească
să n-o uiți niciodată!
Să nu o dai pe aur,
să nu o schimbi pe slavă,
că aurul și slava
sunt patimă bolnavă!

Și iară, fată dragă,
te rogu, ia aminte:

pe frate și pe soră
numai un laș îi vinde!
Și iară numai lașul,
când e mai grea povara,
își vinde și părinții,
și sufletul și țara!

Copila mea frumoasă,
tu, partea mea de soare,
ci iată vine timpul
să pleci în lumea mare.

Cuminte totdeauna
să fii! Și înțeleaptă:
te-așteaptă și minciuna,
și lacrima te-așteaptă...

Te-așteaptă ani de trudă
și drum plătit cu vamă.
Să știi a fi femeie
și mamă, mamă, mamă!

ÎNGER
NEGRU

Negru, slut

Slut ca o răgace,
negru ca un corb,
bate Miezul Noptii
în fereastră, orb.

Bate Miezul Noptii,
bate repetat,
ca și cum ar bate
un întârziat;

ca și cum ar bate
un coleg de clasă
și ar vrea să știe
cine e acasă;

ca și cum ar bate
cața-precupeța
și ar vrea să-mi spună
„Bună Dimineăta!“;

ca și cum vecina
ar avea necaz
cu bărbatul care
a băut și azi;

ca și cum groparul
care-mi sapă groapa
ar veni să-mi spună
că-l îneacă apa.

Negru ca răgacea
și mai slut ca ea
bate Miezul Noptii
în fereastra mea...

Stare

Mi-e teamă de Cine.
Mi-e teamă de Ce.
Mi-e teamă de Omul
ce nu e și e.

Mi-e teamă de Care.
Mi-e teamă de Când.
Mi-e teamă de Omul
sătul și flămând.

Mi-e teamă de Unde.
Mi-e teamă de Cât.
Mi-e teamă de Omul
frumos și urât.

Mi-e teamă de Du-te.
Mi-e teamă de Stai.
Mi-e teamă de omul
cel mut și nıznai.

Mi-e teamă de Ploaic.
Mi-e teamă de Frig.
Mi-e teamă de omul
cu suflet pitic.

Mi-e teamă de Mare.
Mi-e teamă de Nul.
Mi-e teamă de omul
sărac și fudul.

Mi-e teamă de Pâră.
Mi-e teamă de-un Sfat.
Mi-e teamă de omul
cel spân și roșcat.

Mi-e teamă de Este.
Mi-e teamă de-a Fost.
Mi-e teamă de omul
cel mare și prost.

Poezie, tiranie

Talentul har?
Și harul crez?
Dar crezul?
Rădăcină, sens?
Și sensul?
Patimă sau dor?
Și dorul?
Înger păzitor?
Crâmpei de vis cu paradis?
Nicăcând cădere în abis?
Nicăcând alunecare-n vid?
Și niciodată bun oprit?
Altar cu jertfe pentru zei?
Și totuși?
Totuși, dorul ce-i?
Chemare?
Nu blestem?
Poruncă?
Un veac de dor, un veac de muncă...

Nebună munca: de osândă!
Și totuși, muncă!
Totuși, sfântă!
Poezie, tiranie...

Pegas de pripas

A îmbătrânit,
s-a răblăgit Pegasul meu,
mârțoagă de pripas a rămas.
Gros de grumaz, tolănește mereu,
fornăie, nimicește, mă necăjește.

Năzdrăvan era odată, năzdrăvan!
Nu-i mai face pielea un ban...
Să-l dărui, mă fură gândul,
dar cui?

De călărie nu-i,
de ham nu-i,
de curse nu-i...
Nu-i trebuie nimănui!
De dârvală am rămas cu el:
cumpără-i ovăz, hrănește-l din mână,
cară-i apă rece de la fântână,
scoate-l dis-de-diminează la tăvăleală,

și de țeseală nevoie ai...

A îmbătrânit, s-a răblăgit Pegasul meu...

Haide-ahi, dorule, hai,
hai-hai!

Vacanță

“Numai dorul mai colindă,
dorul tânăr și pribeag”
(George Coșbuc)

La Moldova cea frumoasă
primăvara a venit
și în prag bătrân de casă
pui de măr a înflorit...

Nesfârșită sărbătoare,
rândunel și rândunic...
Și al meu e Caru-Mare,
și al tău e Caru-Mic...

Numai stele lângă stele:
blânde, veșnice lumini...
Și noi rătăcim prin ele
fericiți și pelerini...

Peste viață trecătoare
te ridici și mă ridic...
Și te strig din Caru-Mare,
și mă strigi din Caru-Mic...

Calea robilor ne poartă
prin baladă și prin mit...
Într-o șoaptă ca-ntr-o soartă
două inimi bat grăbit...

Se aude corn de lună
dulce și îndepărtat...
Două inimi se-mpreună
și se pierd într-un oftat...

Trece noaptea, ziua vine:
zorii se coc și sânt
de cireasă ca și tine
și de rămurică-n vânt...

Și când Soarele răsare,
împărat și străbunic,
eu cobor din Caru-Mare,
tu cobori din Caru-Mic...

Necaz

La oră de înger, la oră de lună,
la oră de harpă și de precept,
năvalnică inima bate, nebună:
începe și nu mai încapă în piept.

Erotică, bulgăr de lut altădată,
pârdalnică, piatră de cremene azi,
grenadă căzută și ne-explodată...
Necaz am pe viață, pe soartă necaz.

Am fost. Nu mai sunt. Nici un drum înainte.
Anostă ideea, cuvântul anost.
Când totul se cumpără, totul se vinde...
Și crede în har numai prostul.
Că-i prost!

Pustietate cu potăi

Și viața mă bate (ah, viața mă bate),
cu pustietate viața mă bate.
 Și plouă...

 Și-o singură frunză nu cade...

Dar plouă și plouă, și plouă, și plouă...
Și frunza în două se rupe, în două...
 Rămâne pe ram o fărâmă, o coadă.
 Și-o fată rămâne în ploaie, în stradă.
 Rămâne în stradă și o potaie!
 Aleargă potaia, aleargă prin ploaie...

Și viața mă bate, sălbatic mă bate,
cu singurătate viața mă bate.

 Pe geam, de pe ram
 se preling lungi șiroaie.

... Și nu mai visez!
 Desenez.
 O potaie.

* * *

Astă ploaie! mă răzmoaie. Curg pâraie.
Prin pâraie, marțafoaie, o potaie:
 se plimbă și face baie.
 Și cântă o cucuvaie!

Mie-mi cântă? Ție? Lui?
Tehui cucul dracului:
cântă-a rău și nu a bine!
Și ploaia nu trece, vine.
Și se ține scai de mine
 o ri-mă
 și mă
 dep-ri-mă...

Ca lacrima ploaia, grea: u-o-a...

De-ar fi să-ncapă
 dorul, strop,
 în strop de apă,
 prin ploaie și eu,
potaie marțafoaie,
m-aș plimba: u-o-a...

Și numai

Piere veacul din veac.
Piere parte din tot.
Piere scump din mi-e drag.
Piere fătul din plod.

Piere taină din stea.
Piere viață din strop.
Piere albul din nea.
Piere bobul din snop.

Piere dur din durut.
Mâine piere din azi.
Piere azi din trecut.
Piere simplu din nud.
Piere urcă din cazî.

Piere vino din plec.
Bine piere din lupt.
Piere fructul din sec.
Secul piere din fruct.

Piere dor din odor.
Piere frunză din pom.

Piere zbor din cobor.
Piere omul din om.

Piere unu din doi.
Piere vers din poem.
Piere Miercuri din Joi.
Piere imn din blestem.

Sensul piere din rost.
Sufletul – din cuvânt.
Numai prostul din prost
nu mai piere nîcîcînd...

Crochiu

Noapte de păcură.
Unde? Și când?
Negre, țărânele cresc din pământ.
Noapte exotică.
Drum rătăcit.
Țipă o pasăre, neadormit...
Zboară prin haosul veșnic scânteii.
Țipă la creștetul puilor ei...

Noapte folclorică.
Scapăr abrupt.
De sus, de deasupra, spre dedesubt...

Noapte erotică.
Fir lângă fir.
De floare domnească, de calomfir...
Noapte domestică.
Dor lângă dor.
Cu o fecioară și un fecior...

Bună seara

Viața ca o clipă. Clipa ca un dor.
Bate din aripă înger păzitor.
Șuieră o coasă, fulgeră o stea.
Chiar aici, în casă, lângă tâmpla mea.

Viața ca o vamă. Vama ca un jug.
Arde-n piept o rană. Arde-n vatră rug.
Toamnele bătrâne scutură livezi...
Tânără povestea caprei cu trei iezi...

Brumărie, bruma va cădea în zori.
 Au plecat cocorii...
 Nu suntem cocori...
Ningă-ningă-ningă, ningă cât o vrea!
Cu Ivan Turbincă eu voi rămânea...

Bună seara, frații mei cei buni,
bună seara, bunii mei străbuni,
bună seara, gură-tu-de rai,
bună seara, dulcele meu grai...

Proscriși

Toate sunt cum sunt de mult. Pe dos.
Cel de Sus le vede și le știe.
Vijelia frânge pomul rămuros.
Mărăcinii se-mpuiesc la vijelie.
Toate sunt cum sunt de mult. Pe dos.

Sunt. Mai sunt. Și încă mult vor fi.
Buruiana, să o tai din rădăcină,
tot va crește buruiană într-o zi,
chiar în vatra cea de flori va crește,
în grădină.

Strâmbă astă lume. Strâmb și tu, și eu.
Pe de-a-ndoaselea, proscriși, ne trecem veacul:
credem, ne jurăm, în Bunul Dumnezeu,
dar nu vrem (de ce nu vrem?) nu vrem
nici cu el să ne stricăm, cu dracul.
Strâmbă astă lume. Strâmb și tu, și eu.

Furnici

Harnice furnicile, darnice bunicile.
S-au trezit, suratele, de cu ziuă toatele:
negre ca tăciunele, și mai negre unele.

Eu le cânt, eu le descânt,
poezii le spun flămând,
cu suflarea le-ncălzesc
și cu dorul eminesc;
eu le scriu, cum știu, încet,
un sonet, dar în sonet
nu pot, vai, să le adun,
mic sonetul nu știu cum.

Rup o foaie, altă foaie,
fac furnicile a ploaie...
O furnică (una puie)
tare vrea ceva să-mi spuie:
ochiul ei mă ațintește,
mă furnică omenește...
O furnică (o cochetă)
deșucheată și vedetă
plânge lângă o vocală,
poetă națională.
O furnică (o alică)
din cuvânt în rimă pică
și atât de clopot sună,

de acum a vreme bună...
Se grăbesc furnicile,
se grăbesc bunicile:
sunt atât de vajnice,
sunt atât de pașnice,
sunt atât de moldovene,
sunt atât de cosânzene,
sunt atât de fără casă,
sunt atât de fără masă,
sunt atât de sfeșnice,
sunt atât de veșnice,
sunt atât de ale mele,
că-mi vine să plâng de jele...

Sunt.

Eu sunt.

Eu nu mai sunt.

Eu de mine mă ascund
în cuvânt, dar în cuvânt
strâmt, mi-e strâmt,
mi-e tare strâmt.

Mă strecor în fir de gând!

Gândul însă gând nu are:
mă apasă și mă doare...

Și-mi duc bobul în spinare,
ca un osândit,
ca robul.

Eu și bobul.

Un pitic.

O furnică vreau să zic.

Absurd

O dramă astă viață. Un scenariu.
Și omul ca un pește în acvariu.
Și universul un sistem divers.
Și stelele nu-ncap în univers.
Și gândul nu încape în cuvânt.
Nu mai încape gândul în cuvânt.
Nu mai încape gândul nici în gând.

Este un rând.
Un rând fără de rând.
Și nu încap sicriile-n pământ..
Și anii trec, și timpul trece, scurt.
O clipă veșnicia, prin absurd.

Nervii

Ca un măraciniș, ca un lăstăriș nervii.
Ca firele ierbii pe care le pasc cerbii
și le tăvălesc lighioanele.
Ca pripoanele.
Ca otgoanele.

N e r v i i .

O ciocănitoare și-a făcut cuib
în creștetul meu.
Un vindereu
și-a făcut cuib în creștetul meu.
O coțofană, vicleană, și-a făcut cuib
în creștetul meu.

Ciocănitoarea puișori a scos: *carr!*
Vindereul puișori a scos: *carr!*
Coțofana puișori a scos: *carr!*
Dis-de-dimineață *carr*,
toată ziua *carr*,
toată noaptea *carr...*
Și iară de la început!

N e r v i i .

Ca niște caiele țipetele cele,
ca niște cuie ruginite, infecțioase,
bătute în oase, în carne vie
până la gămălie.

N e r v i i .

Mi-au potricălit creierii.

Și frunzele nu mai doinesc.
Și luceferii nu mai luceferesc.
Nimicnicesc, viermuiesc, înnebunesc
greierii.

N e r v i i .

Aoleu, nervii,
neândurătorii, acerbii...

Înger negru

Arde focu-n paie ude.
Mai pun paie peste foc.
Seci cuvintele, scăzute.
 Care stil!
 Care baroc!

Undeva (dar unde, unde?)
Poate ici, poate colea.
Înger negru se ascunde:
așteaptă căderea mea...

Inima, că tare-i piatră!
Ziua grea și noaptea grea...
Și un turb afară latră
nebunește la o stea...

Țeapă... țeapă-mă-înțeapă
păgânește, aoleu...
Noaptea freamătă o apă
tulbure, în pieptul meu...

Bate-m-aș la pumni cu mine!
 (Nu se bate prost cu prost.)
 Și apocalipsul vine...
Au poemele vre-un rost?

Aș cânta! Dar nu se cântă:
mă-nspăimântă do-re-mi.
Și-o-ntrebare mă frământă:
cum să-nvăț a nu muri?

Nu se-nvață? Se învață?
De la fluture, furnic?
De la viață? Care viață?
Care nu costă nimic?

Teamă. Blestemată teamă.
Ca un junghi înfipt adânc.
Vamă astă viață, vamă...

O plătesc și o deplâng!

Singur

Vreme neroadă, viață ratată.
Nu se mai scrie ca altădată.
Plumb în idee, plumb în cuvinte.
Nu se mai scrie ca înainte.

Rece de carte, rece de moarte.
Un rece sălbatic de rece, o soarte.
Nici o nădejde, nici o chemare.
Soarele-apune, nu mai răsare.

Tare, de piatră pâinea pe masă.
Singurătatea cu dor mă apasă.
De noapte dorul, de stea târzie.
Și nici cu dorul nu se mai scrie.

Pustie noaptea, prăpăstioasă.
Și viața viață era, frumoasă.
Purtam odată, purtam și nume.
Nu se mai scrie singur pe lume!

Corb

Era un miez de noapte.
tuna și fulgera.
Ploua cu stele coapte.
Potopitor ploua.

Pustie casa noastră
și eu în casă orb.
Și s-a deschis fereastra,
și a intrat un corb.

Bătea din aripi, negru,
ardea cu ochiul, greu:
deasupra frunții mele,
peste oftatul meu.

Corbea, cobe, pârdaľnic,
zăbavnic și țigan;
l-am înjurat, ne-jalnic,
l-am blestemat dușman:
știam, simțeam că sânger,
am fost, credeam, și nu-s.

Abia spre ziuă, ȳnger,
corbul ne-corb s-a dus.

Mi-a spus: „Rămâi cu bine!“.
M-am bucurat: „Rămân“
Și am rămas cu mine,
și mi-am scuiptat în sân...

A încetat să plouă,
să tune-a încetat,
dar câinii toată noaptea
sălbatic au lătrat...

Pustiul greu în casă,
durerea grea în piept.
Și muza dubioasă,
și nu o mai aștept!

Vârtej

Am fost. Și el a fost. Și tu ai fost.
Și eu, și tu, și el aveam un rost.
Cândva, demult, când omul omenea,
ținea în vatră rug, un dor era.

Am fost. Dar anii trec, neani, se duc.
Uscat, de cari mâncat bătrânul nuc.
Un veac de om, un veac de om sărac,
un prag de casă, un toiag în prag..

Toiagul ros. Și pragul ros de-acum.
Pustiu în casă. Un vârtej pe drum.
Vârtejul ca vârtejul: e și nu-i.
Alerg, nebun alerg din urma lui.

Alerg. Poate-l ajung, poate-l întrec.
Alerg. Și mult mă bucur că alerg.
Alerg. Și cad. Și iară cad. În bot.
Mă vede, nu mă vede Vedetot?

O viață, o neviață, un calvar.
O cos cu ață, o descos, o-nsălil iar.
O soarte. Și o moarte. Halcă tai.
Vă dărui. Dar din dar se face rai.

Nepoeți, noi

Sfânt? A fost odată!
Păcătos, ros de cari cuvântul, găunos,
gol, deșert, pustiu ca un zerou,
ca un ou clocit, ca un neou.

Eu învingător și eu înfrânt.
Sap și sap, și nu mai dau de gând.
Mă căznesc, încărunțesc, sleiesc
de puteri, nici mor și nici trăiesc.

Aș fugi de mine și de tot,
inimă să nu mai am – robot,
surdomut de nenoroc bătut,
să mă rog în taină, neștiut.

Ovaloidal sentimental,
necuvânt cuvântul, trivial,
piatră, glonț, jărat,ic,
tunet, sloi...
Și poeții nepoeți, și noi!

Treizeci de-arginți

“Și inima ne-au rămas tot de moldovan“

(A. Russo)

Această sfântă strămoșească vatră,
acest amar de-a pururea destin,
această veche troiță de piatră
pe care-o spurcă fiecă străin...

Nebună, înflorește mătrăguna.
O suverană patimă și ea...
La mărgioară, azi și totdeauna,
cu dorul Dorul ne vom alina.

Cu dorul și cu vremea care trece,
cu cea mai dulce apă de izvor.
Nemuritor Luceafărul și rece...
Este al nostru și al tuturor!

Treizeci de-arginți, numai treizeci. Bătuta
ca mâine și la Putna vom juca...
Christos a fost! Dar a mai fost și Iuda!
 Au parcă Iuda nu apostolea?
 A fost și Ieremie Golia!

Nu plânge sânge, soră basarabă.
 Învăță-te, murind, a nemuri.
Tare de înger te știam. De ce ești slabă?
 Noi și înstrăinați români vom fi!

Vom fi! Și vom purta către izbândă
făclia românismului, bărbați.
Chiar condamnați la Veșnica Osândă,
nu avem voie să-i hulim pe frați!

La frate fratele ca la un frate ține.
Copii ai dorului, noi credem în alean.
Dar inima tot mi se crapă de rușine,
inima cea de moldovean basarabean!

Străin

Mă întorc de peste vremi în sat.
Ce-am iubit, pom înflorit,
s-a scuturat.

Mă întorc la vad, la mărgioară.
Unde-i pâinea cea amară
de secară?

La surori mă-ntorc, la sărbători.
Cârduri negre mă-ntâlnesc,
de ciori.

Mă întorc la frați, la neuitați
Plângem încruntați
copii, bărbați.

Trec pe uliți. Răi, mă latră câinii.
Un străin,
nu mă cunosc stăpânii...

Și mă uit la mine...
Om cărunt —
un damnat, un sfâșiat de patimi.
Basarabi în Basarabia mai sunt?
În Moldova nu mai sunt Mușatini?

Lacrimă

Toate sunt (ah, toate!) în declin.
Negurile toamnei s-au lăsat...
Scuturată floarea de pelin.
Eu de viață nu m-am săturat!

Nu mai bate nici un vânt hoinar.
Pasărea să cânte a uitat...
Scârțâie în vârf de deal un car.
Eu de viață nu m-am săturat!

Ruginită, frunza cade-ncet.
Azi și rândunica a plecat...
Cade, grea, și fruntea pe caiet.
Eu de viață nu m-am săturat.

Nu mă întreba de ce mi-e dor.
Tânăr dorul, Verde Împărat...
Unde-i clipa primului amor?
Eu de viață nu m-am săturat!

Hora Unirii

Își scutură cojoacele Odochia:
albastre păpădii, albastre ore...
La Chișinău, la Iași, la Cluj, la Drochia
se joacă cele mai bătrâne hore...

Mi-e greu. Mi-e frig. Mi-e teamă. De cădere.
De-alunecare-n hâu, în gol, în vid.
Durere, Doamne, crâncenă durere...
Nu cred nici în Iehova în sfârșit!

O zi, măcar o zi de primăvară!
O floare, măcar una, de cais!
Amară pâinea cea de saț, amară.
Amar poemul meu încă nescris.

Cum, Doamne, cum să mă despart de mama?
De astă lume cum să mă despart?
Nesățioasă, hârca-mi cere vamă,
iar eu doresc numai atât – să ard
ca lumânarea cea de seu, făclie
nu voi mai fi, trecută clipa mea.
Măcar un vers, un rând măcar de poezie
din cartea mea, când voi pleca, va rămânea?

Mi-e trist. Mă dor cuvintele. Mă-ncearcă
părerii de rău: de ce anume eu?
O mare. Cea mai largă. Și o barcă...
Departe țărmul. Și talazul greu!

Își scutură cojoacele Odochia:
albabstre pădăii, albastru cad
la Chișinău, la Iași, la Cluj, la Drochia...
Și eu de viață nu m-am săturat!

Clepsidra

Bate clipă.
Trece clipă.
Înger cântă?
Înger țipă?

Bate oră.
Trece oră.
Frate râde?
Plânge soră?

Toaca bate.
Nu mai bate.
Am păcate?
N-ai păcate?

Ploaie caldă.
Ploaie rece.
Te așteaptă?
Mă petrece?

Porți încuie.
Porți descuie.

Cain este?
Abel nu e?

Crești o floare,
scrii o carte...
Viața moare?
Naște moarte?

Sinucigașul

(Traducere din *Guillaume Apollinaire*)

Trei flori, trei crini
cresc pe mormântul meu fără de cruce.
Trei crini înalți.
Și bate vântul, și-i apleacă.
Și vântul nouri grei de plumb aduce.
Și-i frumusețea lor de sceptru, seacă.

Din rană crește unul.
Amurgul sânge curge.
Și în amurg, în sânge,
ah, crinul se îneacă.
Trei crini înalți
cresc pe mormântul meu
fără de cruce.
Trei crini înalți.
Și bate vântul,
și-i apleacă.

Din inimă, din piept,
frumos, al doilea crește.
Iar celălalt din gură —
văzduhul otrăvește...
Atât de singuri crinii!
Pustie lumea toată...
Li-i frumusețea blestemată.
Mi-a fost și viața blestemată.

Trei crini înalți
cresc pe mormântul meu fără de cruce.

Viață-neviață

Viață, că tare ești numiebine.
Viață, că tare ești noapteavine.
Viață, că tare ești ofmieteamă.
Viață, că tare ești dordemamă.
Viață, că tare ești pânămâine.
Viață, că tare ești latrăcâine.
Viață, că tare ești sloidegheață.
Viață, că tare ești precupeață.
Viață, că tare ești fortăreață.

Viață, că tare ești Viață!

În loc de epilog

O gutuie pe masă
ca un zâmbet de prunc.
Și tu ești mai frumoasă
cu păr negru și lung.

O gutuie pe masă
ca un dar de la zei.
Și tu ești mai frumoasă
decât alte femei.

O gutuie pe masă
ca o lună în geam
Și tu ești mai frumoasă
decât eu te credeam.

O gutuie pe masă,
soare dulce și blând.
Și tu ești mai frumoasă
decât îngerii sunt.

O gutuie pe masă
ca o șoaptă de dor.

Și tu ești mai frumoasă
decât îngerii vor.

O gutuie pe masă
ca la noi, ca la Vad.
Și mă-mpinge păcatul
să mai fac un păcat...

Hău, hau

Bântuie, satanică, furtuna.
Latră câinii, negru latră: „Haul“.
Vârcolacul hăpăiește luna.
Huhurezii cântă. Nu cântau.

Neagră stea răsare-aici departe.
 Și Fecioara naște negru sfânt.
 Și în vatră focul nu mai arde.
 Lacrimile maicii negre sunt.

Negru corul îngerilor cântă.
Negri serafimi în preajmă zbor.
Negru dor de viață mă-nspăimântă.
Gângurește pruncul, impostor.

 Hău de suflet,
 hau de noapte, chior.
Dar eu nici murit nu vreau să mor:
moară slabii, moară șvabii dacă vor!

Scrisoare mamei

Și eu sunt, mamă, sunt și eu de-acum bătrân.
Gura de aer ca și ție nu-mi ajunge.
Și eu ca tine vorbele îngân, abia le-ngân.
Un junghi în piept ca și pe tine mă împunge.
Și eu sunt, mamă, sunt și eu de-acum bătrân.

Cuvintele, fierbinți cândva, mi se răcesc.
Bolesc. Cerșesc. Pâine de saț. Și sănătate.
Și tot muncesc din noapte-n noapte. Cad în bot.
Și nu mai scriu, iar dacă scriu,
blesteme scriu, satire scriu și nu balade.
Cuvintele, fierbinți cândva, mi se răcesc.

Mi-e dor. Mi-e tare dor de viață. Și tânjesc.
Și nu am bani, și am dușmani,
și casa, goală, nu mi-e casă.
Prietenii de altădată, azi oameni mari mă ocolesc.
Și nu mă lasă inima, și gânduri negre mă apasă.
Ai, inima! O piatră, grea.
Și bine-ar fi să uit de ea.
Dar cum să uit, au cum să uit?
Ea încă bate, bate, bate...
Nu-i cu pereche inima,

nu se-mprumută inima...
Și mă ascund în sinea mea ca în cetate.

Îmi pare rău, atât de rău, îmi pare rău că mi-am pierdut
anii cei tineri fără rost,
un mare prost
pe baricadă.

Toți patrioții între timp, coloană, Prutul au trecut:
la București umblă și câinii cu covrigi în coadă!
Și-mi pare rău, atât de rău, că anii tineri mi-am pierdut.

Eram cândva stejari și brazi.
Și brazi eram cândva, și brazi!
S-au lăcomit, s-au pervertit martirii de odinioară.
Unul, cu nas, se crede as.
Altul se crede și mai breaz.
Și amândoi se fac niznai:
au gașca lor parlamentară.
Eram cândva stejari și brazi.
Tufari dacă mai suntem azi!

Năpăstuit și rătăcit în vreme,
omul de om, ci nu de lup se teme.
Ratată viața noastră, blestemată!
Și Basarabia din nou,
din nou, din nou, din nou trădată...

Înfrânt

Nu sunt cruce de voinic.
Un poet. Om de nimic.
Nici român, nici moldovean.
Nu fac nici măcar un bam.

O nevoie, un blestem.
De un șoricel mă tem.

Un înfrânt. Ca un înfrânt
astăzi plâng, iar mâine cânt.

Și-n cuvânt îmi sap mormânt.

Sap și sap: Dar nu-i cuvântul,
nu-i cuvântul ca pământul.

Osândit, muncesc degeaba.
Și mă năboiește apa.

Săracul poet, săracul!
Să dau înapoi ca racul?

Nu sunt cruce de voinic.
Om sunt, om, om de nimic.

Muritor

Atât de verde primăvara!
Și eu atât de năruit...
Crucea îmi duc încet, povara
de norocit ne-norocit.

Atât de Mare lumea mare!
Și eu atât de mititel...
Abia un strop, un oarecare,
un fir de mac, un firicel.

Atât de Veșnic universul!
Și eu atât de muritor...
Abia un dor, un zvâcnet versul...
Și eu la fel abia un dor.

În cer, străjer, Luceafăr arde.
Nu de Luceafăr doru-mi-i.
Iluziile sunt deșarte:
coardele inimii sunt sparte,
picură seul ars pe carte,
slujesc prohodul îngerii...

Cu steaua ta pe lume vii.
Nu de Luceafăr doru-mi-i!

Rimă

S-a desprimăvărat și vânturi bat:
nebune bat, neroade, seci, nevânturi.
Bătut de gânduri, iarăși am uitat
să fug de versul clasic, scriu în rânduri:

număr silabe: una, două, trei,
cuvinte-aleg și le încerc pe toate.
Păcat, nu pui accentul unde vrei,
îl pui numai acolo unde cade.

Tortură nemiloasă. Mi-au secat
puterile. Mă năruî în vocală.
Să fiu, oare să fiu un condamnat?
Năpastă muzica să fie, boală?

O, nu! O știmă este undeva:
atoatevăzătoare, știmă-primă.
Știma păzește sfântă, rima mea:
eu sunt, dacă mai sunt, o simplă rimă.

Tragicomedie

Nu-nțeleg nimic din toate.
Eu sunt eu sau umbra mea?
Naște omul – clopot bate.
Moare omul – tot așa.

O poveste nepoveste,
o cădere, dar în sus,
o nelume lumea este,
înviere cu apus.

nu există, nu există
ură fără dragoste.
Bucuria e și tristă,
binele — și pacoste.

Sângeroasă pace tunul.
Au și patimile rost.
Astăzi e deștept nebunul.
Măine e deșteptul prost.

Amândouă (cele două)
emisfere fac un glob.
Eră veche, eră nouă,
va da mâna rob cu rob.

Și vampirii, ca vampirii,
cu vampirii vor juca
hora lor – hora unirii!
Lumea nu se va schimba.

Omul mic și omul mare,
omul domn și omul spân,
omul scai și omul floare...
pleacă toți. Și toți rămân!

Tragicomedie viața:
un infern cu paradis.
Râde masca, plânge fața,
spectatorul strigă „bis“!

Nu-nțeleg nimic din toate.
Înțelege cineva?
Între da și nu încape,
netrăită, viața mea.

Nici o muză

Nici un zeu și nici o zeie.
Nici un fulger. Nici un sfânt.
O scânteie. O idee. Zbor frânt.

Care pasăre măiastră?
Coțofene și cioroi!
Miez de noapte în fereastră.
Unde sunteți, critici, voi!

Nici o muză-călăuză
nu accept și nu aștept.
Pui de buburuză-ruză...
Și o inimă în piept.

Clipa dacă nu e clipă,
iar poetul nu-i poet,
cucuvaia negru țipă...
Tare greu se moare-ncet!

Hatâr

A fost demult, a fost odată.
A fost ca mai odinioară.
Voievodală, netrădată,
a fost cândva o Mărgioară.

A fost!
Un avanpost a fost.

Ne încălzea măritul soare,
ardea, nestins, în vatră focul.
Purtam un nume fiecare.
Și împărțeam egal norocul.

A fost.
A fost.
A fost odată.
Dar nu mai este cum era.

Înstrăinată azi, damnată,
uitată Basarabia.

Se lasă noapte peste lume.
De păcură.

De hau.
De hârrr.

Nu mai purtăm (nici unul) nume.
Purtăm satârrr.
Pentru hatârrr.

Morților, vă iubesc

„Ca să pot muri liniștit, pe mine
Mie redă-mă.“

A fost odată un optimist. Nu mai este.

Trag dungă peste.

Egocentrist, asist

la propria mea înmormântare.

Arde o lumânare.

Se scutură o floare.

Miroase a mir în cimitir.

Zeiește,

femeia pe care o iubesc mă bocește.

Sar din sicriu,

mi-e teamă.

Să nu mai fiu?

O, mamă!

Ca pe un templu îmi contemplan mormântul.

„Nemuritorule, — aud, — ți-a venit rândul!!“

Depăn firul vieții înapoi.

Morții vin după mine convoi.

Oameni din sat de la noi,

flămânzi și goi.

O jumătate de sat și încă o jumătate.

Clopotul bate...

„Sănătate, — aud, — sănătate vrem,
de toate avem, neam,
purtăm același hram!“

Zâmbesc morții, amar zâmbesc.
Stil clasic, moldovenesc.
Morților, vă iubesc!

Începe să plouă. Tună furtună.
Morții în jurul meu se adună.
„Morților, care etse poezia mea cea mai bună?“
Nu vor să-mi spună, râd.
Mi-e urât.

Lumânarea se stinge.
Femeia pe care o iubesc
la pieptul meu se strânge:
ușor-ușor, ca un fulgușor...
Dorule-dor...
Ajută-mă, Doamne, să cobor în soarte,
pe mine de mine izbăvește-mă,
pe mine de mine mă desparte!

Voi veni!

Întâlnește-mă la gară:
voi veni, eu voi veni!
Într-o vară-primăvară,
într-o noapte, într-o zi.

Voi veni cu zi de mâine,
înapoi să nu mă duc:
se întoarce și un câine
la stăpân și la lanțug..

De aproape, de departe
voi veni, din legământ,
dintr-o viață, dintr-o moarte,
din cuvânt.

Tânăr poate sau, prea poate,
moș cu barbă și toiag,
cu un car de ani în spate
și în suflet cu-n meleag.

Voi veni! Să fiu acasă,
să te-adun la piept,
să-ți spun:
tu ești soarta mea frumoasă,
tu ești îngerul meu bun!

Muntele credinței

Mă grăbesc. Dar nu știu unde.
Trec prin viață ca un vânt.
Urc de când mă știu un munte.
N-o fi muntele cel sfânt?

Care-i scopul? Care-i rostul?
Fug de cine? Fug de ce?
Pentru lauri numai prostul
sare în prăpastie!

Mă opresc... Pentru o clipă.
Trece-o pasăre în zbor
și îmi face din aripă.
Și mă-mbolnăvesc de dor.

Urc din nou același munte.
Trec prin viață ca un vânt.
Și te strig de nu știu unde.
Și te pierd de nu știu când.

Era ceru-nalt și-albastru.
Astăzi cerul e de fum.
Răsărea pe cer un astru.
Astru-i lacrimă acum.

Colindam pădure mare.
A rămas un plop din ea.
Beam răcoare din izvoare.
Apa nu e cum era.

Veșnicea un munte-n zare.
Era muntele pe roți.
Ne scâlda un val de mare.
Ne scâldam în mare toți.

Aprindeam pe dealuri ruguri.
S-a arat și deal și rug.
Aduceam la masă struguri.
Pruncii plâng după un strug.

Milă neagră mă apasă.

Mă încearcă jale grea:
din Moldova cea frumoasă
numele va rămânea?

Tăcere

Revin la tăcere.
De aur să fie?
Dar e și de moarte.
Muție. Sclavie.

Revin la scânteie.
E muza lehuză
și cred în idee,
și nu cred în muză.

Revin la unelte.
Cuvântul, condeiul
sunt armele mele.
Nu tremură beiul?

Revin la durere.
Rănită moșia.
Începe aici și acum
România.

Revin la speranță.
Speranța ne poartă
și către Luceafăr,
și către soartă.

Revin la sentință.
Se trece și viața...
Rămâne credința,
rămâne povața!

Rămâne cu dorul,
rămâne cu slova,
pe cruce durut,
răstignită Moldova.

Bilanț

În mici bătlîi
(ploi de scurtă durată)
viața mi-o risipii
toată.

Sleit, vlăguit...
(am și inimă-n piept?)
obștescul sfârșit
în sfârșit mi-l aștept.

De iască poemul. Sentimental.
O fac pe boemul
în pat de spital.

Gândacii, ca dracii,
stăpâni peste tot:
hârtia, posmagii,
poemele-mi rod.

Vo-ca-le-le miere
le par, aoleu...
Sărmanii, vor pieri
când nu voi fi eu!

Vai, aripile

Încep să cred că steaua-i de pământ
și-mi pare rău că nu am o aripă
pe care s-o desfac și într-o clipă
să zbor la ea mai sprinten ca un gând.

Mi-aș lua de-acasă frunza scuturată,
o mână de jărată mi-aș lua
și-aș face-un foc la margine de stea,
ca tata, ca bunelul în ogradă.

Târziu de tot, când flacăra, încet,
se va topi-n cenușă și-n scânteie,
mi-aș aminti că-am fost și eu poet
și-aș scrie-un cântec pentru o femeie,
un cântec de iubire, pământesc...
Dar vai, aripile numai la îngeri cresc!

Cum?

Atâta verde de răsură,
atâta floare de mindal,
atâta pasăre măiastră,
atâta spargere de val.

Atâta munte cu zăpadă,
atâta stâncă de granit,
atâta stea rătăcitoare
prin univers nemărginit!

Dar de sub tot, cu azi și mâine,
din nicăieri, din undeva
un nour crește și rămâne
întunecat la tâmpla mea.

Cum să te bucuri de lumină?
Cum să te bucuri de culori,
când în atâta veșnicie
suntem atât de muritori!

Tarc

Răsare soarele.
Moarte învie.
Și vin cocoarele.
Și nu se scrie.

Joacă ielele.
Ce armonie!
Și plouă stelele.
Și nu se scrie.

Frunza (de-aramă)
cade, târzie.
Adie-a toamnă.
Și nu se scrie.

Pâlpâie soarele,
rece făclie.
Sună zăvoarele.
Și nu se scrie.

Aștept o clipă.
Aștept un Gând.
Și trece clipa.
Și eu nu sunt.

Și cântecul

Ah, toate, dar toate,
ah, toate vor trece
și nu va rămâne,
dar nu va rămâne,
ah, nu va rămâne,
decât o scânteie abia.
Va trece și-această femeie
ce este ca marmura rece,
și-această obidă va trece...
Va trece?
Spasmodică bate inima mea...

Un strop, ca un bob, de nădejde,
un picur, un singur, de rouă,
un gând, un cuvânt,
o gutuie gălbuie pe ram...
Eu știu, eu mai știu să mă bucur
de-o frunză, de-un strugur, de-un flutur,
de luna cea nouă, de ploaia ce plouă,
de steaua polară ce seară de seară
pe-o rază coboară
și-mi bate în geam.

Mă doare, ah, doare-mă-doare,
mă doare iubirea cea mare...
Mi-e dor de-o furtună nebună,
mi-e dor de un cântec cinstit.
Când toate vor trece,
o, Doamne,
va trece și cântecul oare?
Sau cântecul spre nemurire
ne este de zei dăruit?

APRECIERI

Dumitru Matcovschi nu are probleme legate de formă și gen: pentru el *a scrie* înseamnă *a trăi*. Deci, a fi sincer, a fi în stihia sa, a fi copil al firii. Scrisul este, esențialmente, spovedanie, deschidere sufletească, rostire ființială.

Cuvântul este, la el, înfiorat, are încărcătura sufletească și de aceea fluența îi este asigurată. Față de ceea ce fixează scriitorul are întotdeauna o atitudine emoțională. Fiindcă este, de fapt, singurul povestitor. Proza și dramaturgia sunt tot poezie sub pana lui. Spunem „singurul“, dar ne grăbim a preciza că dăm și de un alt personaj al creației sale: satul cu multe personaje anonime... Multe din titlurile poeziilor sunt, astfel, nume de oameni concreți sau, poate, generalizate. Le citim, prin urmare, ca pe niște file de baladă.

Firul acestei mărturisiri baladești nu se întrerupe niciodată: este continuu ca un tors, ca un șir esențial ce se desprinde din mai multe șiruri amestecate.

Epicul răurește îndrumându-se după legile amintirii, adică ale timpului care a fost trăit și care a fost depășit prin trăire.

Tineretea e fixată cu tot spectacolul e de imagini multicolore, radioase: „Duda cea tânără seamănă cu părinții ei și e natural să semene, suntem legați cu fir de dor de frunza cea verde, de foaia cea verde care știe să doinească și să facă umbră țărânelor. Anotimpurile-inele rămân în tulpină de pom, pe aceste inele omul își citește vârsta de aur, mai departe urma să înceapă vârsta de bărbat, cu grijile ei pământeste, statornice.“

Într-adevăr, proza și dramaturgia vor da expresie și acestei vârste de bărbat care nu mai stă sub semnul nepăsării tinerești, ci sub semnul conștiinței existenței unor probleme deosebit de spinoase.

Poetul care scria „simple adevăruri“, care înșira cu o detașată seninătate întâmplări baladești din satul lui a resimțit cu toată ființa nevoia de „a se întoarce la neam și la durere“.

Și iată ca în miezul sentimental al versurilor a apărut un nerv al spunerii mai apăsate a adevărului, poetul anunțându-se, energic, ca om al Cetății. Culoarea purpurie sau chiar întunecată a Destinului a pătruns în ele, în versuri,

și le-a imprimat o tonalitate dramatică și militantă. Ultimele versuri ale lui Dumitru Matcovschi cheamă la demnitate, la conștiință, la atașament sufletesc față de neam și față de valorile Vieții: „E de os pământul/ Și de gând/ Și deloc nu este/ De pământ./ / E de sens lumina/ Și de scut,/ Și deloc nu este/ De văzut./ / E de veghe steaua/ Și de cer,/ Și deloc nu este/ De mister./ / E de-a fi cuvântul/ Și-a trăi/ Și deloc nu este/ De-a muri.“

Mihai CIMPOI, în *Viața satului*, 21 octombrie, 1989.

Poezia lui Dumitru Matcovschi, în mod pragmatic străină „mievrețiilor moderne“ (expresia aparține lui Titu Maiorescu), se alimentează stăruitor din sevele bogate ale tradiției. Ea este, esențialmente, o expresie a unui strigăt existențial, a unei stări de neliniște dramatică resimțită în fața destinului și, dacă e să vorbim filosofic, a abisului ontologic. Identificăm, firește, în această marcare sentimentală și elegiacă a versului un substrat biografic: după cum Goga are, să zicem, un suflet vulnerabil de ardelean, tot astfel Matcovschi are un suflet înăsprit și totodată mioritic-inseninat de basarabean.

Păstrând proporțiile, am putea spune că Dumitru Matcovschi își propune – pe alte meridiane și în alt context temporal – să intoneze o cântare „a pătimirii noastre“ în versuri accentuat mesianice peste care se varsă lacrima tremurată a unui colț de țară românească înstrăinat, vitregit, bătut nemilos de vânturile istoriei. Tonalitatea elegiacă și sentimentală, ca și cea blasfematorie, încruntată, care se infiltrează în dedesubturile înfiorate ale versurilor, ne vorbesc despre un dramatism organic sau chiar despre un suflu tragic ardent.

Poetul este situat între un dincoace și un dincolo de hotarul existențial, apărându-se de amenințarea neantului printr-un sentiment necontrafăcut al valorilor vieții. Plenitudinea trăirii întregului spectru al acestui sentiment este salvatoare, este axul ființei poetului deschisă frumosului, binelui, sublimului și închisă tuturor nonvalorilor. În acest sens, poezia lui Matcovschi denotă un patos etic, justițiar, deontologic. Lumea se desface – maniheic – în antinomii bine delimitate.

Legătura cu folclorul este una consanguină, ca la cei mai reprezentativi poeți basarabeni, configurând un program etic și estetic care presupune cultul rădăcinilor, originilor, solului, casei, pragului și vetrei. Satul este un univers rotund, o cetate morală, o *axis mundi* care sacralizează întregul univers. Infernul e alungat din acest univers al sănătății, elementarității rustice, stabilității și permanenței. Rusticitatea are, așadar, un efect terapeutic,

excluzând oboseala inspirației, decadentismul bolnăvicios, predispoziția fragmentaristă postmodernistă. Versul se arcuiește fără eforturi și artificii între imn și descântec, între afirmație și negație, între strigăt mesianic și șoaptă lăuntrică, între lacrima exteriorizată și plânsul introvertit. Există, dincolo de acest fond impresional, o undă lirică, izvorâtă din sentimentul acut al trecerii ireversibile a timpului, al clipei celei repezi a dragostei.

Dumitru Matcovschi preferă balada iarăși din raționamente etice și estetice limpezi. Starea baladescă este, înainte de toate, profund dramatică, colorat-existențială. Obișnuitul se prelungește în neobișnuit, în miraculos, întâmplările și situațiile sunt puse sub semnul destinului fără ostentație, legile primare ale firii sunt singurele care dictează desfășurarea evenimentială.

Așa cum remarca Wordsworth în prefața la *Baladele lirice*, în cadrul vieții umile și rustice pasiunile esențiale ale inimii găsesc un sol mai prielnic în care să atingă maturitatea și vorbesc o limbă mai simplă și mai viguroasă, simțămintele elementare sunt mai durabile și se asociază cu formele perene și frumoase ale naturii exterioare.

În această îmbinare a elementarului cu complexul stă farmecul poeziei lui Dumitru Matcovschi.

Mihai CIMPOI. Prefață la cartea lui Dumitru Matcovschi *Capul și sabia*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1993, p.7-9.

Folclorică prin factură și baladescă prin spirit, lirica lui Dumitru Matcovschi este una a dezbaterilor etice, a răspunsurilor și angajării civice. Ea atestă o împletire fericită a intimității (o plachetă de versuri a autorului, din 1965, se numea *Univers intim*) cu deschiderea largă spre elementul social. [...]

Filonul publicistic al acestei poezii nu înăbușă trăirea puternică a personajului conștient de misiunea sa în istoria noastră de azi și de mâine. [...]

Dragostea pentru părinți și în general pentru înaintași, ale căror năzuințe, idealuri și fapte suntem chemați să le continuăm, este o temă permanentă a poetului [...].

De la *mamă* provine cuvântul *matern*, o altă permanență a universului tematic matcovschian. În creația lui Dumitru Matcovschi graiul nostru are un specific inconfundabil, pe care poezia *Limba maternă* îl redă prin detalii concrete și concludente, ca „busuiocul“, „dorul“, „doinele“, „codrii“, „balada“, „mioara“, „lucefărul“. Metaforele izvorând firească din textul alcătuit din cuvinte neoașe au aromă folclorică, merg drept la inima cititorului

îndrăgostit de tot ce e al nostru, frumos și nemuritor. „Limba maternă, ca floarea eternă/ De busuioac și de dor —/ Dor de țărâne, de doine bătrâne,/ De freamătul codrilor“ e aceea care „ne adună cu soare și lună,/ Cu viitor și trecut —/ Frunză de laur bătută în aur/ De-un meșter necunoscut“. Poetul recurge la asociații neașteptat de rodnice în context, care sporesc enorm expresivitatea imaginilor sale: „Limbă de pâine, de neam ce rămâne,/ Casă cu masă în prag/ Cântă și plânge, când roua o frânge,/ Ramura verde de fag“. Chiar reluarea primei strofe, în finalul poeziei, sugerează dăinuirea în timp, continuarea ființării și evoluției limbii — „floare eternă“ [...].

Dumitru Matcovschi simte până la durere nevoia noastră de rădăcini, aceasta fiind în concepția lui una dintre ideile care nu trebuie nicidecum trădate [...].

Glorificarea inspirată a omului cu rădăcini înfipite adânc în humele strămoșești îl duce pe Dumitru Matcovschi la elogierea inspirată a plaiului natal, a istoriei și vitejiei străbunilor și a altor realități în afara cărora nu există neamul. Poet patriot, autorul se destăinuie ca o parte constituantă a pământului acesta și a istoriei lui, de care îl leagă adâncile și veșnic lucrătoarele rădăcini [...].

Poetul își aduce contribuția la procesul, deloc simplu, mai ales în cazul unor concetățeni pasivi, indiferenți și chiar refractari la ideea națională, de conștientizare a rădăcinilor noastre și a misiunii ce ne revine pe acest pământ. [...]

Succesele de creație ale autorului își au explicația și în dragostea pentru cuvânt, mărturisită de el într-o inspirată profesiune de credință intitulată *Cuvântul*. Convingerea scriitorului e că „la început a fost cuvântul/ Și de aceea în cuvânt/ A-ncăput, rotund, pământul—/ Fir de mac și fir de gând“. Dumnezeu e, în concepția lui Dumitru Matcovschi, ființa supremă care „dacă este, este-anume/ În cuvântul care-l spui“.

Tocmai — și numai! — o atare înțelegere a cuvântului ca element principal al textului literar poate favoriza o adevărată „artă a cuvântului“.

Toți vorbitorii unei limbi trebuie să se închine în fața cuvântului matern ca în fața lui Dumnezeu, dar în primul rând și mai cu seamă este chemat să facă acest lucru scriitorul [...].

Ion CIOCANU, *Literatura română din Republica Moldova (scriitori incluși în programele de învățământ)*, în revista *Limba Română*, nr. 5, 1997.

În pofida procustianismului editorial ce a băntuit pe la noi decenii la rând, începând cu volumașul de debut „Maci în rouă“ (1963), Dumitru

Matcovski ne-a oferit pagini vrednice de a fi recitate. Firește, și creația sa poartă însemnele scrijelate ale diferitelor constrângeri extraliterare, ale suspiciunilor și neînțelegerilor, ale brutalelor amestecuri din partea potențailor vremii sau a lacheilor ideologici supravigilenți. Mai mult ca atât, dimpreună cu opera a avut de suferit însuși autorul ei: în urma presiunilor proletcultiste, Dumitru Matcovski este nevoit să părăsească postul de redactor-șef adjunct al săptămânalului de odinioară „Cultura”; i se dă sub ghilotina editorială un volum de versuri; față de numele său este aplicată o uitate organizată, convenabilă inșilor de la pupitrul de diriguire (hărțuire) a artei și literaturii, inși care încurajau doar maculatura culturală, textele slăbănoage fabricate de autori dolofani de prea bine – material obținut drept recompensă pentru lașitate și trădare de ideal... Fiind nevoit de a se retrage pe un timp din aria activă a vieții publice, Dumitru Matcovski a realizat lucrări ce i se păreau și necesare, și compatibile cu programul său de artist și cetățean, printre ele înscriindu-se și traducerea din creația marelui poet francez Guillaume Apollinaire. Într-o formulă sumară, am putea spune că în timpurile de restrîns Dumitru Matcovski era printre personalitățile care învățau discreta, în tăcere lucrătorea cultură a demnei supraviețuiri artistice personale întru generala supraviețuire a culturii veritabile, nesimplificând adevărul, ci luptând, fie și oarecum retrași, pentru menținrea integrității acestuia.

Astăzi, când avem în față cărțile de poezie elaborate în orizonturi stilistice aproape unitare, precum și diversele lucrări lansate de pe piste ale altor genuri (proză, dramaturgie, eseistică, jurnalistică, traduceri), ne vine ușor să constatăm că Dumitru Matcovski întru cheiează un *poet multiplex*, răspândit în mai multe activități, „rotindu-se pe orbita Diferitului”, vorba anticului Platon; este autorul unei creații compozite, nediminuate însă ca nivel anume de diversitatea ei, — adică, e scriitorul la el acasă în toate genurile pe care le practică. Dimpreună cu Eduard Galetano colegul nostru ar avea dreptul să afirme: „Nu cred în limitele trasate între genuri de grănicerii literari.”

Leo BUTNARU, în revista *Moldova*, nr. 10, 1989.

Am avut șansa de a fi prezent, la 16 ianuarie 1989, la Chișinău... Atunci Leonida Lari mi-a oferit revista *Nistru* în care, pentru prima dată de la război încoace, cineva a avut curajul să publice marea *Doină* eminesciană. Acel om de curaj și îndârjire era Dumitru Matcovski. Pentru această faptă, pentru toate faptele sale de istorie, de limbă, de nație, peste doar câteva

luni, în mai, când liliacul înflorește și când cireșele, cântate de el, înroșeau, avea să plătească scump, aproape cu viața. Un accident, în condiții încă neelucidate, pe șoseaua spre Sângera, i-a despicat trupul, aruncându-i sângele, închinându-i inima. Era în mai 1989, la două săptămâni după Paște; și s-a întâmplat un adevărat miracol: mințile și inimile medicilor l-au readus din moarte, l-au redat vieții. Nu am putut vedea cu ochii, dar mi-am închipuit curtea spitalului din Chișinău ciorchine de omenet, mai cu seamă de tineri, cântându-i cântecele, de această nouă înviere, cu lumânări aprinse, priveghindu-i pâlpâirea de viață și oprindu-se din cântat când Dumitru Matcovschi adormea...

Din cea dintâi clipă Dumitru Matcovschi mi s-a părut coborât din *Moromeții* lui Marin Preda, dacă nu chiar un frate mai mic al prozatorului de la Siliștea Gumești, în câmpia Dunării. Matcovschi vine dintr-o așezare tot cu două nume, din Vadu-Râșcov de la Nistru, și, pe cât l-am cunoscut pe Marin Preda, am convingerea că, dacă s-ar fi întâlnit cu Dumitru Matcovschi, s-ar fi simțit la fel de bine ca în Poiana lui Iocan.

Mai târziu, citind poemele lui Dumitru Matcovschi, mi-am dat seama că o anume apropiere se poate face și între oameni, și în gândirea lor. Și poate că nu atât în proză, dar există cel puțin două poeme, mai degrabă *balade* ale scriitorului de la Chișinău care sunt smulse parcă din lumea țăranilor lui Preda. Una este *Cântec de veșnicie*, din volumul *Melodica* (1971). Ne permitem să transpunem în proză versurile lui Dumitru Matcovschi, pentru a ne desluși mai bine gândul:

„Anii, să fie o sută bătută, l-au legat în toamna aceasta de pat, strâns, ca pe un hoț, să nu mai poată fugi de ei niciodată. Când era flăcău, spun oamenii, a ridicat o piatră de moară. Parcă mai ieri a fost, parcă mai odinioară. Vremea așa-i, pungă spartă — azi plină, mâine deșartă, vine și se duce, se duce și vine, stavilă nu-i mai pui. E o rudă a nimănui! Și chiar dacă mai încearcă cineva să-i pună, acesta nu-i el; înțelege: și-a trăit traiul, și-a mâncat mălaiul. Șade culcat în pat, nemișcat. Azi-măine moartea numaidecât o să vină. Deschide-ți ușile, ferestrele! Mai mult Soare, mai multă Lumină! Soarele intră-n casă, casa-i mai luminoasă. Ochii lui ard, adânc. Poate râd, poate plâng.

— Cine-i acolo, Tincuță, tu?

— Eu, Toadere, eu... Azi dimineață-am trecut pe la piață și-am cumpărat vin pentru înmormântare...

— Umple, femeie, două pahare și dă-te mai lângă mine, să ne despărțim cum se cuvine.

Tîncuța umple paharele. Parcă-au lăcrimat cocoarele când au plecat. Vinu-i ca untdelemnul, curat. Paharele se găsesec și se ciocnesc. Ochii se întîlnesc și se privesc.

— Rămâi cu bine, Tîncuță, că eu voi să plec!

— Și te duci, Toadere, și eu te petrec...

— Să ai grijă de casă, femeie, tu!

— De toate-am să am de-acu!

— Coboară sicriul din pod, Tîncuță!

— Mai așteaptă-olecuță!

— Astă noaptea-nghetă pămîntul, cine-o să-mi sape mormîntul?“

Poate că o anume coborîre din *Moromeții* și din Marin Preda însuși, față de care niciodată n-o să-mi mîntui obligațiile morale pe care le am, m-au apropiat atât de mult de Dumitru Matcovschi. Dar, fără îndoială, mai întîi m-a impresionat credința cu care poetul basarabean se zbate în versuri spre lumina „Păsării măiestre“. Ca și ea Matcovschi trebuia să se rearunce în zbor...

Dumitru Matcovschi este un scriitor complex și tendința lui a fost să devină un creator total de literatură. Iată de ce, paralel cu versurile, s-a manifestat și ca prozator, și ca dramaturg, și ca eseist, și ca scriitor pentru copii...

Plămada lirică a lui Dumitru Matcovschi este parte integrantă a poeziei basarabene din ultimele două decenii, în lupta de mare acuitate, dar și finețe pentru nederădăcinare, pentru pămîntul, casa părintească, limba, neamul, în ultimii ani venind conștiința de țară, drapelul tricolor, suveranitatea, independența...

[...] Cu poema care deschide volumul *Patria, Poetul și Balada* (și să accentuăm anul, care este 1981!) Dumitru Matcovschi deschide o clară fereastră de suflet și de expresie – existența pămîntului basarabean la „margine veche de țară“. Nu zice încă Basarabia, ci Moldova, dar ea trăiește în „veghea de dor a feciorilor ei“, în limba ei, căci „un cântec de harpe purifică grai strămoșesc“. Contextul este grandios istoric, angrenat în trecut, în mit, în spiritualitate, în românism – fără să fie folosit acest cuvânt:

„Din talpă aici mi-au crescut rădăcini seculare,
în jos mi-au crescut, în baladă și-n lut de mormînt.
De nuc rădăcinile și de stejar secular la hotare,
pe care încearcă de-l smulge
fără-a strămute Bătrînul Pămînt.“

Subtextul este limpede: nu se poate smulge („strămuta“) Pământul sfânt, scris cu literă mare, spre nici o altă țară. Încă o dată, suntem în anul 1981, în epoca Brejnev-Bodiul!

[...] Ceea ce adună, într-un tot de simțire, întreaga lirică a lui Dumitru Matcovschi este cugetul și expresia *dorului*. Nici un alt poet contemporan de limbă română nu a revenit la obsesia dorului, ducând-o mai departe, în poezie, ca el, reînviind substanța populară dintâi și oferindu-i dimensiuni moderne. Scrie poetul singur, încă în 1971:

Cine poate să trăiască
fără cântec, fără dor
în țară moldovenească?

așezând un motto esențial dintr-un cântec popular, la poezia *Întâlnire cu părinții*: „Dor de mamă, dor de tată, dor de nukul de la poartă“.

Readus aproape în fiecare poemă, dorul capătă cele mai profunde și neașteptate înfățișări, de la „vom ciocni, până la fund, cu dor“ — la fascinantă imagine a desăvârșirii „cu dor de luceferi străbuni și de stele“.

Spre a convinge, Dumitru Matcovschi este un poet al simplității, al stilului deschis, nud, folclorizant, sfătos, uneori inegal, atunci când se declanșează, peste toată starea de tensiune curentă, câte o metaforă neașteptată. Îi lipsesc zorzoanele, nu are vreme pentru ele, nu-i convin în necesitatea deliberată de a convinge exprimând purele adevăruri. Seninătatea și armonia universală ar fi fost caracteristicile sale dacă problema Basarabiei nu i-ar fi deschis nervii spre o acută sete de împlinire națională. Această stare se exprimă dur, pietros, deși irizările viitorului dau sclipiri diamantine.

Victor CRĂCIUN. Din prefața la volumul lui Dumitru Matcovschi *Floare-Basarabie*, Casa Editorială, Aveona, București, 1992.

Axa programului poetic al lui Dumitru Matcovschi a fost și a rămas simplitatea, măsura, echilibrul, armonia interioară, definită de intuiția organică a complexității trăirilor umane. O altă caracteristică a poeziei lui este muzicalitatea sugestivă, alimentată de incantația cuvintelor, de aranjamentul lor în fraza poetică, nu întâmplător autorul își concepe multe texte ca pe niște cântece...Poezia lui Dumitru Matcovschi e o creație ancorată în *tradiție*.

[...] Poetul are vervă și spontaneitate, gândește ca un om modern, iar tradiționalismul lui (agresiv!) vine nu din „ereditate“ sa etno-folclorică, ci dintr-o poziție de viață și de creație adoptată în mod conștient: poetul se vrea și este exponent al spiritualității românești.

Eliza BOTEZATU, în *Literatura și arta*, 27 noiembrie, 1997.

„Martir al Românismului“, preot și profet, Dumitru Matcovschi (n. 1939) este scriitorul basarabean care, de peste trei decenii, arde ca o lumânare pe altarul cuvântului „ce exprimă adevărul“, în căutarea dreptății Neamului său, în căutarea îndreptării unui destin vitreg, în căutarea identității unui *pământ de floare și lacrimă*. Când în lume poezia moare, sub pana unor creatori de la rădăcină și izvor magia cuvântului reînvie, electrizează mesele, dă speranțe, creează o atmosferă de sărbătoare și flacără, îmbărbătează, însănătoșește sufletul și, mai ales, revigorează credința în poet și-n puterea cuvântului scris, rostit sau cântat.

Creația poetică a lui Dumitru Matcovschi se înscrie într-un tradiționalism autohton, în care metafora și imaginile converg într-o crearea unui mit, acela al Basarabiei Românești, de o puritate și o frumusețe desprinse parcă din Grădinile Raiului, în care, copil, poetul nostru a zburat fericit. Uimitoare prin simplitatea exprimării, prin ritmul emotiv *in crescendo*, prin simbolistica arderii interioare, prin fluxul cosmic integrat unei vieți limitate la un spațiu de dor, versurile lui Dumitru Matcovschi sunt cântece obsesive, atinse de aripa unui înger al speranței, sunt figurații incandescente ale *personajelor* „spațiului mioritic“, sunt ipostaze ale suferinței, ale tăcerii și ale revoltei, uneori stranii transpuneri lirice ale miracolelor simple din natură, alteori vaste descripții ale universului rural, sau stări compensatorii ale unei somnolențe și ale unor refugii din timp, condamnate de verbul incisiv al poetului-profet, care-și vede împlinirea umană și artistică în împlinirea dezideratelor Neamului său. Chiar și iubirea – pentru țară, părinți, soție, copii, prezentă mai ales în „Imne și Blesteme“ – suferă o mutație, ea prinzând o arome aură de istoricitate, dar și de smerenie, deși poetul nostru este și el om din carne și sânge și sentimentele lui nu sunt ocolite de intense senzații.

Din generația '60, a lui Nichita și Păunescu, Blandiana și Cezar Baltag, Constanța Buzea și Ioan Alexandru, Grigore Vieru și Gabriela Melinescu, Ion Gheorghe și Gheorghe Tomozei, Dumitru Matcovschi impune prin sinceritate, candoare frustă, prin forța limbajului pur, nealterat, prin

vitalitatea și sugestivitatea acestuia, prin delicatețea sau viforul trăirilor (sentimentelor), prin funcționalitatea poeziei pe care o cultivă, poezie cu certe afinități folclorice, cu Eminescu și Goga.

Lucian STEIA, în cotidianul *Crișana* (Oradea), 19 octombrie 1991.
Republicat în *Moldova suverană*, 21 ianuarie, 1992.

[...] Poetul nu se situează de partea unei beatitudini gratuite, nu crează *pentru sine*, ci e urmărit, în primul rând, de interesul omului contemporan, de multe caverne dureroase și ireversibile ale istoriei neamului, dar și a spectrului contradictoriu al lumii moderne. De aici și punțile comunicabile ale unei asemenea poezii, ce ne sunt aruncate de către creator fără nici o umbră de echivoc: „Am avut prieteni și dușmani, firește! / N-am trădat pe nimeni, Doamne mă păzește! / M-au trădat pe mine. Cine – nu se știe. / M-am întors acasă tot la poezie. / Nimănui vreodată nu m-am plâns de viață, / Adevărul, sfântul, l-am privit în față. / Ce-am avut a spune, am spus sus și tare, / Ca un orișicine, ca un fiecare. / Am iubit femeie niciodată sclavă, / Țara și pământul, limba mea moldavă, / Am trăit cu lumea, lângă soră, frate. / N-am râvnit nici lauri, nici eternitate“ (*Armindeni*).

Această splendidă poezie-manifest din placheta *Armonii* (care poate fi considerată și drept o *ars poetica*) nu e nici pe departe unica în cărțile lui Dumitru Matcovschi. *Apel, Va fi ca mâine, Îngerii roșii, Datorie, Vigilentul, Impostorii, Epocă, Pigmei, O, fir de mac, Blestem, Cameleonii, Grelele păcate, Gurmanzii, Păcală, Cătcarii* ș. a. sunt doar un buchet de flori din poezia de ieri, de azi și de ultimă oră a lui Dumitru Matcovschi, care, grupată tematic și din punct de vedere socio-estetic, constituie un act artistic de o mare și generoasă îndrăzneală. E, cu alte cuvinte, o poezie sintetizatoare, ce crește din înăuntru și se înalță înafară. Și aceasta, oricât de uimitor ar fi, se realizează cu cele mai simple mijloace prozodice. Fiindcă dominator (și hotărâtor!) este sentimentul fierbinte, trăirea vulcanică a ideii.

Dumitru Matcovschi-poetul cântă despre o dureroasă dragoste curată de viață și de neam, și face lucrul acesta cu credință: „Am ales cuvinte simple din cuvinte, / Sufletul în ele mi-am turnat, fierbinte“. Un asemenea distih, doar unul singur, definește permanenta lui tendință de a echilibra frumusețea și măreția dramatică a lucrurilor, a existenței (deci și a destinului) printr-o infuzie de idealuri și vise proiectate pe un orizont al nostru, într-un spațiu concret și într-un timp precis.

Vasile NASTASIU, în *Moldova Socialistă*, 20 octombrie, 1989.

Devenind de la o carte la alta unul dintre cei mai populari scriitori ai Basarbiei postbelice, Dumitru Matcovschi rămâne în poezia sa fidel propriului stil, pe care și l-a cultivat cu răbdare și responsabilitate într-o vreme când a lucrat în interiorul limbii române; a potrivit cuvintele redându-le strălucirea originară, însemna să contribui la salvarea ființei naționale. S-ar zice că la noi limba română în timpurile cele mai grele și-a născocit exact poeții de care avea nevoie pentru a dăinui. Când măcinată de amărăciune și mânie, când acaparată de-un lirism molipsitor, venind în unison cu buna tradiție a poezilor ardeleni, poezia lui Dumitru Matcovschi are ce spune și, în consecință, are cine s-o asculte. Multe din poeziile sale au ajuns să fie cântate, auditoriul lor depășindu-l mult pe cel din sălile de bibliotecă și aulele universitare. Acest volum selectiv nu-i decât încă o confirmare a rezistenței Poeziei în timp.

Nicolae POPA. Prezentare pe coperta a 4-a a cărții lui Dumitru Matcovschi *Pomul materiei*, Editura Uniunii Scriitorilor, Chișinău, 1996.

Dumitru Matcovschi este un poet autentic și, prin demnitatea și suferința lui, un simbol al Basarbiei. Alegerea lui în Academia Moldovei mi se pare un act de justiție. Unul din acele semne de recunoaștere pe care creatorul trebuie să le primească...

Eugen SIMION, în *Literatura și Artă*, 21 decembrie, 1995.

CUPRINS

<i>Tabel cronologic</i>	3	Datorie	50
VAD		Moștenitorii	51
Alb și negru	8	Semănători	54
Pomul materiei	10	Rădăcini (1)	56
Greu	11	Rădăcini (2)	59
Cântec bătrânesc	13	Cerul tău, Moldova	60
Destin	14	Christos a înviat	61
Terra incognita	15	Întrebă-mă	62
Cruce putrezită	16	Viceversa	64
Pe de-a-ndoaselea	19	Inima	66
Blând	21	Spasm	67
Basarabia	22	Îngerii roșii	69
Crescut în suflet	24	Țara dorului	71
Aici	26	De la Putna mai încoace	72
Neagră furtună	27	Dăruiește, Doamne sfinte	75
Apa Nistrului	29		
Dor	31	AXA	
Doina	33	Om	78
Chemarea zeilor	36	Bluf	79
Ziditorul	38	Omule, de ce-ai tăcut?	81
Alba-Iulia	40	Microcosm	82
Și România	41	Stanțe	84
Bună dimineața, Moarte	43	Omul negru	89
Murea pe scenă cineva	45	Chiar pasărea	90
Dorule, să nu-mi mai spui	46	Rătăciți	91
Monstru	47	Axa	92

FRUMOȘI CA SFINȚII

Părinți	94
Copilărie	98
Mama	100
Două toamne	101
Om-pom	103
Inimă de mamă	104
Mamă, iartă-mă	106
Rugăciune	108
Va fi ca mâine	109
Eu am cântat	111
Eu nu sunt pasăre	113
Pâinea noastră cea de toate zilele	114

CUVÂNTUL SUFLET

Pomul sfânt	119
Limba maternă	120
Sfânt, cuvântul	122
Înger de pază	123
Apel	124
Cu limba noastră	125
Clipă veșnică	126
Masa tăcerii	127
Adevăruri simple	128
Impostorii	129
Aici departe	132
Luceafărul	133
Unde ești, bade Mihai	134
Postum, soarele	135
Acolo	137
Stejarul	138
Iluzie	139
Glosă în metru Eminescian ..	141
Dragostea poetului	144

Epigoni	146
Aniversare	148
Lucruri străni	151
Eterna carte	154
Baladă cu Petru Zadnipru	156
Baladă cu Grue	159
Părinte al limbii noastre	162
Buda adormit	164
Pribeag, Neculce	165
Bătrânul tei	166

CHEIA SOL

Sărut, femeie, mâna ta	170
Duminica verde	173
Chișinăul meu cel mic	175
Puii mamei, pui	177
Viața	179
Abecedarul	180
Apără-mă, frunză de tei	181
Bucurați-vă	182
Doar femeia	184
Tangoul bunelor speranțe	186
Pomul vieții	187
Revenire	188
Înveșnicește-mă	189
Astă vară la Soroca	191
Lacrimă amară	192
Vâzdoaga	193
Cântecul moldovenesc	194
Chipul tău	196
Maria	198
Nunta de argint	199
Cu numele tău	201
Cântec de leagăn	203
Baladă cu Fimca Lăutarul	205

Pădure verde, pădure deasă ...	208
Cheia sol	209
Of	211

HORA MARE

Are tata două fete	214
Busuioc	216
Pădurarul	217
Melcii	218
Frunzele	219
Hai la flori	220
Greierașul Puiu	221
Hora mare	222
Toamna la bunelul	224
O furnică mititică	225
Urători	226
Cumpăr, cine vinde?	227
Clopoțel	229
Noi, băieții	230
Orație	231

ÎNGER NEGRU

Negru, slut	234
Stare	236
Poezie, tiranie	238
Pegas de pripas	239
Vacanță	240
Necaz	242
Pustietate cu potâi	243
Și numai	245
Crochiu	247
Bună seara	248
Proscriși	249
Furnici	250

Absurd	252
Nervii	253
Înger negru	255
Singur	257
Corb	258
Vârtej	260
Nepoeți, noi	261
Treizeci de-arginți	262
Străin	264
Lacrimă	265
Hora Unirii	266
Clepsidră	268
Sinucigașul	270
Viață-neviață	271
În loc de epilog	272
Hău, hau	274
Scrisoare mamei	275
Înfrânt	277
Muritor	278
Rimă	279
Tragicomedie	280
Nici o muză	282
Hatâr	283
Moștilor, vă iubesc	285
Voi veni!	287
Muntele credinței	288
Tăcere	290
Bilanț	292
Vai, aripile	293
Cum?	294
Țarc	295
Și cântecul	296
<i>Aprecieri</i>	298

DUMITRU MATCOVSCHI

VAD

Poezii

Apărut: 1998. Coli tipar: 13,65. Coli editoriale: 14,58

GRUPUL EDITORIAL LITERA

str. B. P. Hasdeu, nr. 2, Chișinău, MD 2005, Republica Moldova

Editor: *Anatol Vidrașcu*

Redactor: *Arcadie Suceveanu*

Corector: *Elena Florea*

Tehnoredactor: *Cristina Rusu*

Operator: *Ion Haidău*

Tiparul executat sub comanda nr.

Combinatul Poligrafic, str. Mitropolit Petru Movilă, nr. 35,

Chișinău, MD 2004, Republica Moldova

Departamentul Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți